

Försvar samt beredskap mot sårbarhet – budgetåret 2006

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i budgetpropositionen om anslag, bemyndiganden, investeringsplaner, avgiftsuttag, låneramar och krediter inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet för år 2006. Sammanlagt föreslås anslag inom utgiftsområdet på 43,4 miljarder kronor, varav 40,0 miljarder kronor inom politikområdet Totalförsvar och 3,4 miljarder kronor inom politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. I anslaget till Försvarsmakten har beräknats 1,5 miljarder kronor för fredsfrämjande truppinsatser, vilket är en ökning med 100 miljoner kronor jämfört med innevarande budgetår. De borgerliga partierna har velat öka Försvarsmaktens anslag med 400 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag.

Riksdagen har vid olika tillfällen beslutat om hur riksdagens insyn, styrning och uppföljning skall kunna förbättras. Utskottet anser att fler anslag än för närvarande förbättrar riksdagens möjligheter att utöva sin finansmakt och bestämma hur medlen för det militära försvaret skall användas.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om insatsorganisationen. Konstruktionen med de s.k. resursförbanden väcker dock ett antal frågor som behöver klarläggas. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med förnyad formell redovisning om insatsorganisationens olika delar.

Utskottet kommer att fortsätta att noga följa uppbyggnaden av den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006. Utskottet förutsätter att den materielredovisning som regeringen gör utvecklas ytterligare till nästa budgetproposition. Utskottet anser också att regeringen bör återkomma med en proposition innan beslut fattas om renovering och modifiering av haubitssystem.

Det finns 8 reservationer och 5 särskilda yttranden i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	9
Utskottets överväganden	9
Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.....	9
Utgiftsutveckling	9
Styrning	9
Propositionen.....	10
Motionen.....	10
Utskottet	12
Politikområdet Totalförsvar.....	16
Mål för politikområdet Totalförsvar	16
Verksamhetsområdet Det militära försvaret	18
Propositionen.....	19
Motionerna	40
Utskottet	54
Verksamhetsområdet Det civila försvaret.....	59
Propositionen.....	59
Budget för politikområdet Totalförsvar	62
Beredskapskredit för totalförsvaret.....	62
Propositionen.....	62
Utskottet	62
Anslagen	62
Anslag 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m. och anslag 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	63
Propositionen.....	63
Motionerna	73
Utskottet	75
Anslag 6:3 Krisberedskapsmyndigheten.....	78
Propositionen.....	78
Utskottet	79
Anslag 6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	80
Propositionen.....	80
Utskottet	81
Anslag 6:5 Totalförsvarets pliktverk	81
Propositionen.....	81
Anslag 6:6 Försvarshögskolan.....	83
Propositionen.....	83
Utskottet	84
Anslag 6:7 Försvarets radioanstalt.....	84

Propositionen.....	84
Utskottet.....	86
Anslag 6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	86
Propositionen.....	86
Utskottet.....	87
Anslag 6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer.....	87
Propositionen.....	87
Utskottet.....	88
Anslag 6:10 Nämnder m.m.	88
Propositionen.....	88
Utskottet.....	89
Försvarets materielverk.....	89
Propositionen.....	89
Utskottet.....	90
Anslag 6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	91
Propositionen.....	91
Utskottet.....	92
Politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.....	93
Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.....	94
Mål, omfattning, insatser och resultat.....	94
Propositionen.....	94
Utskottet.....	95
Inriktning av verksamhetsområdet Skydd mot olyckor för år 2006.....	95
Propositionen.....	95
Motionen.....	97
Utskottet.....	97
Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.....	99
Mål, omfattning, insatser och resultat.....	99
Propositionen.....	99
Utskottet.....	100
Inriktning av verksamhetsområdet Svåra påfrestningar för år 2006.....	100
Propositionen.....	100
Utskottet.....	101
Budgetförslag för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.....	102
Anslag 7:1 Kustbevakningen.....	102
Propositionen.....	102
Utskottet.....	104
Anslag 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra olyckor.....	104
Propositionen.....	104

Utskottet	105
Anslag 7:3 Ersättning vid räddningstjänst m.m.	105
Propositionen	105
Utskottet	106
Anslag 7:4 Samhällets skydd mot olyckor.....	107
Propositionen	107
Utskottet	108
Anslag 7:5 Krisberedskap.....	108
Propositionen	108
Utskottet	113
Anslag 7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet.....	113
Propositionen	113
Utskottet	115
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	115
Propositionen	115
Motionerna	115
Utskottet	115
Reservationer	116
1. Anskaffning av viktigare materielprojekt (punkt 3) (m, fp, kd, c)	116
2. Styrning (punkt 6) (m, fp, kd, c).....	117
3. Insatsorganisationen (punkt 7) (m, fp, kd, c).....	118
4. Internationella insatser (punkt 8) (m, fp, kd, c)	120
5. Försvarsunderrättelse- och säkerhetsverksamhet (punkt 9) (kd).....	122
6. Livstidsförlängning av förband (punkt 10) (fp, kd, c)	122
7. Materieförsörjning (punkt 13) (kd).....	123
8. Rakelsystemet (punkt 16) (kd).....	125
Särskilda yttranden	126
1. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006 (punkt 1) (m, fp, kd, c).....	126
2. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006 (punkt 1) (v).....	127
3. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006 (punkt 1) (mp).....	127
4. Insatsorganisationen (punkt 7) (m, fp, kd, c)	128
5. Värnpliktsersättningar (punkt 11) (v)	129
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	130
Propositionen	130
Motioner från allmänna motionstiden 2003	132
Motioner från allmänna motionstiden 2005	132
Bilaga 2	
Förslag till anslag inom utgiftsområde 6	136

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006

- a) Riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet för budgetåret 2006 i enlighet med vad utskottet föreslår (bilaga 2). Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 17 och avslår motionerna 2005/06:Fö249 av Eskil Erlandsson m.fl. (c), 2005/06:Fö256 av Erling Wälivaara m.fl. (kd), 2005/06:Fö259 av Ola Sundell m.fl. (m).
- b) Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kr i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 1.
- c) Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 3.
- d) Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 6.
- e) Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 28 500 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 7.
- f) Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 8.
- g) Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 10.
- h) Riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Krisberedskapen för perioden 2006–2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 11.
- i) Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinveste-

ringar på högst 660 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 13.

j) Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 14.

k) Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för finansiering av åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation till högst 100 000 000 kr under 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 15.

l) Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kr under 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 16.

2. Bemyndigande i fråga om ramanslag 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 59 200 000 000 kr efter 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 4.

3. Anskaffning av viktigare materielprojekt

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 5 och avslår motion 2005/06:Fö218 yrkandena 12 och 13 av Eskil Erlandsson m.fl. (c, m, fp, kd).

Reservation 1 (m, fp, kd, c)

4. Bemyndigande i fråga om ramanslag 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturloyckor

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturloyckor besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden innebär utgifter på högst 15 000 000 kr efter 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 9.

5. Bemyndigande i fråga om ramanslag 7:5 Krisberedskap

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:5 Krisberedskap besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning

och anläggningar för beredskapsåtgärder och åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 501 400 000 kr efter 2006. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 12.

6. Styrning

Riksdagen avslår motion
2005/06:Fö218 yrkandena 4 och 11 av Eskil Erlandsson m.fl. (c, m, fp, kd).

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

7. Insatsorganisationen

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om inriktning för insatsorganisationens utformning för 2008. Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 2.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

8. Internationella insatser

Riksdagen avslår motionerna
2005/06:Fö218 yrkande 3 av Eskil Erlandsson m.fl. (c, m, fp, kd),
2005/06:U290 yrkande 24 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m).

Reservation 4 (m, fp, kd, c)

9. Försvarsunderrättelse- och säkerhetsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna
2005/06:Ju480 yrkandena 3 och 7 av Johan Pehrson m.fl. (fp),
2005/06:Ju534 yrkande 5 av Gunilla Carlsson m.fl. (m),
2005/06:Ju564 yrkande 7 av Holger Gustafsson m.fl. (kd).

Reservation 5 (kd)

10. Livstidsförlängning av förband

Riksdagen avslår motion
2005/06:Fö225 av Allan Widman m.fl. (fp, kd, c).

Reservation 6 (fp, kd, c)

11. Värnpliktsersättningar

Riksdagen avslår motionerna
2005/06:Fö216 yrkandena 1–4 av Johan Linander och Jörgen Johansson (c),
2005/06:Fö245 yrkande 2 av Berit Jóhannesson m.fl. (v).

12. Frivilligorganisationer

Riksdagen avslår motion
2005/06:Fö223 yrkandena 1 och 2 av Göran Lindblad (m).

13. Materieförsörjning

Riksdagen avslår motionerna

2005/06:Fö220 av Alf Svensson (kd),

2005/06:Fö228 av Kerstin Andersson m.fl. (s),

2005/06:Fö257 yrkandena 1–3 av Johnny Gylling (kd),

2005/06:Fö254 av Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, c, v).

Reservation 7 (kd)

14. Forskning

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:U350 yrkande 4 av Holger Gustafsson m.fl. (kd),

2005/06:Fö214 yrkandena 1 och 2 av Yvonne Andersson (kd),

2005/06:U384 yrkande 5 av Holger Gustafsson m.fl. (kd).

15. Flygskolans lokalisering

Riksdagen avslår motion

2005/06:Fö246 yrkandena 1 och 2 av Mikael Oscarsson och Mats Odell (kd).

16. Rakelsystemet

Riksdagen avslår motion

2005/06:Ju564 yrkande 8 av Holger Gustafsson m.fl. (kd).

Reservation 8 (kd)

Stockholm den 22 november 2005

På försvarsutskottets vägnar

Eskil Erlandsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Eskil Erlandsson (c), Tone Tingsgård (s), Ola Rask (s), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Berndt Sköldestig (s), Erling Wälivaara (kd), Berit Jóhannesson (v), Rolf Gunnarsson (m), Åsa Lindestam (s), Heli Berg (fp), Peter Jonsson (s), Karin Enström (m), Marie Nordén (s), Lars Ångström (mp), Christer Skoog (s) och Birgitta Ahlqvist (s).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas proposition 2005/06:1 Budgetproposition för 2006 – Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet samt motioner som väckts under den allmänna motionstiden vid 2005/06 års riksmöte.

Utskottet har som ett led i sin beredning erhållit föredragningar från Försvarsdepartementet och Försvarsmakten.

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet* omfattar

- politikområdet *Totalförsvaret*
- politikområdet *Skydd och beredskap mot olyckor*.

politikområdet *Totalförsvaret* består av

- verksamhetsområdet Det militära försvaret
- verksamhetsområdet Det civila försvaret.

politikområdet *Skydd och beredskap mot olyckor* består av

- verksamhetsområdet Svåra påfrestningar
- verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Utgiftsutveckling

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Politikområde Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar	2 906	3 380	3 071	3 420	3 365	3 466
Politikområde Totalförsvaret	39 940	40 675	40 579	40 013	39 336	40 327
Totalt för utgiftsområde 6	42 846	44 055	43 650	43 433	42 701	43 792

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen.

Styrning

Utskottets överväganden och förslag i korthet

Riksdagen har vid olika tillfällen beslutat om och försvars- och finansutskotten uttalat sig om hur riksdagens insyn, styrning och uppföljning av försvarets myndigheter skall kunna förbättras.

Utskottet avstyrker flerpärtimotion 2005/06:Fö218 (c, m, fp, kd) yrkandena 4 och 11.
Jämför reservation 2 (m, fp, kd, c)

Propositionen

Riksdagen beslutade med anledning av proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar om ett *tillkännagivande om riksdagens inflytande* på materieförsörjningen (bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143). Tillkännagivandet innebär bl.a. att sammanhanget mellan forskning och teknikutveckling, utvecklingen av viktigare materielssystem och objekt samt anskaffning av viktigare materiel å ena sidan och förbandsutveckling och operativ effekt å andra sidan – den s.k. spårbarheten – bör utvecklas och förtydligas. Regeringen redovisar i denna budgetproposition, i samband med inriktningen för insatsorganisationen, en sådan spårbarhet. Tillkännagivandet innebär vidare att redovisningar och framställningar till riksdagen bör utvecklas så att riksdagens inflytande över materieförsörjningen tillgodoses genom formella ställningstaganden om utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt. Försvarsstyrningsutredningen har i maj 2005 lämnat en delredovisning rörande beställningsbemyndiganden i försvaret. Utredningen föreslår bl.a. en förändrad modell för redovisning av Försvarsmaktens beställningsbemyndigande och anser att riksdagen därmed får möjlighet att godkänna utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt m.m. Utredningen avser dock att återkomma i sitt slutbetänkande med ytterligare förslag rörande riksdagens inflytande över materieförsörjningen. Regeringen konstaterar att de förändringar utredningen föreslår beträffande Försvarsmaktens beställningsbemyndiganden delvis avviker från den gängse modellen för beställningsbemyndiganden som tillämpas generellt på statsbudgeten. Delbetänkandet bereds för närvarande och regeringen inväntar utredarens slutbetänkande. I avvaktan på utredningens slutbetänkande har regeringen i föreliggande proposition dock gjort vissa förändringar i redovisningen av materieförsörjningen, bl.a. vad gäller anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006.

Motionen

I *fyrpartimotionen 2005/06:Fö218* (c, m, fp, kd) av Eskil Erlandsson m.fl. framhålls att det är riksdagens uppgift att besluta om försvarets långsiktiga inriktning och storlek. Regeringen tar sedan vid och fyller ut riksdagens ”beställning”. På papperet styr riksdagen alltså indirekt genom regeringen och regeringen styr Försvarsmakten direkt genom Försvarsdepartementet.

Den nuvarande svaga politiska styrningen av Försvarsmakten har utgjort ett problem. Riksdagens styrning av det militära försvaret är näst intill obefintlig, regeringens styrning är allmänt hållen och backas upp av ett resurs-svagt och reaktivt Försvarsdepartement.

Riksdagens styrningskapacitet är beroende av att regeringens återrapportering om försvarets verksamhet fungerar tillfredsställande. Det gör den inte.

Regeringens redogörelser för försvarets verksamhet, som görs i den årliga budgetpropositionen, är endast allmänt deskriptiva och relateras inte till några tydliga mål för försvaret. Viss information redovisas även i försvarsmyndigheternas årsredovisningar. Sammantaget har riksdagen ingen klar bild vare sig av hur målen uppfylls, av verksamhetens resultat eller av dess kostnader.

Regeringen har av riksdagen fått ett öppet mandat att skapa den insatsorganisation som riksdagen beställt. Regeringen har misslyckats med att verkställa beställningen. Den uppföljning av det förra försvarsbeslutet som försvarsutskottet föranstaltat om visar tydligt att de förband som skulle produceras inte såg dagens ljus. Omställningen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvar till ett flexibelt insatsförsvar är långt ifrån förverkligad. Ett problem är att regeringens regleringsbrev till Försvarsmakten är otydliga.

Det är uppenbart att förhållandet mellan Försvarsdepartementet och Försvarsmakten måste förändras. En given utgångspunkt är att förändra Försvarsdepartementets kompetens. Försvarsdepartementet måste, oberoende av vilka skäl som lett till dagens situation, öka rekryteringen av personal från andra håll än försvarsmyndigheterna. Prioriterade områden är bl.a. freds- och konfliktforskning, politisk historia, statsvetenskap och omvärldsanalys tillsammans med en strategisk analyskapacitet. Kompetens måste också finnas för att genomföra operativa analyser och bedöma vilken kapacitet som behövs för att Försvarsmakten skall kunna leverera det som efterfrågas.

Den svagaste länken i styrningsstrukturen är riksdagens medverkan. För att åtgärda bristen på styrning krävs därför, utöver det ovan nämnda, flera åtgärder. Ett första steg är att riksdagen fattar tydligare beslut om mål för Försvarsmakten och genomför återkommande oberoende utredningar huruvida dessa har nåtts. Dessutom måste Försvarsdepartementet förbättra sin redovisning till riksdagen och tydliggöra regleringsbrev till Försvarsmakten.

Ett andra steg är att riksdagens inriktning för Försvarsmakten separeras i ett långsiktigt och ett ettårigt perspektiv. Det vill säga, den långsiktiga planeringen i form av riksdagens bemyndigande till regeringen måste särskiljas från den årliga budgeten. Den långsiktiga planeringen skall ange inriktning för personal- och materielförsörjning samt verksamhetsinriktningen. Den årliga budgeten skall utformas utefter den verksamhet som skall genomföras under kommande år.

Ett särskilt problem är bristen på oberoende expertis. Försvarsdepartementet måste förbättra sin förmåga att analysera information utifrån uppställda mål för försvarsverksamheten. En given åtgärd i sammanhanget är att utnyttja fristående och kompetenta utvärderingsorganisationer.

Att snabbt och enkelt anpassa det svenska försvaret till förändrade hot och förutsättningar har visat sig vara såväl svårt som ekonomiskt kostsamt och ta längre tid än vad regeringen trott. Omstruktureringen kommer inte att kunna fullföljas med regeringens föreslagna och av riksdagen beslutade ekonomiska ram. Insatsförbanden kommer att innehålla brister i såväl utbildning och samövning som vapen och annan nödvändig materiel.

Att reducera en verksamhet samtidigt som effektiviteten skall ökas i den nya och mindre försvarsorganisationen kräver i de flesta fall att den verksamhet som skall avvecklas organiseras i en avvecklingsorganisation. Detta ger tydlighet samtidigt som möjligheterna att föra rätt personal och materiel till den nya och mindre organisationen ökar.

Det krävs även kortare ledtider och minskade ekonomiska bindningar för att öka flexibiliteten. Detta är en grundläggande förutsättning för att åstadkomma de operativt användbara insatsförbanden och samtidigt tillgodose den nödvändiga flexibiliteten i det svenska försvarets utveckling. Personal skall kunna korttidsanställas samtidigt som ledtid och serielängd i materielbeställningarna reduceras. Det krävs också att lagar, regler och avtal förändras och omförhandlas för att passa den nya försvarsorganisationen.

Riksdagen bör enligt motionärerna tillkänna för regeringen vad som anförs om *förbättrad styrning av Försvarsmakten (yrkande 4)*. Vidare bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om *planeringsförutsättningarna för Försvarsmakten (yrkande 11)*.

Utskottet

Riksdagen har vid olika tillfällen *beslutat* om och försvars- och finansutskottet uttalat sig om hur *riksdagens insyn, styrning och uppföljning* av försvarets myndigheter skall kunna förbättras.

Det har bl.a. skett i betänkande 1994/95:FöU4 Försvarspolitikerna 1995/96, betänkande 1996/97:FöU4 Styrning och uppföljning av totalförsvaret, yttrande 2002/03:FöU1y Ramar för utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, yttrande 2002/03:FöU3y Styrning av försvarets fastigheter och anläggningar, yttrande 2003/04:FöU2y Tilläggsbudget för år 2003, betänkande 2003/04:FöU3 Riksdagens revisorers förslag angående Försvarsmaktens arbetsgivarpolitik och vissa personalfrågor i försvaret, betänkande 2003/04:FöU5 Försvarsmaktens förbandsutveckling m.m. samt betänkande 2003/04:FöU6 Styrningen av det militära försvaret.

Utskottet påpekade i betänkande 2003/04:FöU6 att i anslutning till försvarsutskottets yttrande till finansutskottet inför dess beredning av betänkande 2002/03:FiU14 Styrning av försvarets fastigheter och anläggningar (förs. 2002/03:RR7) delade försvarsutskottet revisorernas och flertalet remissinstansers uppfattning att riksdagen borde låta regeringen analysera styr- och finansieringsformerna i försvaret. Enligt utskottets mening borde denna granskning ta ett helhetsgrepp, dvs. den borde omfatta såväl Försvarsmakten som samtliga myndigheter som lämnar stöd till Försvarsmakten. Den borde särskilt fokusera på hur riksdagens och regeringens insyn, styrning och uppföljning skall kunna förbättras. Försvarsutskottet bedömde att nuvarande ordning inte var tillfredsställande, vilket *begränsade riksdagens möjligheter att utöva sin finansmakt enligt regeringsformen (RF 9 kap.)*.

Finansutskottet anslöt sig (bet. 2002/03:FiU14) till försvarsutskottets uppfattning och framhöll – i likhet med försvarsutskottet – att det bör finnas någon form av parlamentarisk insyn i utredningens arbete men att det inte nödvän-

digttvis behövde innebära att utredningen skulle vara parlamentariskt sammansatt. Riksdagen beslutade tillkännage för regeringen som sin mening vad finansutskottet anfört om en utredning för att analysera och utvärdera styr- och finansieringsformerna i försvaret.

Finansutskottet har på nytt, efter yttrande från försvarsutskottet, i bet. 2003/04:FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2003, behandlat frågan om utredningen och därvid framhållit att den borde komma till stånd skyndsamt.

Mot bakgrund av riksdagens beslut har regeringen i februari 2004 beslutat att tillsätta en särskild *utredare* för att utvärdera *styr- och finansieringsformerna i försvaret* (dir. 2004:12).

Utredaren har haft i uppdrag att analysera och utvärdera styr- och finansieringsformer i det militära försvaret. Granskningen skulle omfatta såväl Försvarsmakten som samtliga myndigheter som lämnar stöd till Försvarsmakten. Den borde enligt utskottet särskilt fokusera på hur riksdagens och regeringens tillsyn, styrning och uppföljning skulle kunna förbättras samt granska incitamenten i styrningen och finansieringen så att regelverket befördrar sparsamhet och effektivitet, inte minst på den lokala nivån inom Försvarsmakten.

Utredaren skulle dessutom analysera och utvärdera tillämpningen av systemet med *beställningsbemyndiganden* inom försvaret samt formerna för redovisning av bemyndiganden till riksdag och regering.

Utredaren har till sitt förfogande haft en *referensgrupp med representanter för riksdagspartierna*. Utredaren har informerat representanterna om resultatet av utredningsarbetet och berett dem tillfälle att komma med synpunkter på det som framkommit under utredningen.

Utskottet har tidigare anfört att förutsättningarna för riksdagens styrning och uppföljning av verksamheten inom totalförsvaret på olika sätt påtagligt har förändrats under 1990-talet. Den finansiella styrningen och det finansiella regelverket har inneburit att myndigheterna getts ökad ekonomisk frihet och större ansvar att inom ramen för ett system med mål- och resultatstyrning disponera anvisade medel. Ansvaret för och finansieringen av investeringar i samt drift och underhåll av mark, anläggningar och lokaler har lagts om. Ansvaret för att utveckla och driva arbetsgivarpolitiken har decentraliserats även inom försvarets område.

Utskottet har i betänkande 2003/04:FöU6 understrukit att en förutsättning för att riksdagen skall kunna följa upp medelsanvändningen är att regeringen tydligt anger vilka *ändamål* som anslagen är tänkta att finansiera, så att riksdagen kan ta ställning till förslaget. För att styrningen och uppföljningen av verksamheten från riksdagens sida skall bli effektiv, måste regeringen lämna förslag till *konkreta uppföljningsbara mål* för de olika verksamheterna – så att det blir meningsfullt att följa upp dem – samt redovisa resultat och effekter mer konkret än hittills. Om inte riksdagen ges reell möjlighet att ta en aktiv del i mål- och resultatstyrningen finns det betydande risker för att omläggningen av styrsystemet inte kommer att, som det var tänkt, innebära en starkare politisk styrning utan tvärtom. De nu gällande målen för politikområdet

Totalförsvaret respektive för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar är allmänt hållna och mycket svåra att följa upp.

Utskottet har vid upprepade tillfällen tagit upp behovet av att målen och resultaten av verksamheten inom totalförsvaret formuleras på ett sådant sätt, t.ex. i budgetpropositioner, att *riksdagen ges förutsättningar att utöva den i regeringsformen fastslagna finansmakten* samt för att *styra verksamhetens inriktning och kontrollera resultatet och dess effekter*.

I sitt betänkande 2002/03:FiU2 delade finansutskottet försvarsutskottets bedömning att de mer generellt hållna målen inom utgiftsområde 6 bidrar till att försvarsutskottets insyn och möjligheter att påverka utvecklingen inom enskilda verksamhetsgrenar begränsas. Generella målformuleringar kan – enligt finansutskottet – framkalla tolkningssvårigheter vid arbetet med budgetfrågor och medför att målen därmed förlorar sin roll som ett verkningfullt styrinstrument. De faktiskt styrande besluten kommer därmed att fattas längre ned i beslutshierarkin. Målen inom politikområdet Totalförsvaret är begränsat användbara för budgetarbetet samt verksamhetsuppföljningen i riksdagen eftersom de saknar en tydligare koppling till anslagsdiskussionerna i regeringens budgetproposition.

Försvarsutskottet delade i betänkande 2003/04:FöU6 finansutskottets uppfattning att målformuleringar och resultatbedömningar borde kopplas ihop med budgetförslagen och ses som en helhet för att den ekonomiska styrningen av staten skall kunna förverkligas.

Utskottet ansåg vidare i betänkande 2003/04:FöU6 att budgeten och resultatredovisningen, inom i första hand det militära försvarets område, *borde utvecklas vad avser målformulering, kostnadsredovisning, anslagsstruktur och redovisning av uppnådda resultat*. Det borde i sammanhanget även redovisas hur vissa s.k. nyckeltal kan få en ökad användning och bidra till en relevant resultatuppföljning.

I betänkande 2003/04:FöU3 Riksdagens revisorers förslag angående Försvarsmaktens arbetsgivarpolitik och vissa personalfrågor i försvaret begärde utskottet att *personalkostnaderna* för olika kategorier inom Försvarsmakten, liksom *avvecklingskostnaderna* för personalen, fortsättningsvis årligen redovisas för riksdagen. I betänkande 2003/04:FöU5 Försvarsmaktens *förbandsutveckling* m.m. begärde försvarsutskottet att ett fördjupat beslutsunderlag om Försvarsmaktens förbandsutveckling skall redovisas för riksdagen och formuleras på ett sådant sätt att riksdagen kontinuerligt kan följa upp det.

Utskottet har tidigare också framhållit att riksdagen bör ägna större uppmärksamhet än hittills åt resultatet av produktionen inom Försvarsmakten, dvs. åt *krigsförbanden*, och vilken effekt, säkerhetspolitiskt och militärt, som uppnås av dessa för olika nationella och internationella behov på kort och lång sikt. Det borde därför övervägas om den utvecklade kostnadsredovisning som utskottet efterlyser kan omfatta de olika krigsförbanden.

Utskottet har fått bekräftat att *Ekonomistyrningsverket* inom ramen för Utredningen om styr- och finansieringsformerna i försvaret tagit fram förslag till en tydligare anslagsstruktur för Försvarsmaktens verksamhet. Ekonomistyr-

ningsverket har föreslagit *fler anslag* än för närvarande och framhåller att detta *ökar riksdagens möjlighet att utöva finansmakten*. Utskottet anser också att *fler anslag än för närvarande förbättrar riksdagens möjlighet att utöva sin finansmakt och bestämma hur medlen för det militära försvaret skall användas*.

Utskottet anser att de frågor som tas upp i motion 2005/06:Fö218 om förbättrad styrning av Försvarsmakten och om planeringsförutsättningarna för Försvarsmakten är viktiga. Förslagen från Utredningen om styr- och finansieringsformerna i försvaret lämnades till regeringen den 1 november 2005 och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Utskottet utgår från att de frågor som väcks i motionen övervägs i det sammanhanget.

Något ytterligare uttalande från riksdagens sida utöver vad utskotten har uttalat ovan anser inte utskottet behövs nu. Utskottens uppfattning är väl känd och dokumenterad. *Fyrpartimotionens 2005/06:Fö218* (c, m, fp, kd) förslag om förbättrad styrning av Försvarsmakten (*yrkande 4*) och om planeringsförutsättningarna för Försvarsmakten (*yrkande 11*) avstyrks därför.

Politikområdet Totalförsvaret

Riksdagen har genom lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap definierat totalförsvaret som verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som då skall bedrivas. Totalförsvaret avser således en verksamhet och inte en organisation. Med totalförsvarets resurser avses alla de resurser som finns för totalförsvarets verksamhet. Politikområdet omfattar planering, förberedelser och utnyttjande av totalförsvarets resurser för att uppnå de av riksdagen angivna målen samt för att på andra sätt stödja svensk säkerhetspolitik.

Utgiftsutveckling

Miljoner kronor

Anslag inom utgiftsområde 6	Utfall 2004	Budget 2005 ¹	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	21 412,0	22 125,2	21 686,5	21 458,4	19 920,1	20 276,0
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	17 391,9	17 398,6	17 757,2	17 276,8	18 107,9	18 700,4
6:3 Krisberedskapsmyndigheten	134,3	136,6	134,8	146,7	149,2	152,0
6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	15,5	38,7	37,2	25,7	17,7	18,1
6:5 Totalförsvarets pliktverk	235,8	248,0	244,7	251,5	255,6	260,1
6:6 Försvarshögskolan	28,2	30,6	30,2	32,9	32,8	33,4
6:7 Försvarets radioanstalt	407,2	424,8	419,1	456,4	481,9	508,2
6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut	185,1	189,8	187,2	192,9	196,4	200,5
6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	88,3	75,7	74,6	75,2	75,2	75,2
6:10 Nämnder m.m.	5,3	7,1	7,1	6,5	5,9	5,9
6:11 Internationella materiel-samarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.		0,0	0,0	90	93,3	96,9
2002 06 6:3 Funktionen Civil ledning	0,2	-	0,3	-	-	-
2002 06 6:9 Funktionen Telekommunikationer m.m.	36,6	-	-	-	-	-
Totalt för politikområdet Totalförsvaret	39 940,5	40 675,1	40 578,9	40 012,9	39 336,1	40 326,7

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Mål för politikområdet Totalförsvaret

Målet för politikområdet Totalförsvaret är att

- bidra till att hantera och förebygga kriser i vår omvärld,

- hävda vår territoriella integritet,
- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Mål för verksamhetsområdet Det militära försvaret

Målet för verksamhetsområdet är att det militära försvaret, inom ramen för sin huvuduppgift, nämligen förmågan att kunna föra väpnad strid, skall uppnå den förmåga och genomföra de insatser som krävs.

Kraven på operativ förmåga som ställs på Försvarsmakten är att

- hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser,
- vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmågan till internationella insatser,
- efter allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet.

Mål för verksamhetsområdet Det civila försvaret

Målet för verksamhetsområdet är att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Verksamhetsområdet Det militära försvaret

Utskottets överväganden och förslag i korthet

Insatsorganisation och beredskap

Konstruktionen med de s.k. insatsförbanden väcker ett antal frågor som behöver klarläggas. Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med förnyad formell redovisning om insatsorganisationens olika delar.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag om insatsorganisation (punkt 2).

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Internationella insatser

Utskottet kommer att noga följa arbetet med att utveckla den nordiska snabbinsatsstyrkan.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2005/06:Fö218 (c, m, fp, c) yrkande 3 och 2005/06:U290 (m) yrkande 24.

Jämför reservation 4 (m, fp, kd, c).

Försvarsunderrättelse- och säkerhetsverksamhet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju480 (fp) yrkandena 3 och 7, 2005/06:Ju534 (m) yrkande 5 och 2005/06:Ju564 (kd) yrkande 7.

Jämför reservation 5 (kd).

Livstidsförlängning av förband

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2005/06:Fö225 (fp, kd, c).

Jämför reservation 6 (fp, kd, c).

Värnpliktsersättningar

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2005/06:Fö216 (c) yrkandena 1–4 samt 2005/06:Fö245 (v) yrkande 2.

Frivilligorganisationer

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2005/06:Fö223 (m) yrkandena 1 och 2.

Materieförsörjning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2005/06:Fö220 (kd), 2005/06:Fö228 (s), 2005/06:Fö257 yrkandena 1–3 samt 2005/06:Fö254 (kd, m, fp, c, v).

Jämför reservation 7 (kd).

Forskning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2003/04:U350 (kd) yrkande 4, 2005/06:Fö214 (kd) yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:U384 (kd) yrkande 5.

Flygskolans lokalisering

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2005/06:Fö246 (kd) yrkandena 1 och 2.

Propositionen

Resultatbedömning

Bedömning av operativ förmåga

Försvarsmaktens förmåga att lösa de fyra uppgifterna bedöms utifrån nuvarande omvärldsläge som godtagbar. De brister som redovisats är i allt väsentligt motsvarande bristerna från verksamhetsåren 2002 och 2003. Dessa begränsningar finns bl.a. inom förmågan till ledning på operativ nivå, operativ logistik, underrättelseinhämtning samt uthållighet vid genomförande av insatser. En förutsättning för att beredskapshöjande åtgärder och därmed anpassningsåtgärder skall kunna genomföras är att Försvarsmakten ges förvarning. De brister som redovisats från föregående år när det gäller förmåga till väpnad strid på högre nivåer, har under 2004 till del åtgärdats. Regeringen menar att det är väsentligt att denna förmåga kontinuerligt vidmakthålls och ytterligare utvecklas gemensamt för stridskrafterna och i samverkan med andra nationer. Kompetensen och förmågan till förbandsledning på högre nivåer, brigad- och divisionsnivåer, bör vidmakthållas och utvecklas då denna kompetens och förmåga kommer att krävas inom ramen för EU:s militära snabbinsatsförmåga. Vidare anser regeringen att denna kompetens och förmåga bör vidmakthållas för långsiktig kompetens och utveckling. Regeringen bedömer detta vara en förutsättning för att kunna uppnå den kompetens som krävs vid internationella insatser på såväl förbandsnivå som vid placering av stabsofficerare i multinationella staber. Därutöver är det av vikt att förmågan till väpnad strid på alla konfliktnivåer vidmakthålls och utvecklas och inom ramen för EU:s krishanterings- och snabbinsatsförmåga men också vad gäller andra internationella insatser. Vidare anser regeringen det angeläget att ytterligare utveckla förmågan att samverka med andra myndigheter i syfte att öka samhällets samlade krishanteringsförmåga.

Utbildning, planering m.m.

Operativ ledning och logistik

Regeringen bedömer överlag tillståndet inom *operativ ledning och logistik* som godtagbart. Efter omlokaliseringen till Uppsala leder den operativa insatsledningen samlat alla nationella och internationella insatser. Utvecklingen av förmågan att genomföra informationsoperationer är försenad i förhållande till planerad ambition. Den defensiva förmågan bedöms dock vara godtagbar.

Markstridskrafterna

Enligt regeringens bedömning har inriktningen för *markstridskrafterna* i stort sett följts under verksamhetsåret 2004. Försvarsmakten arbetar med att fylla de identifierade bristerna inom övningsverksamheten och på materielsidan. Dock så är den för 2004 gällande ambitionsnivån för markstridskrafterna inte tillräcklig för att vidmakthålla förbanden i förbandsgrupp 1 och 2. Från och med 2006 kommer därför ambitionen att ökas avseende utbildnings- och övningsnivå på markstridsförbanden. Då markstridskrafternas bidrag är centralt inom de framtida prioriterade uppgifterna, bl.a. den nordiska snabbinsatsstyrkan, kommer det att ställas särskilt stora krav på att verksamheten inom Försvarsmakten anpassas i snabb takt till de nya förutsättningarna. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att tillståndet inom markstridskrafternas förband under 2004 är godtagbart.

Sjöstridskrafterna

Enligt regeringens bedömning har inriktningen av *sjöstridskrafterna* i stort följts under verksamhetsåret 2004. Verksamheten har under den senare hälften av 2004 inriktats mot förberedelser inför den omstrukturering som följer av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Flygstridskrafterna

Enligt regeringens bedömning har inriktningen av *flygstridskrafterna* i stort sett följts under verksamhetsåret 2004. De reduceringar av flygtiden som skett på grund av ekonomiska besparingskrav har inneburit en generellt sänkt förmåga, framför allt på attackförmågan i JAS-divisionerna. Regeringen ser allvarligt på den utvecklingen då piloternas kompetens sjunker till följd av oregelbunden övningsverksamhet. Försvarsmakten har nått en brytpunkt då flygtiden per förare inte längre går att minska. Detta påverkar även utvecklingen av förmågan hos flygförbanden.

Helikopterbataljonen

Helikopterbataljonen skulle enligt den ursprungliga planen vara fullt operativ 2010, men på grund av leveransförseningar beräknas förbandet vara fullt operativt 2012. Därmed är det inte möjligt att nu göra en samlad bedömning av helikopterbataljonens förmåga. Dock bedöms att nödvändig operativ

fredsverksamhet kan bedrivas från ordinarie fredsgruppering. Regeringen gör dock bedömningen att det inte finns något som talar mot att utvecklingen sker enligt plan. Utvecklingen av förbandets förmåga kommer att ske successivt och bedömningen är att det inte skall innebära några större problem för övrig verksamhet. Delar av förbandet kan lösa de uppgifter som behöver genomföras.

Nätverksbaserat försvar

Regeringens bedömning om utvecklingen mot ett *nätverksbaserat försvar (NBF)* är att verksamheten under 2004 i stort har genomförts som planerat. Vidare konstateras att Försvarsmakten utgående från sin analys av den försvarspolitiska inriktningen skiftat fokus från ett ensidigt nationellt helhetsperspektiv, till en prioriterad utveckling av insatsförbanden för att svara mot kraven på internationell förmåga i närtid.

Regeringen anser det alltfjämt angeläget med en väl avvägd balans mellan evolutionär utveckling för det längre tidsperspektivet och utveckling av en reell förmåga i närtidsperspektivet. Med utgångspunkt i utvecklingen mot snabbinsatsstyrkor inom ramen för EU är det viktigt att den fortsatta utvecklingen i ökad omfattning leder till närtida resultat samt att dessa tillvaratas och implementeras i befintliga insatsförband och att en nödvändig anpassning av den befintliga organisationen sker. Vidare anser regeringen att det är viktigt att all utveckling inom området sker i nära samverkan med internationella aktörer och organisationer för att kunna uppfylla Sveriges internationella åtaganden.

NBC-stridsmedel

Regeringen bedömer det som angeläget att vidareutveckla skyddsförmågan mot *NBC-stridsmedel* nationellt och internationellt. Att vidareutveckla interoperabiliteten avseende NBC-förmågan anses i sammanhanget som viktigt. Regeringen anser vidare att samarbetet med andra myndigheter är betydelsefullt, bl.a. genomförande av rekognoseringsresor till framtida eventuella insatsområden och samarbete som leder till ökat skydd av svenska förband.

Regeringen finner det positivt att åtgärder har vidtagits för att säkra en kompetensuppbyggnad inom området. Regeringen ser vidare positivt på utvecklingen av en funktionsplan för inriktning av NBC-skyddet på medellång och lång sikt.

Minhantering

Regeringen bedömer när det gäller *minhantering* att verksamheten har genomförts väl samt att Försvarsmaktens samarbete med andra aktörer inom området under året fungerat bra. Stöd till utvecklingen av FN:s IT-stöd, IMAS, med EODIS (Explosive Ordnance Disposal Information System) har särskilt noterats.

Totalförsvarspiktiga

Regeringen framhåller när det gäller *totalförsvarspiktiga* att det är glädjande att antalet kvinnor som anmäler intresse för Försvarsmakten ökar, samtidigt som det är oroväckande att avgångarna ökar bland kvinnor. Regeringen anser att Försvarsmakten, tillsammans med Totalförsvarets pliktverk, måste intensifiera ansträngningarna för att minska dessa avgångar. Det är dock positivt att andelen avgångar bland män som genomför grundutbildning minskar. Regeringen anser vidare att en analyserande process bör finnas för att kunna följa upp orsaker till avgångarna och vidta lokala förbättringar. Utvärderingar av detta slag genomförs i nuläget på vissa ställen och har uppvisat goda resultat. Regeringen anser att dessa utvärderingssystem bör utökas. Andelen värnpliktiga som efter den frivilliga tremånadersutbildningen tecknat kontrakt med hemvärdet är låg och regeringen kan därmed konstatera att utbildningen inte givit önskat resultat. Det är viktigt att Försvarsmakten vidtar andra åtgärder för att öka andelen värnpliktiga som rekryteras till hemvärdet. Regeringen avser att fortsätta följa frågan om ett utvecklat civilt meritvärde av värnpliktsutbildningen.

Yrkesofficerare

Förändringarna inom *yrkesofficerskåren* överensstämmer i allt väsentligt med den utveckling som Försvarsmakten lagt till grund för sin planering. Att Försvarsmaktens målsättning beträffande antalet yrkesofficerare inte infriades fullt ut berodde på att färre yrkesofficerare än vad som tidigare bedömts slutade på egen begäran under 2003 vilket i sin tur medförde att det fanns ca 200 yrkesofficerare mer än planerat vid inledningen av 2004. Försvarsmakten har lyckats behålla avgångarna bland kvinnliga officerare på en låg nivå. Detta har bidragit till en fortsatt ökning av andelen kvinnor inom yrkesofficerskåren. Antalet fullmaktsanställda yrkesofficerare har fortsatt att minska i en betydande omfattning. Andelen fullmaktsanställda är ca 25 % av yrkesofficerskåren. Under den senaste femårsperioden har antalet yrkesofficerare minskat med ca 20 %. Som framgår nedan har motsvarande förändring varit ca 4 % för civilanställd personal. Regeringen konstaterar att Försvarsmakten successivt genomför den tyngdpunktsförskjutning mellan personalkategorierna som följer med den inriktning för personalförsörjningen som getts.

Civilanställda

Regeringen kan konstatera att reduceringen av *civil personal* de senaste åren inte varit lika omfattande som när det gäller yrkesofficerarna. Orsakerna är bl.a. att vissa befattningar som upprätthållits av värnpliktiga har ersatts med civilanställd personal och att reservdelshanteringen överförts till Försvarsmakten från Försvarets materielverk.

Reservofficerare

Det är positivt att antalet *reservofficerare* i internationell tjänst ökar. Det är angeläget att Försvarsmakten under 2005 kan redovisa det framtida behovet

av reservofficerare och myndighetens syn på det långsiktiga behovet av kompetensutveckling inom denna grupp.

Personal som nyligen fullgjort värnplikt

Enligt Försvarsmakten finns det tre skäl till minskningen av antalet *anställda personer som nyligen fullgjort värnplikt*. Det första är att den personal som anställs i flygtidsproduktionen numera redovisas som civilanställda i enlighet med regeringens inriktning i proposition 2004/05:5 s. 106. Det andra skälet är att tillämpningen av det s.k. befälsförstärkningsavtalet har stramats upp. Försvarsmakten bedömer avslutningsvis att myndigheten redovisat för höga siffror i tidigare årsredovisningar. Regeringen gör ingen annan bedömning än Försvarsmakten.

Kompetensförsörjning

Regeringen anser att det tillbakablickande arbete som redovisas när det gäller *kompetensförsörjning* har flera brister. Att flera av de frågor som regeringen fattat beslut om 2001, exempelvis direktrekrytering av specialister till officer-syrket eller det utökade ansökningsförfarandet till befattningar, fortfarande inte nått implementeringsfas är otillfredsställande. Försvarsmakten beräknar att ett ansökningsförfarande kan tillämpas i begränsad utsträckning först hösten 2006, dvs. först fem år efter att förslaget utformats i en process där Försvarsmakten redan tidigt i utredningsprocessen (1999) medverkade i utredningsarbetet. Regeringen anser att de senaste årens minskade övningsverksamhet inom Försvarsmakten som Försvarshögskolan rapporterar om, och som lett till sämre förkunskaper hos de studerande, på sikt bör åtgärdas. Utbildning kan inte ersätta erfarenheter från verkliga övningar. Den kraftiga neddragningen av officersutbildningen är en oundviklig åtgärd. Utvecklingen ställer hårda krav på både Försvarshögskolan och militärhögskolorna att bevara de nödvändiga kompetenser som krävs så att utbildningarna på sikt kan upprätthålla nödvändig kvalitet. Regeringens bedömning är att detta förutsätter att myndigheternas arbete med kompetensförsörjningsstrategier sker i nära samverkan mellan myndigheterna och med ett långsiktigt perspektiv.

Arbetsgivarfrågor

Regeringen framhåller när det gäller *arbetsgivarfrågor* att Försvarsmaktens nya rörlighetsavtal på sikt leda till en ökad kostnadseffektivitet. Regeringen anser vidare att det är viktigt att Försvarsmakten fortsätter att arbeta med att förbättra sin arbetsgivarroll. Regeringen avser att noggrant fortsätta uppföljningen av hur Försvarsmakten hanterar arbetsgivarfrågorna.

Personalfrågor

Riksdagen beslutade i mars 2004 om vissa personalfrågor i försvaret (bet. 2003/04:FöU3, rskr. 2003/04:168). Försvarsutskottet konstaterade i sitt betänkande bl.a. att personalkostnaderna utgjorde en väsentlig del av anslagen

till Försvarsmakten. Det är enligt utskottet viktigt att regeringen fortsätter att stärka sin uppföljning och styrning när det gäller arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten. Försvarsutskottet anförde vidare bl.a. att regeringen fortsättningsvis årligen borde redovisa för riksdagen personalkostnaderna inklusive avvecklingskostnaderna för personal inom Försvarsmakten.

Enligt Försvarsmaktens kompletterande budgetunderlag för 2006 uppgår *lönkostnaderna och avvecklingskostnaderna* för de senaste åren enligt vad som anges i följande tabell. I tabellen visas värden i fast genomförandeprikläge 2005.

TABELL LÖNE- OCH AVVECKLINGSKOSTNADER

Miljoner kronor

År	2002	2003	2004
Lön, arvoden	8 862	9 151	8 810
Fasta lönetill.	315	315	298
Avveckl. kostn.	951	849	842
Totalt	10 128	10 315	9 950

Enligt Försvarsmakten har det inte funnits möjlighet att dela upp *personalkostnaderna* på olika kategorier anställda som utskottet hemställt om. Regeringen anser att detta inte är tillfredställande. Regeringen finner det inte heller godtagbart att metoderna för hur personalkostnader beräknas skiljer sig åt mellan olika dokument som årsredovisningar och budgetunderlag. Därmed är det också svårt att dra några entydiga slutsatser. Inför innevarande period uppgav Försvarsmakten att man skapat en enhetlig metod för att beräkna kostnaderna. Metoden har använts i det kompletterande budgetunderlaget för 2006. Förändringen bedöms ge en mer relevant kostnadsbild som kan följas i fortsättningen.

Sjukfrånvaro

Enligt regeringens mening har Försvarsmaktens arbete gett effekt. Totalt sett har Försvarsmakten lyckats behålla en i jämförelse med andra samhällssektorer låg sjukfrånvaro trots att många anställda upplevt att framtiden varit osäker under förberedelserna inför det försvarspolitiska inriktningsbeslutet 2004.

Drogförebyggande verksamhet

Enligt regeringen har Försvarsmakten bedrivit ett *drogförebyggande arbete* med godtagbart resultat. Det är viktigt att arbetet fortsätter. Regeringen finner det dock angeläget att parterna snabbt kommer tillrätta med de avtalsmässiga problemen så att de slumpvisa drogtesterna kan återupptas.

Diskriminering och jämställdhet

Regeringen bedömer att arbetet som pågår inom Försvarsmakten och de totalförsvarsgemensamma myndigheterna bidrar till att synliggöra diskriminerande strukturer och attityder som kan finnas. Samtidigt kan konstateras att

myndigheterna kommit olika långt inom olika områden och att arbetet hos samtliga måste fortsätta med en höjd ambitionsnivå för att kunna svara mot de krav som regering och riksdag ställer.

Försvarsmakten är den myndighet som visat på den mest omfattande erfarenheten av att arbeta med jämställdhetsfrågor. Myndighetens jämställdhetsplan har exempelvis beskrivits av JämO i positiva ordalag. Regeringen ser dock mycket allvarligt på att Försvarsmakten inte levt upp till sina egna målsättningar avseende jämställdhet och sexuella trakasserier. Regeringen finner det mycket angeläget att Försvarsmakten snarast kommer till rätta med dessa brister och kommer därför ge Försvarsmakten i uppdrag att redovisa hur myndigheten avser göra detta.

Regeringen bedömer att det är viktigt att myndigheterna sätter stort fokus på implementering, uppföljning och utvärdering samt att man utnyttjar varandras erfarenheter i det fortsatta arbetet mot diskriminering.

Detta till trots uppvisar myndigheten inte fortsatta framsteg vad avser genomförande och uppföljning.

För samtliga myndigheter krävs ytterligare ansträngningar för att åstadkomma ett strukturerat och strategiskt arbete mot diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och sexuell läggning. I de fall då myndigheterna inte lever upp till regeringens krav och inte har tagit fram de handlingsplaner som skall vara styrande för mångfalds- och jämställdhetsarbetet ser regeringen allvarligt på dessa brister. Vad gäller rekrytering av det underrepresenterade könet till civila befattningar vid flera myndigheter sker den ofta från starkt mansdominerade områden. Regeringen bedömer därför att det krävs särskilda strategier för rekrytering och att erfarenheter från andra sektorer kan vara intressanta. Som exempel kan nämnas att högskolornas lärarekrytering inom mansdominerade områden bör kunna vara intressanta för Försvarshögskolans fortsatta arbete.

Försvarsmaktens arbete mot diskriminering på grund av exempelvis kön, etnicitet eller sexuell läggning måste bedrivas på ett sådant sätt att myndigheten använder sina samlade kunskaper på ett effektivt sätt. Regeringen anser inte att det är godtagbart att myndighetens arbete inom ett avgränsat område, som lönekartläggning i enlighet med jämställdhetslagen, får som konsekvens att myndigheten får svårigheter att leva upp till andra krav som lagen ställer, eller mål som regeringen angett.

Verksamhets säkerhet

Regeringen anser, liksom förra året, att Försvarsmakten genom Säkerhetsinspektionen bedriver ett aktivt *säkerhetsarbete*. Det nära informationsutbytet mellan Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) och Säkerhetsinspektionen har fortsatt. Regeringen delar också den syn myndigheten anför i årsredovisningen, nämligen att grunden för en effektiv och rationell verksamhet är att den genomförs på ett säkert sätt. Detta synsätt måste enligt regeringen vara grundläggande för all verksamhet inom Försvarsmakten.

Regeringen noterar att olycksstatistiken generellt visar att säkerhetsarbetet är framgångsrikt. Antalet olyckor minskar. I budgetpropositionen för 2005 anförde regeringen dock att det är viktigt att fortsätta åtgärder vidtas. Inriktningen måste vara, betonade regeringen, att ingen skall dödas i tjänsten. Av årsredovisningen för 2004 framgår att tre personer omkommit i eller i anslutning till tjänsten. Det är visserligen mindre än de tio som omkom under 2003, men i paritet med antalet omkomna under tidigare år. Två av dessa tre omkomna var värnpliktiga som dödades i en båt-kollision. Denna olycka utreds av Statens haverikommission. Det är enligt regeringen viktigt att fortsätta och kraftfulla åtgärder vidtas så att antalet dödsolyckor minskar ännu mer.

Frivilliga försvarsorganisationer

I proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar uttalade regeringen sin allmänna bedömning av de *frivilliga försvarsorganisationernas* roll i det framtida insatsförsvaret. Regeringen finner fortsatt att stora delar av dagens frivilligverksamhet är inriktad mot det gamla invasionsförsvaret och anpassad till en numerärt större insatsorganisation. Regeringen anser att övergången till det tekniskt avancerade insatsförsvaret med höga krav på flexibilitet innebär att det inte längre finns ett lika stort behov av stöd från de frivilliga försvarsorganisationerna. Inom ett antal specialkompetensområden, främst för befattningar inom hemvärdet, samt inom ungdomsverksamheten kan organisationerna dock fortfarande bidra till försvarets förmåga.

Det är därför angeläget att Försvarsmakten under 2005 kan redovisa vilket behov av personal från frivilligorganisationerna som den framtida insatsorganisationen har.

De utbildningsuppdrag som Krisberedskapsmyndigheten ger organisationerna skall riktas mot behoven vid svåra påfrestningar på samhället i fred, vilket medför att organisationerna får insikt om sina möjliga roller inom krishanteringssystemet. En rad samarbetsformer har också utvecklats mellan i första hand kommuner och frivilliga försvarsorganisationer, främst genom etablerandet av Frivilliga Resursgrupper (FRG) i många kommuner. Detta ökar möjligheten för enskilda att medverka i samhällets krishantering.

Regeringen ser positivt på ett utökat samarbete mellan frivilliga försvarsorganisationer och kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter inom området svåra påfrestningar på samhället i fred.

Miljö

Regeringen konstaterar att Försvarsmakten och de övriga myndigheterna inom försvarssektorn fortsätter att bedriva ett ambitiöst *miljöarbete* som ger positiva resultat. När det gäller Försvarsmakten vill regeringen särskilt peka på vikten av den s.k. Camp Manual som utarbetas och miljöinnehållet i denna. Det är viktigt att miljöfrågorna beaktas också vid internationella insatser. Regeringen anser att övergången till användning av förnybara bränslen är prioriterad.

Grundorganisationen

Regeringen konstaterar att de *grundorganisatoriska* förändringar som beslutats 1996 och 2000 numera är genomförda. I och med att omlokaliseringen av Swedint och integreringen av denna enhet i Livgardet i Kungsängen är slutförd och OPIL är organiserat i Uppsala är också dessa två viktiga förändringar genomförda.

Hyreskostnadsutvecklingen går enligt regeringen i rätt riktning, dvs. kostnaderna minskar. Riksdagsbeslutet om försvaret 2004 innefattar fortsatta reduktioner inom grundorganisationen. I beslutet förutses fortsatta hyreskostnadsminskningar. Det är viktigt att dessa kan uppnås. Det arbete som redan pågår inom Försvarmakten och Fortifikationsverket och mellan de två myndigheterna bör kunna lägga en grund för en fortsatt positiv hyreskostnadsutveckling för Försvarmakten. I sammanhanget skall också noteras den översyn av hyrestiderna som redovisades i försvarspropositionen. I regleringsbrevet för Försvarmakten för 2005 har regeringen uppdragit åt Försvarmakten och Fortifikationsverket att utarbeta och införa ett nytt hyressättningssystem med ändrade löptider för hyresavtalen. Omförhandlingarna skall vara slutförda senast den 30 juni 2006.

Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Materieförsörjningen

Materieförsörjningsstrategin utgör en god grund för fortsatt reformering och bör fortsätta att utvecklas för att kontinuerligt anpassas till förändrade förutsättningar. Vidare ser regeringen positivt på utökningen av redovisningen i funktioner som ett led i att öka spårbarheten mellan Försvarmaktens operativa behov och materieförsörjningen.

Inriktningen för materieförsörjningen har fått ett genomslag och regeringen bedömer att de åtgärder som vidtagits kommer att bidra till att nå de mål som satts upp.

Materieförnyelse

Sammantaget delar regeringen myndighetens samlade bedömning att materietillförseln och underhållet har bedrivits i nödvändig omfattning och med tillräcklig kvalitet för att bidra till att successivt höja och utveckla insatsorganisationens operativa förmåga.

Anläggningar

Regeringen konstaterar att anskaffningsverksamheten i allt väsentligt följer planeringen.

Avveckling av överskottsmateriel

Avvecklingen har i stort genomförts enligt plan och målet med att avveckla Försvarmaktens förnödenhetsöverskott senast den 31 december 2004 har i stort uppnåtts.

Beträffande kostnader för avvecklingsverksamheten under 2004 har dessa sjunkit i förhållande till motsvarande kostnader under 2003. Denna samstämmighet mellan planerat och faktiskt utfall är en förbättring från föregående år. Förutom att Försvarsmakten blivit bättre på att prognostisera avvecklingsverksamheten har myndigheten även utarbetat nya arbetsformer och verksamhetsmodeller, vilka effektiviserat verksamheten.

Den helhetslösning som Försvarsmakten med stöd från Försvarets materielverk utvecklat avseende avvecklingen av överskottsmateriel, förefaller vara ändamålsenlig. I sammanhanget konstaterar regeringen att avvecklingen genomförts i enlighet med statsmakternas inriktning.

Avveckling av anläggningar

Försvarsmakten och Fortifikationsverket har redovisat att de inte kan öka takten i avvecklingen beträffande kvalificerade anläggningar. Inom Försvarsmakten är det i första hand tillgängligheten av vapen- och sambandstekniker som är den gränssättande faktorn. Inom Fortifikationsverket är det tillgången på projektledare som främst begränsar. Då dessa projekt löper under lång tid är det fullt rimligt att myndigheterna bedriver en nödvändig personalplanering och eventuell kompetenshöjning i de fall specialkompetens är gränssättande. Även om det rör sig om brist på specialkompetens bedömer regeringen att en framförhållning samt en ökad samverkan mellan myndigheterna kan öka takten på avvecklingarna.

Avvecklingstakten avseende icke kvalificerade anläggningar (exempelvis förråd) har dock ökat betydligt. Flera av objekten har även blivit billigare än beräknat att avveckla, bl.a. på grund av införandet av nya metoder för rase-ring och ökade försäljningsintäkter. Regeringen ser positivt på denna utveckling.

I sammanhanget vill regeringen påpeka att det är av vikt att avvecklingen i sin helhet sker kostnadseffektivt.

Forskning och teknikutveckling

Regeringen bedömer det som positivt att alltfler aktiviteter inom forskning och teknikutveckling bedrivs internationellt samtidigt som en tydlig inriktning och fokusering bedöms som viktig, och i detta sammanhang bedöms spårbarhet finnas i varierande grad till de nationella nischerna.

Regeringen finner det vidare positivt att samverkan med civil forskning vidareutvecklas, vilket innebär att militära och civila synergimöjligheter i ökande grad kan tillvaratas genom att Försvarsmaktens forskning och teknikutveckling kan komma samhället i övrigt till nytta samt det omvända, att den civila tekniska och vetenskapliga utvecklingen i samhället i övrigt kan komma Försvarsmakten till nytta.

Regeringen anser att verksamheten när det gäller övrig forskning vid Totalförsvarets forskningsinstitut i allt väsentligt följt planeringen. Regeringen anser vidare att Totalförsvarets forskningsinstitut genom den säkerhets- och försvarspolitiska forskningen för regeringens behov bidragit till Rege-

ringskansliets (Försvarsdepartementets) kompetensuppbyggnad. Övrig anslagsfinansierad forskning har bidragit till att säkerställa nationell forskningskompetens inom NBC-skyddsforskning och flygteknisk resurs- och kompetensutveckling. Regeringen finner det positivt att bl.a. multinationella samverkansformer och samverkan nationellt med t.ex. universitet och högskolor fortsätter att utvecklas. Myndighetens framgångsrika engagemang inom internationell säkerhetsrelaterad forskning, t.ex. inom EU, är positivt.

Regeringen anser att Försvarshögskolan genom den säkerhets- och försvarspolitiska forskningen bidragit till att officersutbildningen givits en stabilare vetenskaplig grund. Forskningen knyts i allt högre grad till den övriga utbildningen. Regeringen bedömer att en framsynt forskningsbeställning i ett längre perspektiv kan bidra till bevarandet av viktig kompetens inom det militära försvaret. Sammantaget bedömer regeringen att det finns en stabil forskningsplattform vid skolan.

Internationellt materielsamarbete

Regeringen anser att arbetet som påbörjats inom den europeiska försvarsbyrån EDA på sikt bör kunna bidra till en mer sammanhållen struktur inom den *Europeiska unionen* för försvarssamarbetet, och därmed till en stärkt europeisk förmåga att genomföra krishanteringsinsatser. Vidare menar regeringen att sexnationerssamarbetet, även efter den successiva implementeringen i den europeiska försvarsbyråns uppgifter, kommer att ha betydelse för den fortsatta utvecklingen.

Det *nordiska försvarsmaterielsamarbetet* har fortsatt utvecklats positivt och har varit värdefullt för länderna. Det är enligt regeringens mening värdefullt att samarbetet med de nordiska länderna ytterligare fördjupas och effektiviseras.

Det är regeringens mening att *bilateral försvarsmaterielsamarbeten* bör fortsätta att utvecklas och fördjupas med våra viktigare samarbetsländer.

Regeringskansliet och myndigheterna skall fortsätta att utveckla formerna för *exportstödet* till försvarsindustrin. Med Försvarsmaktens operativa förmågebehov som grund bör exportmöjligheterna tidigt vägas in som en faktor i materielförsörjningen. Exportmöjligheterna bör också beaktas och lyftas fram vid deltagande i internationella forum, exempelvis inom ramen för den europeiska försvarsbyråns verksamhet och inom det s.k. sexnationerssamarbetet, FA/LoI.

Insatser

Grundberedskap

Regeringen bedömer att Försvarsmakten upprätthållit anbefalld *beredskap* för att upptäcka och ingripa *mot kränkningar* i enlighet med ställda krav. Vidare bedömer regeringen att myndigheten genom genomförd övnings- och kontrollverksamhet samt samverkan med andra totalförsvars- och civila myndigheter fortsatt har utvecklat förmågan att hantera incidenter. Utvecklingen av

förband för internationella insatser samt beredskapshållning av dessa bedöms positivt ha bidragit till utvecklingen av insatsorganisationen.

Internationell beredskap

Samarbetet inom bl.a. EU och Partnerskap för fred bedöms ha en stor betydelse för utvecklingen av *Försvarsmaktens förmåga till internationella insatser*.

Den nordiska snabbinsatsstyrkan

Regeringen bedömer att riksdagen fortlöpande kommer att behöva informeras då arbetet med uppsättandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan fortgår.

Regeringen bedömer vidare att utvecklingen inom EU med bl.a. snabbinsatsstyrkor ställer nya krav på förberedande planering, underrättelseinhämtning, organisation och utbildning. För att kunna utnyttja konceptet med snabbinsatsstyrkor måste alla ledningsnivåer involveras i förberedande planering. Denna planering måste kunna pågå kontinuerligt.

Stöd till samhället

Regeringen delar Försvarsmaktens uppfattning att förmågan att lämna *stöd till samhället* fortsätter att utvecklas. Under 2004 har myndigheten genomfört ett flertal insatser som även i ett vidare sammanhang har varit betydelsefulla för samhället. Det är enligt regeringen samtidigt viktigt att stödet till samhället inte får sådan omfattning att det inverkar negativt på t.ex. förbandsproduktionen eller blir dimensionerande för Försvarsmakten. Regeringen har redan tidigare redovisat denna inriktning för riksdagen, se t.ex. budgetpropositionen för 2002 och Försvarsutskottets betänkande med anledning av därav (proposition 2001/02:1, betänkande 2001/02:FöU1). Regeringen vill också framhålla att förordningen (2002:375) om Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet är utformad med denna utgångspunkt.

Internationella insatser

Regeringen anser att verksamheten vid de *internationella insatser* där svensk trupp deltagit har genomförts med ett bra resultat och i enlighet med den politiska inriktningen för verksamheten under året. Insatserna bedöms ha bidragit till en ökad säkerhet och stabilitet i de olika insatsområdena. Svenska förband har i flera fall fått beröm för genomförda insatser. Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser har ökat i geografisk utbredning och under ledning av olika organisationer. Denna utveckling bedöms också bestå och vara positiv för utvecklingen av insatsorganisationen. Regeringen anser samtidigt att det är viktigt att svenska officerare ges möjlighet att tjänstgöra på bataljons- eller brigadchefsnivån i internationella insatser, liksom i högre staber. Detta behövs även för förmågan att bemanna en svensk snabbinsatsstyrka inom EU och därtill hörande befattningar i högre internationella staber. Det är viktigt att de ytterligare resurser som successivt tillförs för de internat-

ionella insatserna kan omsättas i ökade bidrag till operationernas genomförande.

Regeringskansliet följer för närvarande upp kostnadsutvecklingen för de internationella insatserna. Kostnadsutvecklingen för en insats är bl.a. beroende av längden på insatsen, vilken uppgift som skall lösas, geografiskt avstånd från Sverige samt vilken typ av förband som sätts in. Regeringen anser det viktigt att Försvarsmaktens arbete med att utveckla budgetering och ekonomisk styrning av insatserna fortsätter.

Försvarsmakten har i delårsrapport 2005 redovisat att intresset för internationell tjänstgöring efter genomförd grundutbildning har ökat. Vid flera markförband har 25–30 % av åldersklassen anmält intresse om tjänstgöring i utlandsstyrkan. Regeringen kommer att fortsätta att följa utvecklingen.

Regeringen fäster särskild vikt vid Försvarsmaktens fortsatta genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet och dess betydelse för utbildning inför och rekrytering av svensk personal till internationella insatser. Genom insatser på området bidrar Försvarsmakten till regeringens arbete för att dels stärka kvinnors deltagande i kris- och konflikthantering, dels förbättra skyddet för kvinnor under och efter väpnade konflikter.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Ominriktningen av verksamheten fortsätter från traditionell militär, operativ och taktisk förvarning till strategiska och icke-militära *underrättelser* till stöd för utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Processen för att inrikta underrättelseverksamheten har ytterligare utvecklats, och överlag har underrättelsernas kvalitet och relevans ökat. Åtkomstproblemen förblir dock stora, särskilt inom signalspaningen, eftersom alltmer av de kommunikationer som tidigare fanns i etern numera finns i tråd. Lagstiftningen tillåter för närvarande inte inhämtning från tråd, varför tillgången på råmaterial minskar.

En högt prioriterad och växande del av försvarsunderrättelseverksamheten under senare år har varit att planera och stödja svenskt deltagande i internationella insatser med trupp eller annan personal. Insatserna ställer krav på underrättelser också på nya områden, t.ex. om socioekonomiska, kulturella och medicinska förhållanden. Ett annat arbetsområde som expanderat under 2005 för försvarsunderrättelsetjänsten är stöd till och samarbete med EU:s underrättelseorgan inom ramen för Gusp och ESFP.

Inom Försvarsdepartementet har under 2005 beretts vissa förändringar av regelverket för försvarsunderrättelseverksamheten i syfte att bättre anpassa lagen till den allt komplexare säkerhetspolitiska hotbilden, den tekniska utvecklingen och det ökande svenska engagemanget i internationella insatser.

Inriktning

Insatsorganisationen 2006 och 2008

Regeringen föreslår att inriktningen skall vara att *insatsorganisationen* i huvudsak skall bestå av följande förband 2008.

Förbandstyp	2006	2008
Högkvarter med operativ insatsledning	1(1)	1(1)
Operativ lednings- och sambandsbataljon	1(2/3)	1(1/3)
Stridsgruppsstab	3(-)	3(2)
Specialförband	2(1)	2(2)
Telekrigsbataljon	utv. av 1(-)	1(2/3)
Marktelebataljon	1(-)	1(-)
Jägarbataljon	1(-)	1(1)
Säkerhetsbataljon	3(1)	3(1)
Mekaniserad bataljon	8(4)	8(3 1/3)
Luftburen bataljon	utv. av 1(-)	1(2/3)
Artilleribataljon 77 B	1(1/4)	1(1/4)
Artilleribataljon 77 BD	utv. av 1(-)	1(-)
Luftvärnsbataljon 97/70	2(1)	2(1/2)
Ingenjörbataljon	2(1)	2(1)
Förbindelsebataljon	1(1/3)	1(-)
Underhållsbataljon	2(1)	2(1)
NBC-kompani	1(1/3)	1(1/2)
Ammunitionsröjningskompani	2(2)	2(1)
Hemvärnsbataljon	80(80)	60(60)
Ubåt	5(3)	4(3)
Ytstridsfartyg	6(6)	7(7)
Minröjningsfartyg	7(4)	7(4)
Amfibiebataljon	1(1/3)	1(1)
Marin basbataljon	1(1/4)	1(-)
Jas 39-division A/B	2(2)	-
Jas 39-division C	2(-)	4(2)
Helikopterbataljon	1(-)	1(-)
Signalspaningsflygdivision S102B	1(1/2)	1(1/2)
Transportflygdivision TP 84	1(1)	1(1)
Flygbasbataljon	2(1)	2(1)

Tabellen visar för varje förbandstyp hur många förband som skall ingå i insatsorganisationen. Siffran inom parantes anger hur många av dessa som skall vara insatsförband, dvs. ha en beredskap som understiger ett år. Övriga förband har inga beredskapskrav. För vissa av förbanden, som enligt tabellen

inte med någon del har en beredskapstid som understiger ett år, kan någon pluton vara förberedd för t.ex. internationella insatser. Vidare bidrar grundorganisationens resurser till viss insatsförmåga (jfr helikopterbataljon). Under perioden 2006 till 2008 vidmakthålls tre säkerhetsbataljoner. Regeringens inriktning enligt proposition 2004/05:5 avseende förbandens operativa förmåga ligger fast i avvaktan på Försvarmaktens förslag till insatsorganisationens utveckling som lämnas i samband med budgetunderlaget för 2007.

Grundat på bl.a. Försvarsberedningens betänkande Försvaret för en ny tid (Ds 2004:30) föreslog regeringen i den försvarspolitiska propositionen (prop. 2004/05:5) att kraven på Försvarmaktens operativa förmåga skulle förändras. Förändringen innebar bl.a. att något krav inte längre skulle ställas på förmågan att kunna möta ett ökat hot mot Sverige i ett femårsperspektiv. Riksdagen beslöt i enlighet med regeringens förslag (bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143). Därmed förelåg inte längre något behov av en beredskapssättning med tider som överstiger ett år.

Regeringen uppdrog åt Försvarmakten att som en konsekvens av denna förändring lämna förslag till förändringar i insatsorganisationens sammansättning och ett nytt beredskapssystem.

I budgetunderlaget för 2006 har Försvarmakten lämnat sådana förslag. Förslaget till insatsorganisation överensstämmer i allt väsentligt med den av riksdagen beslutade och utgår från de beslutade kraven på operativ förmåga.

Försvarmakten anmälde dock i budgetunderlaget att ytterligare åtgärder behövde vidtas för att åstadkomma balans i planeringen för 2007 och framåt. Enligt regeringens uppfattning kan förslaget till insatsorganisationens inriktning för 2008 ligga till grund för Försvarmaktens planering för 2006. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga.

Det nya beredskapssystemet

Eftersom regeringens krav på operativa förmågor har förändrats och inte längre innehåller krav på att kunna möta ett ökat hot i ett femårsperspektiv finns inte heller längre något behov av beredskapssättning med tider som överstiger ett år. Som en följd av detta har Försvarmakten föreslagit ett nytt beredskapssystem.

Det nya beredskapssystemet skall innehålla två förbandsgrupper. Grupp ett med beredskapstid 0–90 dagar och grupp två med beredskapstid 91–360 dagar. Förbanden i dessa förbandsgrupper utgör tillsammans insatsförbanden. Ett förband eller del av förband kan ha olika beredskap för nationella respektive internationella insatser. Beredskap för nationella behov upprätthålls i huvudsak med grundorganisationens resurser eller genom mobilisering. Beredskap för internationella insatser upprätthålls genom anställda, kontrakterade eller de som avgivit intresseförklaring för internationella insatser.

Ofta behövs ytterligare personal och materiel för att kunna upprätthålla förmåga, tillgänglighet och uthållighet nationellt och internationellt för insatsförbanden. Den personal och materiel som krävs för detta organiseras i s.k.

resursförband. Inga krav ställs dock på att resursförbanden inom viss tid skall kunna agera som förband, och de är därför inte beredskapssatta inom ramen för det nya beredskapssystemet. Därmed kan utformningen av ett resursförband skilja sig från utformningen av motsvarande insatsförband. Insatsförbanden och resursförbanden utgör tillsammans insatsorganisationen.

Den nordiska snabbinsatsstyrkan

Det svenska styrkebidraget till *den nordiska snabbinsatsstyrkan* (Nordic Battle Group, NBG) planeras att bestå av ca 1 100 personer, det finska bidraget av drygt 190 personer, det norska bidraget av 150 personer och det estniska bidraget av ca 45 personer. Kärnan i styrkan, manöverbataljonen, är svensk och avses vara sammansatt av både lätt och mekaniserat infanteri.

Försvarsmakten har i budgetunderlaget för 2006 bedömt merkostnaderna för uppbyggnaden och utvecklingen av den nordiska snabbinsatsstyrkan till drygt 2,5 miljarder kronor. Kostnaden fördelas över åren 2005–2008 och berör både anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.* och anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling.*

Kostnaderna för utvecklingen av det svenska bidraget till den nordiska snabbinsatsstyrkan och eventuella insatser skall rymmas inom de ekonomiska ramar för det militära försvaret som riksdagen beslutat i 2004 års försvarspolitiska inriktning (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU4, rskr. 2004/05:143).

Uppbyggnaden av en snabbinsatsförmåga inom EU kommer att ge Sverige bättre förutsättningar att bidra till snabbt inledda krishanteringsinsatser och därmed medverka till stabilitet och säkerhet i vår omvärld. Förutom att dessa snabbinsatsstyrkor utgör ett viktigt tillskott bland de instrument för krishantering som EU förfogar över kommer de också att kunna vara katalysatorer för transformering av försvarsmakterna inom EU.

Arbetet med att utveckla det svenska bidraget till den nordiska snabbinsatsstyrkan pågår inom Försvarsmakten. Detta arbete berör olika områden såsom personalförsörjning, utbildning, övning och materieförsörjning. Ytterligare en viktig fråga som behandlas är strategiska transporter. Denna fråga behandlas mera utförligt nedan.

Sverige har undertecknat ett samförståndsavtal med de tre samarbetsländerna Finland, Norge och Estland, som ger riktlinjer för det fortsatta arbetet med att utveckla den nordiska snabbinsatsstyrkan. Sverige skall fortsatt leda och koordinera arbetet under perioden 2006–2008. Beslut om styrkans slutliga utformning och organisation skall fattas under 2006.

Internationella styrkeregister

Regeringen avser att besluta om anmälningar till internationella styrkeregister i enlighet med den utökade ambitionen som angivits i proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar varvid nedanstående förband utgör utgångspunkten:

- ledningsresurs med upp till 50 officerare (30 dagars beredskap),

- grupp med upp till 60 militärobservatörer (30 dagars beredskap),
- ram för CIMIC-kompani och CIMIC-specialister (90 dagars beredskap),
- brigadstabskompani (30 dagars beredskap),
- logistikkompani med ledningsresurser för en logistikbataljon (30 dagars beredskap),
- två mekaniserade bataljoner (30–90 dagars beredskap),
- militärpoliskompani (30 dagars beredskap),
- ingenjörskompani med ammunitions- och minröjningsförmåga (30 dagars beredskap),
- jägarpluton (30 dagars beredskap),
- artillerilokaliseringsradargrupp (30 dagars beredskap),
- NBC-insatsstyrka (30 dagars beredskap),
- ubåtsförband med en ubåt (30 dagars beredskap),
- korvettförband med två korvetter (30 dagars beredskap),
- marin minröjningsstyrka med två minröjningsfartyg (30 dagars beredskap),
- spanings- och luftförsvarsförband JAS 39 med åtta flygplan (30 dagars beredskap),
- ett signalspaningsflygplan (30 dagars beredskap) och
- transportflygenhet Tp 84 med fyra flygplan (30 dagars beredskap).

Nödvändiga underhållsresurser, bl.a. stödfartyg och stödenheter, ingår i förbanden men är inte anmälda som separata enheter till internationella styrkeregister.

Operativ ledning och logistik

Operativ ledning och logistik kommer år 2008 att, bland andra förband, bestå av:

- högkvarter med insatsledning och stabsförband,
- tre brigadledningar samordnade med utvecklingen av FHQ,
- operativ lednings- och sambandsbataljon,
- CERT (Computer Emergency Response Team),
- specialförband,
- telekrigbataljon,
- teknisk bataljon samt
- marktelebataljon.

Utvecklingen inom funktionerna fortsätter i enlighet med proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar.

Vid inledningen av 2008 har utvecklingen av och materielanskaffningen för de kvalificerade sjukvårdsenheterna kommit så långt att delar av dessa kan ingå i Nordic Battle Group under snabbinsatsstyrkans beredskapstid och vid eventuell insats.

IT-försvarsförband och Computer Emergency Response Teams (CERT) planeras att vara operativa från 2008.

Markstridskrafter

Markstridskrafterna skall 2008 bestå av de förband som redovisas i tabellen ovan om insatsorganisationens utveckling.

Förbanden bedöms kunna upprätthålla en sådan kvalitet på materiel, personal och förmåga att de utan begränsningar kan användas för alla avsedda uppgifter. Den huvudsakliga förbandsutvecklingen skall bl.a. inriktas mot utvecklingen av snabbinsatsförmåga inom ramen för deltagande i den nordiska snabbinsatsstyrkan. Denna förmåga kommer även att kunna användas för insatser nationellt.

Sjöstridskrafterna

Sjöstridskrafternas väsentligaste delar kommer 2008 att bestå av sju ytstridsfartyg, sju minröjningsfartyg, fyra ubåtar, en sjöinformationsbataljon och en amfibiebataljon samt signalspaningsfartyget HMS Orion. Inriktningen är därför att utveckla två ubåtar av Västergötlandsklass medan ubåtar av Gotlands- och Södermanlandsklass bibehålls samt att ersätta Göteborgskorvetterna med Visbykorvetter allteftersom dessa levereras. Inriktningen för 2008 är att en av ovan nämnda ubåtar bibehålls som resursförband. I övrigt bör nämnas att tre korvetter av Visbyklass kommer att vara resursförband under det att de utvecklas. I kategorin resursförband återfinns under 2008 även ett röjdykarfartyg och ett minröjningsfartyg av Landsortsklass, som till skillnad från övriga Landsortsfartyg inte kommer att ha genomgått halvtidsmodifiering.

Luftstridskrafter

I takt med att utvecklingen av plattformen *JAS 39 Gripen* har avslutats och serieleveranserna snart är avslutade, krävs enligt regeringen åtgärder för att säkerställa fortsatt tillgång till nödvändig utvecklingskompetens för JAS 39 Gripen-systemet under dess tekniska och ekonomiska livslängd. Detta såväl operativt som tekniskt.

Regeringen bedömer att åtgärder måste vidtas under hösten 2005. Ett deltagande i den franskledda utvecklingen av en demonstrator för en obemannad stridsflygfarkost kallad Neuron har varit ett alternativ. Regeringen avser att under hösten 2005 pröva vilka alternativa lösningar, nationellt eller internat-

ionellt, som finns för att säkerställa nödvändig utvecklingskompetens, för att därefter fatta beslut och informera riksdagen därom.

De fyra JAS-divisionerna utgörs av JAS 39 C, men ett antal A- och B-versioner ingår. De två nya flygbasbataljonerna av typ 08 kommer att vara fullt utvecklade och operativa 2008. Transportflygförbanden är oförändrade.

Helikopterförband

Leveransförseningarna har gjort att *helikopterbataljon* med mark- och sjöoperativ inriktning inte kommer att kunna vara fullt operativ 2010 som tidigare planerats. Bataljonen beräknas vara operativ 2012.

Personalförsörjning

Den fortsatta utvecklingen av *Försvarmaktens personalförsörjningssystem* bör utgå från den inriktning som lades fast i det försvarspolitiska riksdagsbeslutet 2004.

Försvarmakten bör fortsätta att analysera hur olika delar av personalförsörjningssystemet bör utvecklas. Analyserna bör omfatta såväl de kortsiktiga konsekvenserna av den personalreduktion som pågår som de långsiktiga åtgärder som krävs för att skapa personell balans i myndigheten.

Försvarmakten bör utveckla sina metoder för att bedöma det långsiktiga behovet av *yrkesofficerare och civilanställda*.

Systemet med *anställda soldater* bör kunna införas på ett sätt som tillgodoser den politiska inriktningen och Försvarmaktens verksamhetsintresse.

Försvarmaktens arbete med att minska antalet anställda sker till väsentligt lägre kostnader än tidigare. På grund av de beslut som fattats tidigare och som inte är möjliga att påverka kommer *avvecklingskostnaderna* inte att minska i den omfattning som annars varit möjlig. Kompetensbehovet i den del av myndigheten som inte avvecklas har legat till grund för de omplaceringserbjudanden som riktats till övertalig personal. Det bör finnas förutsättningar för att de totala personalkostnaderna under perioden 2005–2007 blir lägre än vad Försvarmakten bedömde i budgetunderlaget för 2005.

Regeringen konstaterade i proposition 2004/05:5 att *reservofficerarna* fyller en viktig funktion i personalförsörjningssystemet och de bör i större utsträckning än i dag kunna bidra genom sina civila kunskaper och erfarenheter till en ökad kompetens i Försvarmakten. Nyttjandet av reservofficerare är också ett kostnadseffektivt och flexibelt bidrag till det nya insatsförsvarets personalförsörjning. Regeringen anser därmed att nyttjandet av reservofficerare inom Försvarmakten bör öka. Detta gäller särskilt vid bemanning av internationella insatser eftersom reservofficerarnas civila kompetenser då ofta har stor betydelse för förbandets möjligheter att lösa sina uppgifter.

Det nya *värnplikts- och förbandsutbildningssystemet* bör kunna ge förmåga att producera kvalificerade insatsförband för både nationell och internationell beredskap.

Materieförsörjning

Den samlade strategin för *materieförsörjningen* har fortsatt giltighet och den politiska inriktningen för perioden bör ligga fast.

Vidare är det lämpligt att sammanföra nischerna stridsfordonssystem och korsträckviddiga bekämpningssystem till ett område benämnt lättroliga markstridssystem. Likaså bör områdena nätverksbaserade ledningssystem och robusta telekommunikationssystem sammanföras till ett område benämnt Robusta nätverksbaserade lednings-, kommunikations- och informationssystem. Nischområdet flygfarkoster bör fortsättningsvis benämnas Luftburna fjärrstridssystem – och omfatta flygfarkoster samt systemteknisk interoperabel plattform för framskjuten övervaknings- och spanings- och ledningsförmåga. I områdena ingår liksom tidigare sensor- och datafusion, signatur-, skydds- och systemdesign.

En nisch benämnd Marina system för grunda vatten bör fortsatt övervägas.

Utbildning, planering m.m.

Under 2006 kommer nyckelbefattningarna i det svenska Force Headquarters (FHQ) att bemannas. Under det andra halvåret 2006 kommer den första terminen på värnpliktsutbildningen att påbörjas. Ett antal funktions- och ledningsövningar kommer att genomföras. Materielanskaffning och anpassning av befintlig materiel kommer att påbörjas.

Nätverksbaserat försvar

Utvecklingen av konceptet *nätverksbaserat försvar* är ett viktigt element för att uppnå försvarsreformens mål. Därför bör utvecklingen mot det nätverksbaserade försvaret fortsätta bl.a. med genomförande av Demonstrator 2006 (Demo 06).

Ekonomiska förmåner till totalförsvarspiktiga

De *ekonomiska förmånerna till totalförsvarspiktiga* bör höjas.

De totalförsvarspiktigas ekonomiska förmåner har varit oförändrade sedan höjningen den 1 juli 2002. Regeringen anser att förmånerna bör räknas upp i enlighet med den allmänna pris- och löneomräkning som sker för myndigheterna som är verksamma inom utgiftsområdet. Regeringen kommer vid ett senare tillfälle att besluta om hur uppräkningsen skall fördelas mellan olika slag av förmåner. Vidare anser regeringen att de ekonomiska villkoren för de totalförsvarspiktiga bör ses över och förbättras mot bakgrund av de minskade volymerna och de ökade rekryteringsbehoven för internationella insatser. Regeringen avser därefter återkomma till riksdagen.

Frivilliga försvarsorganisationer

Regeringens uppfattning är att övergången till det mindre men mer tekniskt avancerade och flexibla insatsförsvaret innebär att behovet av de *frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet* successivt minskar. Regeringen avser därför att reducera uppdragsmedlen till de frivilliga försvarsorganisationernas militära verksamhet med 30 % 2006. Det är angeläget att Försvarsmakten redovisar det totala framtida behovet av frivilliga försvarsorganisationer.

Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Under 2006 bör *materieförsörjningen, inklusive forskningen och teknikutvecklingen*, inriktas mot att fortsätta genomförandet av den politiska inriktningen.

Vidare bör arbetet med att ta fram, vidareutveckla och införa s.k. jämställdhetsintegrerade mål och indikatorer fortsätta under 2006.

Därutöver bör samarbete och eller egen utveckling av satellitbaserade system fortsatt övervägas.

Vidare bedömer regeringen att den årliga informationen om utvecklingen inom respektive objektsram kan upphöra i och med denna proposition.

Vad gäller avveckling av materiel är det inte lämpligt att överlåta hela avvecklingsprocessen till en extern aktör. Däremot bör externa aktörers medverkan i avvecklingsprocessen ökas ytterligare. Under 2006 bör därför Försvarsmakten fortsätta studera möjligheterna för externa aktörer att ta ett större ansvar än nuvarande omfattning för avvecklingen.

Insatser

Försvarsmakten bör ingripa mot kränkningar av svenskt territorium.

Sverige bör under 2006 kunna delta i fredsfrämjande insatser i enlighet med de krav på operativ förmåga som riksdagen beslutat, i första hand med resurser och förband som har anmälts eller kan komma att anmälas till internationella styrkeregister.

I enlighet med riksdagens beslut gällande regeringens förslag i proposition 2005/05:5 Vårt framtida försvar skall Försvarsmakten ha förmåga att upptäcka och ingripa mot alla former av kränkningar av svenskt territorium. Förmågan att snabbt kunna öka denna förmåga bör finnas i anslutning till akuta kriser. Därutöver bör förmågan att upptäcka och avvisa säkerhetshot samt att tidigt kunna upptäcka NBC-insatser i närområdet vidmakthållas.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Under 2006 bör ominriktningen av *försvarsunderrättelseverksamheten* fortsätta mot en ökad koncentration på strategiska underrättelser av relevans för utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken. Fortsatt hög prioritet bör ges till stöd för det svenska deltagandet i internationella uppgifter, inklusive förbere-

delserna för Sveriges deltagande i EU:s snabbinsatskapacitet, samt till under-
rättelsesamarbete med och inom EU.

Arbetet med att fortlöpande förbättra inriktning, inhämtningsmetoder och
analytisk kapacitet bör fortsätta.

I Ds 2005:30 En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet har föreslagits
en rad förändringar och moderniseringar av regelverket för försvarsunderrät-
telseverksamheten. Promemorian är utsänd på remiss. Remisstiden går ut den
31 oktober 2005. Bland annat föreslås att verksamhetens mandat ändras från
att avse ”yttre militära hot” till ”yttre hot”, vilket innebär att även t.ex.
terrorism, IT-hot och andra icke-militära hot inkluderas. Promemorian före-
slår att gränsdragningen förtydligas mellan Polisens verksamhet och försvars-
underrättelseverksamheten. Vidare föreslås en ny lag om signalspaning enligt
vilken Försvarets radioanstalt får bedriva signalspaning oavsett om signalerna
befinner sig i eter eller i tråd. Förslaget innebär också att funktionen för
kontroll av försvarsunderrättelseverksamheten förstärks.

Avsikten är att efter remissbehandling av departementspromemorian och
prövning i Lagrådet förelägga riksdagen en proposition under våren 2006.

Motionerna

Internationella insatser

I *fyrpartimotionen 2005/06:Fö218 (c, m, fp, kd)* av Eskil Erlandsson m.fl.
franhålls att antalet väpnade konflikter i och mellan stater visar på ett stort
behov av internationella kris- och konflikthanteringsförmågor. Krishantering
har betydelse för att skapa stabilitet och säkerhet med hjälp av både fredsbe-
varande och fredsframtvängande metoder. FN:s, EU:s och Natos trovärdighet
i fråga om internationell fred och säkerhet bygger på att de enskilda länderna
(utifrån egna beslut) tar sin del av ansvaret och bidrar till de gemensamma
fredsansträngningarna. Efterfrågan på svensk medverkan inom FN, EU och
Nato är stor. Sveriges bidrag skulle dock kunna bli avsevärt större.

Motionärerna förordar en högre ambitionsnivå från Sveriges sida när det
gäller långsiktiga internationella insatser. Svenskt försvar bör på sikt klara av
att samtidigt leda och delta i två insatser av bataljonsstorlek, samt några
mindre insatser i fredsbevarande operationer. Mot bakgrund av detta, och
regeringens önskan att bidra till EU:s snabbinsatsstyrkor, krävs prioriteringar
samstämmiga med våra utrikespolitiska mål. På sikt skall Sverige ha för-
mågan att sätta upp en egen ”battle group”.

De svenska internationella insatserna präglas av en tydlig, geografisk
splittring. För närvarande tjänstgör ca 780 män och kvinnor i utlandstjänst,
fördelade på 15 olika missioner. På några ställen är det enbart en handfull
observatörer som utgör själva insatsen. Varje separat operation som Sverige
engagerar sig i kräver avsevärda stabs- och underhållsresurser. Dessa kostna-
der ökar inte proportionellt med ett större antal soldater. Därför borde insat-
serna långsiktig koncentreras till färre områden.

Förhållandet blir mycket tydligt när vi tittar på kostnaden per anställd i ut-
landsstyrkan vid små och korta missioner. Där blir snittkostnaden väsentligt

högre än vid mera omfattande och långsiktiga internationella insatser. Att etablera och avetablera förband i främmande land framstår som mycket kostsamt. Det dåliga resursutnyttjandet gör att Sveriges bidrag generellt blir mindre och mera kortvariga än vad som annars skulle ha varit fallet. Färre men större insatta svenska förband har också betydelse för våra officerares möjlighet att öva sig i ledning av högre förband.

Sveriges agerande i internationella operationer bör styras mot områden där Sverige besitter ”komparativa fördelar”. Vi måste fråga oss vad andra länder inte kan eller vill bidra med och bli mera bristtäckande. För att ytterligare stärka svenskt inflytande över insatserna bör vi sträva efter att komma på plats mycket tidigare än hittills. Det gäller både när insatsen skall etableras och då den förstärks eller byggs ut.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om *utökad förmåga* för internationella insatser (*yrkande 3*).

Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) framhåller i *partimotion 2005/06:U290* att den i december 2004 antagna säkerhetsstrategin för EU är en viktig del i den utveckling vi vill se med en union som i ökad utsträckning skall kunna bidra till att främja frihet, fred och säkerhet i världen. I förslaget till nytt konstitutionellt EU-fördrag ges delar i utrikes- och säkerhetspolitiken en fördragsfäst roll. Det är positivt att fördraget bidrar till att tydliggöra vad EU skall göra respektive inte göra och därmed ger förutsättningar för en enad, handlingskraftig och trovärdig utrikes- och säkerhetspolitik i EU. Oavsett vad som sker med förslaget till nytt EU-fördrag behöver EU:s medlemsländer utveckla den gemensamma värdegrunden och definitionen av gemensamma mål för utrikespolitiken, utforma bättre gemensamma analysresurser och se över förutsättningarna för en gemensam utrikesminister. På så sätt skulle samordningen av medlemsstaternas ståndpunkter i internationella sammanhang förbättras samt sammanhållningen stärkas utåt sett.

Säkerhetsstrategin har direkt påverkan på den fortsatta utformningen av svensk och europeisk utrikes- och säkerhetspolitik och har resulterat i ett antal konkreta initiativ, däribland upprättandet av en sammanhållen krishanteringsförmåga som skall finnas till EU:s förfogande år 2008 som ett komplement till EU:s övriga diplomatiska, ekonomiska och utvecklingspolitiska verktyg. Meningen är att stridsgrupper bestående av 1 500 soldater skall kunna mobiliseras och delar av styrkan vara på plats i ett krisområde inom tio dagar och kunna stanna där under minst en månad. Vi välkomnar att Sverige har åtagit sig att ansvara för arbetet med att sätta upp och leda en *nordisk-baltisk stridsgrupp*. Dock råder oklarheter i huruvida regeringen har löst finansieringen vad gäller det svenska bidraget till EU:s stridsgruppskoncept. Detta bör omgående klaras ut. De operationer som den nordisk-baltiska stridsgruppen kan tänkas genomföra kan bli mycket krävande och farliga. Det är därför extra viktigt att finansieringen för personalförsörjning, materiel och träning är tryggad. Sverige måste även fortsatt kunna ställa upp i FN- och Natoleda operationer. Vidare har det upprättats en europeisk försvarsbyrå för utveckling av militär förmåga, forskningssamarbete och materiel, inom ramen för

den utveckling som sker av medlemsländernas gemensamma försvarsmaterielpolitik. Medlemsländerna har även antagit en solidaritetsklausul för att gemensamt och bättre kunna hantera konsekvenserna av storskaliga terroristangrepp eller kunna bistå varandra vid större naturkatastrofer. Vi ser det som självklart att Sverige måste kunna bistå ett EU-land eller nordiskt land som utsätts för hot eller angrepp.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen klarar att *finansiera* det *svenska bidraget till EU:s stridsgrupper* samtidigt som Sverige även fortsatt kan delta i FN- och Nato-ledda insatser (*yrkande 24*).

Försvarsunderrättelse- och säkerhetsverksamhet

Johan Pehrson m.fl. (fp) framhåller i *kommittémotion 2005/06:Ju480* att en central del för svenska insatser mot terrorism utgörs av avancerad underrättelseinhämtning. I dag är det Försvarets radioanstalt (FRA) som avlyssnar internationell radiotrafik. Till följd av den tekniska utvecklingen sker alltmer av kommunikationen via kabel i stället för trådlöst. För att möta utmaningarna från internationell terrorism och grov organiserad brottslighet, är det viktigt att FRA:s möjligheter till underrättelseinhämtning bibehålls i en ny teknikmiljö. Regeringen bör därför snarast återkomma med förslag som *säkrar FRA:s förmåga* att arbeta med underrättelseinhämtning även framöver. Ett sådant förslag måste innehålla starkt parlamentarisk kontroll av underrättelseverksamheten samt ett tydligt regelverk som eliminerar all oönskad över-skottsinformation (*yrkande 3*).

Samtidigt vill vi återigen betona att kampen mot terrorismen alltid måste föras med respekt för de mänskliga fri- och rättigheterna. Här är det särskilt viktigt att det finns klara effektiva strukturer gällande granskning av analys, beslut och utvärdering av underrättelseverksamheten. Inte minst måste den parlamentariska insynen av bl.a. säkerhetspolisens arbete stärkas. Regeringen bör utse ett särskilt *underrättelseråd* med företrädare för de politiska partierna. Ett sådant underrättelseråd skulle ta ett helhetsgrepp kring insynen i de svenska underrättelsetjänsterna vad avser operativ verksamhet, administration och kostnader. Inte minst gäller det också att granska verksamhetens överensstämmelse med svensk och internationell rätt. Varje år skulle en särskild rapport upprättas för att belysa verksamhet så öppet som det med hänsyn till rikets säkerhet är möjligt (*yrkande 7*).

Gunilla Carlsson m.fl. (m) menar i *kommittémotion 2005/06:Ju534* att dagens myndighetsstruktur och statsanslag är anpassade till den gamla tidens mera förutsägbara hot. Här behövs en ny helhetssyn och en annan avvägning än i dag mellan exempelvis militärt och civilt försvar, liksom mellan militär och polis. En ny hotbild måste bemötas med förnyade samverkande krafter och samövade metoder. Samhällets samtliga resurser måste kunna utnyttjas gemensamt och mer effektivt för att möta hoten från terrorister och organiserade brottsliga nätverk. Polisen och de berörda civila myndigheterna måste därför,

inom ramen för ett tydligt regelsystem, kunna utnyttja militära resurser och förband när hoten är så utformade att de förutsätter militär kapacitet.

Det krävs en ändring av hela strukturen, ett samlat huvudmannaskap och förändring av ansvarsområden för olika myndigheter. Myndigheter med oklara roller måste tydligare definieras. Krisberedskapsmyndigheten med en mycket otydlig roll som enbart har en stödjande funktion utan något operativt ansvar eller mandat att verkställa beslut måste starkt ifrågasättas (*yrkande 5*).

Holger Gustafsson m.fl. (kd) pekar i *kommittémotion 2005/06:Ju564* på att vikten av god underrättelsetjänst kan inte överskattas i kampen mot terrorism. Kristdemokraterna anser att de olika underrättelseinstanserna Säkerhetspolisen, Militära underrättelsetjänsten och Försvarets radioanstalt måste samordnas bättre. Den ena handen måste veta mer om vad den andra gör. Ett tänkbart förslag är att placera en samordningsfunktion med egen stab och underrättelsechef i något relevant departement eller i en krisledningsfunktion på regeringsnivå. Den här övergripande "hatten" skall ha tillgång till både civila och militära underrättelser. Det menar vi skulle stärka Sveriges sammantagna analysförmåga av terrorism (*yrkande 7*).

Livstidsförlängning av förband

Allan Widman m.fl. (fp, kd, c) framhåller i *flerpartimotion 2005/06:Fö225 om livstidsförlängning av förband* att Sverige årligen utbildar ett stort antal män och kvinnor till soldater. Kostnaden för denna grundutbildning utgör en stor andel av de samlade utgifterna för det militära försvaret. Efter utbildning placeras merparten av soldaterna i de s.k. insatsförbanden. Under lång tid har livstiden på dessa förband varit kort. Redan efter tre eller fyra år har förbanden omsatts med nya soldater.

Det är enligt motionärernas mening en klok politik att så långt som möjligt ta till vara den investering som militär grundutbildning utgör. I stället för att kasta bort duktiga soldater och förband bör de förvaltas och underhållas under längre tid. Vi utgår från att de flesta som genomgått grundutbildning känner likadant. Att minska takten i förbandsomsättningen och "livstidsförlänga" soldaterna kräver emellertid regelbundna repetitionsutbildningar. Även repetitionsutbildning är naturligtvis förenat med kostnader. Dessa är dock mindre än kostnaderna för grundutbildning.

Möjligheterna att på detta sätt sänka Försvarsmaktens sammantagna utbildningskostnader bör tas till vara.

En annan fördel är att repetitionsutbildningar medger övningar med fler deltagande förband. I dag deltar enbart förband under grundutbildning. Detta har blivit gränssättande i två avseenden. För det första har våra officerare fått färre möjligheter att öva sig ledning i högre förband, vilket på sikt hotar deras kompetens. Detta i sin tur minskar möjligheten för svenskar att få ledande befattningar vid internationella insatser. I slutändan påverkas både vårt inflytande vid internationella krishanteringsoperationer och vår allmänna försvarsförmåga negativt. För det andra innebär övningar med begränsat antal förband och soldater mindre möjligheter att följa upp insatsförsvarets förmåga att

operera i större enheter. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskad förbandsomsättning och repetitionsutbildning inom Försvarsmakten.

Värnpliktsersättningar

Johan Linander och Jörgen Johansson (c) föreslår i *motion 2005/06:Fö216* att för att inte värnpliktiga skall fungera som budgetregulatorer då de värnpliktigas ersättningar och förmåner såsom t.ex. hemresor ständigt står i konkurrens med övriga utgifter inom Försvarsmakten, bör dessa särskiljas från Försvarsmaktens totala anslag (*yrkande 1*).

Det bör utredas om det är möjligt att dagersättningen och utryckningsbidraget för de värnpliktiga knyts till den genomsnittliga löneutvecklingen inom den statliga sektorn (*yrkande 2*).

När det gäller hemresor så är reglementet i stort väl avvägt. Tyvärr finns det dock en låg ersättning för de värnpliktiga som tvingas använda egen bil för att åka hela eller delar av resan mellan hemmet och förbandet. Det borde vara självklart att värnpliktiga som tvingas använda egen bil, eftersom det i många fall inte finns tillgänglig kollektivtrafik, skall ha samma reseersättning som andra statsanställda har (*yrkande 3*).

För de värnpliktiga är det mycket viktigt att kunna upprätthålla sitt sociala nätverk vid sidan av tjänsten. Det viktigaste sättet för den värnpliktige att upprätthålla god kontakt med familj och vänner är genom telefon och elektronisk post. Därför bör staten säkerställa att alla värnpliktiga har möjlighet till kostnadsfria kommunikationsmöjligheter. Med fasta avtal uppkommer inga löpande kostnader för telefoni och Internetuppkoppling och därför bör de värnpliktiga kunna använda detta kostnadsfritt för att upprätthålla sitt sociala nätverk. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 4*).

Berit Jóhannesson m.fl. (v) pekar i *kommittémotion 2005/06:Fö245* på att en målsättning i ett system med totalförsvarsplikt bör vara att den enskilde inte skall förlora ekonomiskt på att genomföra sin plikttjänstgöring. När det är så få som tas ut till plikttjänstgöring ökar vikten av att i högre grad kompensera dem som genomför utbildningen. Dessutom kommer plikttjänstgöringen i allt högre grad att bygga på motivationen, och därmed bör den vara så ekonomiskt förmånlig att den framstår som ett meningsfullt alternativ till arbete och utbildning. Dagens ersättningar ligger inte i paritet med de faktiska utgifter som de totalförsvarspliktiga har.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att förmånerna för de totalförsvarspliktiga skall räknas upp i enlighet med den allmänna pris- och löneomräkningen. Det är ett mycket bra och efterlängtat initiativ. Vidare säger regeringen att de ekonomiska villkoren för de totalförsvarspliktiga bör ses över och förbättras. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med denna fråga. Behovet i en framtida nivå på dagersättningen kan uppskattas till 100 kr.

Bostadsbidraget utgår i dag från den hyra man betalar, dock högst ett schablonmässigt tak som grundar sig på den generella bostadskostnaden i regionen. Storleken på schablonen är således olika beroende på i vilken region man bor. I vissa regioner är schablonen så låg att det inte täcker hyran. Detta innebär i praktiken att värnpliktiga som bor i dessa regioner är tvingade att använda sin dagersättning och i förlängningen låna pengar av anhöriga för att kunna genomföra sin totalförsvarspflicht. Förutom ett bostadsbidrag utgår ett hyrestillägg på, i dagsläget, 350 kr per månad, för att täcka kringkostnader utöver hyran. Detta gäller t.ex. fasta telefonavgifter, elkostnader, tv-licens, hemförsäkring, m.m.

Enligt Värnpliktsrådets beräkningar krävs en höjning av bidraget till 700 kr i månaden för att täcka ovannämnda kostnader. Det kan finnas särskilda skäl till att bostadsbidraget utgår om man skaffat lägenhet efter inryck. I dag utgår inte bidraget i dessa fall. På grund av bostadsbrist i många kommuner tvingas bostadssökande att ta en lägenhet om man får erbjudande om det. Man får heller inte bostadsbidrag för tiden efter utryckning enligt dagens regler. Den nu utgående utbildningspremien måste då användas om man inte får arbete eller kommer in på någon utbildning direkt efter utryckning. En övergångsperiod på t.ex. två månader borde därför vara logisk.

Vänsterpartiet föreslår att motionens förslag beaktas i den översyn av de *ekonomiska villkoren för de totalförsvarspflichtiga* som regeringen föreslår. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 2*).

Frivilligorganisationer

Göran Lindblad (m) framhåller i *motion 2005/06:Fö223* att i Sverige finns det 23 *frivilliga försvarsorganisationer* som bidrar till landets civila och militära säkerhet. Organisationerna rekryterar och utbildar medborgare på frivillig basis för uppgifter inom totalförsvaret och bidrar till landets beredskap inom skilda områden i samhället. Frivilligorganisationerna är en viktig resurs för samhället. De frivilliga försvarsorganisationerna är självständiga föreningar och har tillkommit på medborgarnas egna initiativ. De är ideella och fristående i förhållande till varandra och även till Försvarsmakten som de samverkar med. Exempel på frivilligorganisationer är Röda Korset, Kvinnliga bilkårister och Frivilliga Radioorganisationen. Totalt har dessa organisationer ca 706 000 medlemmar (2003-12-31).

Utöver detta finns *hemvärnet* som består av ca 50 000 kvinnor och män. Detta är en militär organisation som alltmer får civil inriktning med uppgift att stödja samhället i svåra situationer.

Exempel på uppdrag dessa organisationer har är att hjälpa till vid

- släckning av skogsbränder,
- miljökatastrofer såsom oljeutsläpp,
- översvämningar,
- stormar såsom Gudrun,

- eftersök av försvunna personer,
- strömbrott/teleavbrott,
- katastrofer med sjukvård.

Det krävs att det finns ett stort antal engagerade medborgare eftersom uppgifterna är mycket varierande, det krävs lokalkännedom och det hela bygger på frivilliga insatser som förutsätter att man finns tillgänglig och kan ställa upp. Kostnaden är också mycket marginell, t.ex. kan det nämnas att stödet till frivilligorganisationerna är en promille av försvarets budget.

Vårt samhälle blir allt känsligare för yttre hot, och detta är en verksamhet som inte borde reduceras. Med tanke på katastroferna såsom tsunamin, elfte september och översvämningarna i New Orleans samt de brister i hjälpinsatser som funnits, borde vi snarare utveckla än avveckla frivilligorganisationerna. Även om antalet engagerade minskar finns det ett stort behov av att höja kvaliteten på utbildningen av frivilliga.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att *budgetramarna till frivilligorganisationerna* inte skall reduceras i jämförelse med 2005 års nivå (*yrkande 1*).

Riksdagen bör vidare tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att *budgetramarna till hemvärnet* inte skall reduceras i jämförelse med 2005 års nivå (*yrkande 2*).

Materieförsörjning

Alf Svensson (kd) framhåller i *motion 2005/06:Fö220* att ett område som kommit i skymundan, men som borde uppmärksammas och lyftas fram, är materiefrågor, som behandlas i ett avsnitt i propositionen, och kopplat till det försvarsindustrins framtida roll. Svensk försvarsindustri intar en unik ställning och befinner sig inom en rad områden på teknikens absoluta framkant. Den modell som vi haft, har också givit Sverige billig försvarsmateriel i förhållande till om den skulle ha köpts från utlandet. Till detta skall också läggas den tekniköverföring som sker; försvarsindustrins forskning och utveckling har i hög grad kommit också andra, civila, områden till godo.

I regeringens förslag står att strategin för materieförsörjningen har fortsatt giltighet. Här talas också om nischområden som särskilt bör prioriteras. Regeringen menar att i ett första steg borde satsningarna på följande områden ha bäst förutsättningar för att ge Sverige en önskad position inom försvarsmaterielområdet: nätverksbaserade ledningssystem, flygfarkoster, stridsfordonssystem, korträckviddiga bekämpningssystem samt robusta telekommunikationssystem. Det talas också om att en nisch benämnd Marina system för grunda vatten bör fortsatt övervägas.

Den sistnämnda nischen är ett av de områden där Sverige finns i tätposition genom smygtekniken på och under vatten för den kustnära zonen. Här har Sverige ett erkänt gott renommé i dag, och industrin har också fortsatt goda

möjligheter att exportera dessa system. Därför vore det märkligt om inte nischen Marina system också skall tillhöra de högprioriterade områdena!

Det är oroande att den högteknologiska och framgångsrika svenska försvarsindustrin inte under de senaste åren fått några nya utvecklingsprojekt, vilket på sikt riskerar att kunskap och erfarenhet inte förnyas i den takt som alltid måste förekomma. Detta drabbar både vår industriella förmåga och vår operativa förmåga. Forsknings- och utvecklingsprojekt måste komma i gång och låt mig då understryka att det givetvis är projekt som är efterfrågade av insatsförsvaret och således är framtidsinriktade som det gäller. Det är endast genom att ligga i täten som Sverige är attraktivt i internationella sammanhang.

Hotbilden är framöver fortsatt diffus men med terrorism som ett tungt inslag, och vi känner till ökade aktiviteter och attacker i olika former från icke statsanslutna extrema grupper. Hoten kan bestå av terrorhandlingar i gängse mening som vi sett fasansfulla exempel på, men det handlar också om cynisk människohandel, smuggling, illegal invandring eller annan organiserad kriminalitet. För att komma till rätta med sådana former av hot krävs ett globalt perspektiv, och här har Sverige ett bidrag att komma med genom det s.k. Maritime Security Concept som svenska försvaret genom sin erfarenhet och genom spets teknologisk kunskap besitter.

Det har uttalats att vi i framtiden inte kan ha spetskompetens inom alla områden och att den bredd i materielutbudet som vi hade under det kalla krigets dagar inte längre kan upprätthållas. I stället skall Sverige, liksom andra nationer, genom samverkan kring materielfrågor kunna få tillgång till den materiel vi behöver i ett kris- eller krigsläge. Samverkan är också på gång inom EU inom materielområdet, och det finns all anledning att bejaka den utvecklingen. Men för att kunna få del av materiel i ett krisläge måste man förstås ha något att erbjuda sina samarbetspartner i stället, och det är därför som det gäller att fortsätta utveckla den kunskap vi har inom vissa nischer. Här har den marina nischen kommit att få en unik ställning.

Världens befolkning lever i dag allt närmare kusten i stora och växande städer. Den helt övervägande delen av handeln i världen sker på världshaven och i farleder till sjöss inom den kustnära zonen, områden som med ett marint begrepp definieras som Littoral Waters. Över 90 % av frakterna i världen sker till sjöss och självfallet är det så att här finns en hotbild. Till det kan läggas att i stora delar av världen är dessutom piratdåd mot handelsfartyg ett växande problem. Det finns förstås bara ett sätt att komma till rätta med detta, och det är att se till att vid behov kunna behärska de kustnära zonerna och att göra det med ett samlat koncept som gäller över ytan, på ytan och under ytan.

Svensk försvarsindustri, t.ex. Kockums, ligger långt framme inom sina nischområden. För mig har det under årens lopp varit synnerligen intressant och informativt att följa teknikutvecklingen som Kockums stått och står för. När det gäller den maritima miljön har Kockums ett avancerat samarbete med Försvarets materielverk, samarbete med Totalförsvarets forskningsinstitut, tekniska högskolor och andra institutioner. Det finns för närvarande över 50

forskningsprojekt som är pågående och som täcker in den marina sektorn och som alla är framtidsinriktade. Detta borde vi ta vara på för det är viktigt att Sverige satsar på framtidsprojekt som är så spetsinriktade att de väcker internationellt intresse, och bara så kan vi givetvis också behålla den ledning vi har i tekniskt avseende. Endast så kan vi också spela en avgörande roll i säkerhetspolitiska sammanhang.

Inom det marina segmentet finns dessutom potential för rationalisering på så vis att svenska marinen, kustbevakningen, tullen och polisväsendet borde samarbeta betydligt mera. Svenska skattebetalare satsar stora summor på marinens nya, snabbgående smygfartyg, men dessa fartyg borde kunna användas också för civila insatser. Frågan om samarbete av detta slag har utretts så länge jag varit i politiken, och det är länge, men hittills har det s.k. Ådalensyndromet stoppat alla ansatser till samarbete. Nu är tiden mogen för att göra ett nytt försök, dels därför att det ekonomiskt borde bli effektivt med sådant samarbete, dels därför att teknikutvecklingen också hos brottsmyndigheten haft en snabb utveckling. För att bekämpa brottsligheten krävs därför numera den allra senaste tekniken, snabba fartyg och möjlighet att bedriva spaning osynligt på och under vattnet.

En rad uppgifter skulle effektivare kunna klaras av med utbyggt samarbete, och detta hör också till försvarsdebatten i dagens läge. Sverige skulle därmed få större styrka för försvaret samt bättre beredskap mot sårbarhet. Det gäller sjöövervakning och underrättelseverksamhet, kontroll av immigration, evakuering av civila i fara, terrorismbekämpning, minröjning men också fiskeövervakning, kort sagt vi skulle få ett effektivare maritimt säkerhetskoncept militärt som civilt.

Av alla de skäl som angivits ovan finns det anledning att satsa på marina system som ett i högsta grad prioriterat nischområde, något som vore bra för Sverige. Sverige behärskar bevisligen det maritima området, och det finns intresse för produkterna också på exportmarknaden, vilket ju gör att systemen blir ekonomiskt effektiva.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att *satsa på nischen marina system*.

Kerstin Andersson m.fl. (s) framför i *motion 2005/06:Fö228* att Sveriges ambition är att delta i internationellt samarbete när det gäller säkerhetspolitik och försvarsmateriel. För att vi skall vara en likvärdig part krävs det att vi kan bidra med speciella teknologier och produkter. Ett sådant område är operationer i den kustnära zonen där Kockums/Karlskronavarvet tillsammans med den svenska marinen har utvecklat en unik kompetens och är världsledande. Efter den 11 september 2001 har hotbilden mot kustnära vatten hamnat i fokus.

För att kunna behålla och utveckla den framträdande position Sverige har på det här området är det angeläget med fortsatta satsningar på att ytterligare utveckla kompetensen. Kockums/Karlskronavarvet har en central roll i de satsningarna som också ligger i linje med den inriktning av det svenska försvaret som riksdagen har beslutat om.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatta satsningar på Sveriges unika marina kompetens.

Johnny Gylling (kd) påpekar i *motion 2005/06:Fö257* att regeringen skriver i propositionen att ”de marina förbanden är välövade och håller i vissa avseenden internationellt sett hög klass och är därmed också efterfrågade som deltagare i internationella samövningar”. Det borde då vara en viktig anledning till att den marina nischen, i förslaget benämnd Marina system för grunda vatten, måste få tillhöra de högprioriterade områdena som pekas ut. Sverige har en unik marin kunskap och erfarenhet inom området kustnära zonen och detta bör utnyttjas för det gör att vi också bättre kan vara med och påverka det säkerhetspolitiska arbetet i världen.

Hotbilden har numera förändrats drastiskt och även om den är komplex så finns ett tydligt och återkommande inslag i form av internationell terrorism. Terrorismen kan bara bekämpas av stater tillsammans och i samverkan. Underrättelse och spaning är viktiga inslag, och här har Sverige inte minst ett bidrag att lämna i form av konventionella ubåtar för grunda vatten och de nya Visbykorvetterna, som är på väg att bli operativa. Nischen Marina system för grunda vatten är ett av de områden där Sverige ligger i den absoluta täten med sin högteknologi, det handlar om vår minjaktförmåga och vår smygteknik på och under vatten.

Det bör också understrykas att det är viktigt och av avgörande betydelse att vi har en fortsatt teknikutveckling inom detta område, liksom inom andra områden där svensk försvarsindustri ligger långt framme. Men under senare år har industrin (Kockums AB) inte fått några nya utvecklingsprojekt och det är alarmerande. Detta kan ju komma att drabba både vår operativa insatsorganisation och vår industriella förmåga att fortsätta ligga på framkant. Materiel-frågorna är därför mycket viktiga, och avgörande beslut kan inte skjutas upp längre. Som jag pekat på tidigare är det också vår spetskunskap inom t.ex. det marina området som gör att Sverige kan fortsätta att vara attraktivt inom den internationella säkerhetspolitiken och även fortsatt vara med och påverka.

Försvarssamarbetet inom EU fortsätter och kommer naturligtvis att på sikt öka. Tanken är att Sverige inte skall behöva ta fram all materiel som tidigare, vilket blir för dyrt, utan satsa på de områden där vi är verkligt bra. Detta är förstas nödvändigt för det är bara om vi har något att ge våra samarbetspartner som vi också kan säkra att vi får köpa nödvändig materiel i ett krisläge. Har vi inte något attraktivt att erbjuda kommer vi förstas långt ned på prioriteringslistan. I dag har Kockums en ledande ställning i världen när det gäller minröjningssystem och smygteknik på och under vatten.

I den nya världsordningen är hotbilden fortsatt diffus men med terrorism som ett tungt inslag. Vi ser tyvärr hur denna aktivitet ökar och sprids, och här måste förstas Sverige ta sin del av ansvaret och vara med och bekämpa terrorism och liknande verksamheter. Förutom terrordåd handlar det t.ex. om narkotikasmuggling, cynisk människohandel, illegal invandring m.m. Till bilden hör att sjöfarten fortsätter att öka och det sker just i den kustnära zonen världen över, ett område som svenska marinen behärskar väl och där vår

kunskap kan komma till sin rätt. Även av det skälet bör nischen Marina system i kustnära zonen högprioriteras.

Inom den här nischen finns det, liksom inom andra områden, dock anledning att få till mera och bättre samverkan mellan t.ex. marinen, kustbevakningen, tullen och polisen. Därmed skulle våra samlade resurser bli effektivare både operationellt och ekonomiskt. Marinens nya fartyg är byggda för att kunna möta den nya tidens krav, de är snabbgående och de har smygtekniken, och den kan sannerligen behövas också för bekämpning av grov kriminalitet som smuggling etc.

Svenska marinen omlokaliseras nu till en bas i landet, nämligen i Karlskrona. Så här långt tycks det ha gått bra, men det finns anledning för regeringen att följa upp processen. I Karlskrona finns nu marinbasen och den högteknologiska industrin (Kockums) sida vid sida, och det underlättar förstås marinens fortsatta tekniska utveckling. Samarbetet mellan marinen och industrin är nära och det gör att också underhållet kan bli mycket effektivt. Jag tycker att det finns anledning att understryka det riksdagen tidigare uttalat, nämligen att för att bevara kompetens för nyproduktion av marina system bör det kvalificerade underhållet också ske hos den industri som har just den kompetensen. De marina enheterna är nu så få och komplicerade att detta är helt nödvändigt.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att högprioritera försvarsnischen Marina system för grunda vatten (*yrkande 1*). Riksdagen bör vidare tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att följa upp marinbasbeslutet (*yrkande 2*). Vidare bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det kvalificerade marina underhållet utförs i nära samarbete med den industri som har kompetens att bygga fartygen (*yrkande 3*).

Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, c, v) understryker i *flerpartimotion 2005/06:Fö254* att Saab har inbjudits att medverka i Neuronprojektet. Det gäller utvecklingen av en teknikdemonstrator som kan nyttjas såväl till civilt flyg som till försvarsflyg. Demonstratorn är i själva verket en teknisk innovation i Europa och i världen och kommer att vara en spjutspets för ytterligare tekniska landvinningar. Genom Neuronprojektet tillsammans med Europas andra ledande flygnation Frankrike säkras Saab och Sverige en fortsatt utveckling av sin flygkompetens och utvecklingsförmåga, vilket har stor betydelse för en fortsatt högteknologisk flygindustri i Sverige.

Redan våren 2005 väntade företaget på besked från regeringen om deltagande i Neuronprojektet. De europeiska medarbetarna kan tröttna på att vänta på den svenska regeringen. Ännu har nämligen inget svar meddelats. Därför bör riksdagen omgående ge regeringen till känna att den tekniska innovationen som Neuronprojektet innebär bör stödjas och föras in i en nationell forskningsplan. Försvarsmakten och FMV är redan beställare och finansiering är klar.

Att deltagande i Neuronprojektet skall ingå i en nationell forskningsplan är egentligen inget uppseendeväckande. Detta ligger nämligen helt i linje med

vad riksdagen redan nu har beslutat. Riksdagen har konstaterat att man bör arbeta med teknikdemonstratorer och med fördel medverka i internationellt samarbete under en tidsbegränsad period. Neuronprojektet beräknas pågå under åtta år, och efter denna tid eller dessförinnan kan man avgöra hur man skall använda och ta vara på de tekniska landvinningar som gjorts. Inom de områden där vårt lilla land har tekniska kunskaper som är unika måste vi behålla positionen och delta där dessa kan utvecklas ytterligare.

Genom att regeringen säger ja till detta tekniska innovationsprojekt och för in det i en nationell forskningsplan ökar också möjligheterna för Sverige att få del av EU:s medel för sjunde ramprogrammet. Det är hög tid att regeringen snabbt säger ja till Saabs deltagande i Neuronprojektet och för in projektet som ett tekniskt innovationsprojekt för Saab att delta i.

Riksdagen bör *tillkännage för regeringen* som sin mening vad i motionen anförs om att *deltagande i Neuronprojektet* skall stödjas och införas i en nationell forskningsplan.

Forskning

Yvonne Andersson (kd) pekar i *motion 2005/06:Fö214* på att ett antal *vindtunnlar* vid Totalförsvarets forskningsinstitut för experimentell aerodynamik håller på att destrueras i enlighet med ett beslut inom FOI. Enligt uppgifter skall dessa vindtunnlar motsvara ett värde av en miljard kronor.

Vindtunnlarna destrueras utan adekvat beslutsunderlag och innan anläggningarna har presenterats. Eftersom det rör sig om avancerad teknisk utrustning hade det varit högst lämpligt om en utredning hade kommit till stånd innan beslut fattades.

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Försvarsdepartementet, vars kompetens skall nyttiggöras i alla samhällssektorer. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling samt utredning till nytta för försvar och säkerhet.

Vindtunnlarna som nu rivs är inte användbara bara för militära flygforskare utan alltifrån tvåvåningsbussar till bostadshus kan testas i tunnarna.

Vi riskerar att tappa kompetens och högteknologisk forskning som inte bara är viktig för flyget. Det bör därför tillsättas en oberoende utredning av Sveriges behov av vindtunnlar. För att säkerställa att material för mångmiljonsbelopp inte förstörs utan att underlag finns härför bör det i framtiden ankomma på regeringen, och inte FOI, att fatta beslut härom.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en *utredning för att granska Sveriges behov av vindtunnlar (yrkande 1)*. Vidare bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att *regeringen* i framtiden bör *fatta beslut* så att ett samlat intresse för Sveriges behov av vindtunnlar kan tillgodoses (*yrkande 2*).

Holger Gustafsson m.fl. (kd) framför i *kommittémotion 2005/06:U384* att det tidigare överhängande hotet om massiv användning av kärnvapen har ersatts av risken för spridning av massförstörelsevapen till stater och terroror-

ganisationer. Terrorister har vid flera tillfällen sökt tillgång till olika former av massförstörelsevapen – eller *NBC-stridsmedel* som det också kallas (även om beteckningen CRBN-medel blir allt vanligare i syfte att täcka in även radiologiska medel). Vi vet att försöken att förvärva B- (biologiska) och C- (kemiska) stridsmedel i en del fall lyckats. Däremot är det mer osäkert huruvida någon fått tillgång till N-medel (nukleära). Enligt det internationella atomenergiorganet IAEA har mer än 175 försök av smuggling avslöjats mellan åren 1992 och 2002 – merparten i före detta Sovjetunionen. Alla smugglingsförsök anmäls inte, och mörkertalet är därför troligen mycket större.

NBC-stridsmedel är människovidriga även i händerna på demokratier. Bland demokratiska stater finns visserligen kontrollmekanismer och tydligare spärrar mot att använda massförstörelsevapen, men det betyder självfallet inte att sådana vapen aldrig kommer att användas. Än större är risken om massförstörelsevapen förfogas av icke-demokratiska stater.

Det här är också en viktig miljöfråga. Exempelvis utgör de avpollterade krigsfartyg som rostar i hamnar vid Kolahalvön och på andra platser en allvarlig miljöfara. Terrorismfaktorn är ändå den primära anledningen till att Sverige och andra länder måste göra sitt yttersta för att bistå kampen för tryggad hantering och förvaring av nukleära och andra former av massförstörelsevapen. Därför anser Kristdemokraterna att Sverige måste prioritera forskning om tänkbara spridningsvägar för NBC-stridsmedel (*yrkande 5*). Liknande synpunkter framförs också av Holger Gustafsson m.fl. (kd) i motion 2003/04:U350 yrkande 4.

Flygskolans lokalisering

Mikael Oscarsson och Mats Odell (kd) framhåller i *motion 2005/06:Fö246* att Försvarsmaktens hela flygutbildning numera styrs från Flygvapnets Luftstridsskola i Uppsala. Här finns i dag flygvapnets hela flygbefälsskola samt strids- och luftrumsskolan. Men flygskolan skall etableras 26 mil bort i Linköping.

Det har nu gått fyra år sedan Göran Persson fick majoriteten med sig i riksdagen för att lägga flygskolan på Malmen. Men för att få komma i gång med flygskolan på Malmen krävs ett klartecken från miljöprövningen. Denna prövning, som skulle ha varit klar för två och ett halvt år sedan är ännu inte klar. Och innan miljöprövningen är klar kommer inte investeringarna att sättas i gång.

De investeringar som krävs på Malmen är bl.a. byggandet av nya lokaler till en kostnad av ca 240 miljoner kronor. Men till detta kommer anläggningskostnader i form av byggandet av ny platta, ny taxibana, etc. Vidare tillkommer miljöåtgärder, t.ex. bullerdämpande åtgärder m.m.

I en frågestund i riksdagen i april 2004 fick försvarsministern frågan av undertecknad vad kostnaden blir för lokaliseringen av flygskolan till Malmen i Linköping? Högst 174 miljoner kronor, sa försvarsministern. Leni Björklunds försvarsdepartement ändrade sedan kostnaden till 250 miljoner kronor. I dag står det klart att priset kommer att bli över en halv miljard kronor. I

detta är ändå inte anläggningskostnaderna medräknade. Totalt landar kostnaderna på över 600 miljoner kronor.

Frågan om etableringen av flygskolan har som bekant dragit ut på tiden. I dag är läget kritiskt för flygvapnets flygutbildning. Flygskolan har inte kunnat ta in några nya elever sedan 2003. Det gör att man måste ha dubbelt så många elever när flygskolan väl kommer i gång.

Samtidig kan vi konstatera att allt som krävs för flygskolan finns i Uppsala. Uppsala har haft flygskolor i 50 år. I Uppsala finns en fungerande flygplats, en hangar som står tom – som flygvapnet dessutom betalar full hyra för, samt bostäder och utbildningslokaler. Kostnaderna för att låta flygskolan vara i Uppsala är ca 20 miljoner kronor för investeringar och 20 miljoner kronor för underhållsåtgärder, dvs. avsevärt mycket mindre än Malmenalternativet. Hur man än räknar kommer staten att spara ca 500 miljoner kronor av skattebetalarnas pengar. Vi får inte behandla våra uppdragsgivares, det svenska folkets, pengar på ett så ansvarslöst sätt.

Det finns anledning att påminna om att riksdagsbeslut har ändrats förut med hänvisning till att kostnaderna har blivit för stora. År 2000 skulle t.ex. ”Specialflyg” flyttas från Malmen till Uppsala. Men när det visade sig att priset blev 200 miljoner kronor, dvs. betydligt dyrare än vad man förutsett, ändrades riksdagsbeslutet med hänvisning till bl.a. kostnadsaspekten.

Dessutom är det så att flygvolymen blir enormt stor i Linköping. Redan i dag är det den överlägset största militära flygplatsen i Sverige. Endast några civila flygplatser har större flygrörelser. Varför trängas i Linköping när det finns gott om plats i Uppsala?

Att det finns långt gångna planer på att etablera en privat flygplats på F 20 är inte något som skulle störa flygskolans återkomst till Uppsala.

Låt mig till sist påminna om den 11 september. Från Uppsalas flygflottilj till Stockholm är under ordinarie beredskap bara några få minuter just på grund av den korta distansen. Om någon av de kvarvarande flottiljerna har beredskapen är bara anflygningstiden uppåt en halvtimme. Detta ställdes på sin spets dagen efter att det otänkbara hänt i USA den 11 september 2001, när F 16 i Uppsala fick order om att sätta upp extra incidentberedskap med jaktflyg.

De fruktansvärda terrordåd som genomförts i USA är en påminnelse om att vi behöver ett starkt försvar, inklusive ett luftförsvar av Stockholm och Mälardalen. Något annat blir mycket svårt att förklara för kommande generationer. Om vi förlägger flygskolan till Uppsala får vi möjlighet till en snabb incidentberedskapsbaserad eftersom det redan i utgångsläget kommer att finnas tillräckligt med teknisk kapacitet samt räddnings- och fälthållningskapacitet på plats.

Därför uppmanar vi riksdagen att åter pröva möjligheten att placera flygskolan i Uppsala. Här finns ett antal hundra miljoner att spara! Det bästa skulle vara att riksdagen fattar ett nytt beslut om att förlägga flygskolan till Uppsala igen. Om det inte går att få majoritet för detta bör riksdagen fatta beslut om

att förlägga flygskolans andra år till Uppsala. Detta skulle halvera flygrörelserna på Malmen och minska investeringskostnaderna.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i första hand förlägga flygskolan till Uppsala (*yrkande 1*). Riksdagen bör vidare tillkännage för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i andra hand förlägga flygskolans andra år (den grundläggande taktiska utbildningen) till Uppsala (*yrkande 2*).

Utskottet

Insatsorganisation och beredskap

I det försvarspolitiska beslutet hösten 2004 biföll riksdagen regeringens förslag till *inriktning av insatsorganisation* (prop. 2004/05:5, 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143). Utskottet framhöll att inriktningen borde vara *preliminär* och att regeringen borde återkomma i frågan i budgetpropositionen för 2006.

Regeringen hade som ett underlag inför riksdagens beslut framfört i proposition 2004/05:5 att de delvis förändrade kraven på operativ förmåga medförde behov av en översyn av Försvarsmaktens underlag för försvarsbeslutet 2004, såväl vad gäller insatsorganisationens utformning som nuvarande system för differentierad beredskap. Översynen borde ta fasta på att Försvarsmakten skall vara användbar här och nu. Detta kunde leda till att vissa av insatsorganisationens förband avvecklades. Om det var rationellt skulle materiel ur avvecklade förband sparas som resurser.

Insatsförband borde enligt regeringen i huvudsak ha beredskap på mindre än ett år. Resurser skulle bestå av icke förbandssatt materiel avsedd för ersättning, utveckling eller förstärkning. Förband som i Försvarsmaktens underlag inför försvarsbeslutet 2004 beredskapssatts i lägre förbandsgrupper borde i huvudsak inte förbandssättas och borde inte bli dimensionerande för personal- eller materielförsörjning. Befintlig materiel skulle i viss utsträckning kunna vidmakthållas i syfte att användas som utvecklings- och kompetensresurser eller ersättnings- och förstärkningsmateriel så länge det var operativt och produktionsmässigt motiverat. I övrigt borde materielen avvecklas. Omfattningen av resurserna skulle beslutas av statsmakterna och skulle vara föremål för en kontinuerlig uppföljning och analys. Utöver insatsorganisationen skulle Försvarsmakten ha en kompetensbas och utvecklingsförmåga för att kunna möta nya hot och utmaningar.

Regeringen redovisar nu i budgetpropositionen i enlighet med vad riksdagen begärt förslag till insatsorganisation och beskriver ett nytt beredskapssystem. *Utskottet* konstaterar inledningsvis att regeringens förslag till fortsatt inriktning av insatsorganisation i allt väsentligt ligger i linje med riksdagens försvarspolitiska beslut år 2004, såvitt avser antal och typ av förband. Insatsorganisationen bör enligt regeringen bestå av insatsförband och resursförband. Insatsförbanden bör enligt regeringen ha en beredskapstid på upp till ett år, och resursförband bör inte ha några beredskapskrav. Utskottet delar regeringens uppfattning att insatsorganisationens förband bör ha en differentierad

mobiliserings- och insatsberedskap och successivt kunna anpassa denna till de operativa behov som kan bedömas.

Vad regeringen anför om insatsorganisationen, och särskilt om de s.k. resursförbanden, väcker enligt utskottet ett antal frågor om bemanning, utformning och användning av dessa förband som måste klarläggas. Enligt utskottets mening bemannas insatsorganisationens förband i huvudsak med stöd av totalförsvarsplikten, medan beredskap för internationella insatser, förbandsvis eller individvis, upprätthålls av anställda, kontrakterade eller av dem som avgivit intresseförklaring för sådana insatser. Den redovisning som görs i budgetpropositionen av insatsorganisationen, och uppdelningen av insatsrespektive resursförband, är enligt utskottets mening inte ändamålsenlig. Försvarsmakten har för utskottet anmält att en översyn kommer att göras för att bättre tydliggöra och definiera de olika begreppen. Utskottet förutsätter att information om denna viktiga översyn lämnas till utskottet och att regeringen återkommer till riksdagen med förnyad formell redovisning av insatsorganisationens olika delar senast i budgetpropositionen för 2007. Med det anförda *tillstyrker utskottet regeringens förslag om insatsorganisationen (punkt 2).*

Internationella insatser

Utskottet ansåg i betänkande 2004/05:FöU4 att Sveriges bidrag till internationell krishantering inom ramen för FN, EU, OSSE och Nato/PFF i hög grad bidrar till Sveriges säkerhet. Som medlem i Europeiska unionen har Sverige en del i ansvaret för utvecklingen av EU:s krishanteringsförmåga. Fortlöpande bör därför övervägas svenska bidrag inom områden där EU har sådana behov. Denna utveckling behöver kombineras med en fortsatt svensk förmåga att bidra i uthålliga fredsbevarande insatser inom exempelvis FN:s ram. Försvarsmakten bör kunna bidra till att förebygga och hantera kriser liksom att kunna medverka i fredsfrämjande insatser i Europa och globalt. I den svenska förmågan bör också ingå att kunna leda multinationella förband.

Utskottet ansåg vidare i betänkande 2004/05:FöU4 att ambitionerna borde höjas för vår förmåga till internationella insatser när det gäller såväl numerär som tillgänglighet och uthållighet.

Riksdagen beslutade i december 2004 att Försvarsmakten skall ha förmåga att samtidigt kunna leda och genomföra dels två insatser med förband av bataljonsstorlek eller motsvarande, dels mindre förbandsenheter i ytterligare tre insatser. Utskottet underströk i betänkande 2004/05:FöU4 att förmågan skall omfatta både nya insatser, med relativt kort förvarning, och uthålligt deltagande i långvariga operationer. Försvarsmakten skulle vidare utveckla ett svenskt bidrag till en multinationell snabbinsatsstyrka under svensk ledning som en del i EU:s snabbinsatsstyrka. Utskottet ansåg att förbandet bör vara operativt senast den 1 januari 2008. På längre sikt någon gång 2010–2012 bör en egen svensk snabbinsatsstyrka kunna vara organiserad.

Utskottet har särskilt följt arbetet med att bygga upp *det nordiska snabbinsatsförbandet*. Det har bl.a. skett genom att utskottet har genomfört en särskild intern utfrågning om detta. Regeringen lämnar i budgetpropositionen

ytterligare redovisningar av utvecklingen av den nordiska snabbinsatsstyrkan. Utskottet har ingen erinran mot vad regeringen anför om detta. Utskottet kommer att fortsätta att noga följa hur organiserandet av snabbinsatsstyrkan fortskrider. Av intresse i sammanhanget är hur finansiering av förbandet skall ske och hur transporter skall kunna genomföras av personal och materiel till ett missionsområde. Utskottet kommer också att följa upp hur regeringen avser att i Regeringskansliet organisera en snabb beredningen av det underlag som riksdagen behöver för att få rimlig tid för att kunna ta ställning till ett eventuellt insättande av förbandet. Regeringen bör också fortsätta att i budgetpropositionerna och/eller särskilda propositioner/skrivelser redovisa läget för riksdagen när det gäller arbetet med att planera och organisera förbandet och dess användning.

I flerpartimotion 2005/06:FöFö218 (c, m, fp, kd) och partimotion 2005/06:U290 (m) tas frågor om Sveriges deltagande i internationella insatser upp, bl.a. utökad förmåga och finansieringen av verksamheten. Som framgått av vad utskottet anför ovan anser utskottet att detta är angelägna frågor som kommer att följas noga av utskottet. Med det anförda anser utskottet att motionerna i flera fall kommer att tillgodoses. Flerpartimotion 2005/06:Fö218 (c, m, fp, kd) yrkande 3 och partimotion 2005/06:U290 (m) yrkande 24 *avstyrks* därför.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen vilka förband som utgör utgångspunkten vid anmälningar till *internationellt styrkeregister*. Utskottet har i huvudsak inte något att erinra mot regeringens redovisning. Utskottet vill dock peka på en särskild fråga i sammanhanget, nämligen spaningsförmågan hos flygförbanden. Utskottet kan konstatera att de spaningsförband med JAS 39 Gripen som finns med i förteckningen inte är utrustade med någon spaningskapsel. Utskottet kan samtidigt konstatera att Viggenförband som har sådan kapsel nu är på väg att avvecklas. Utskottet utgår från att regeringen återkommer med information om hur spaningskapaciteten lämpligen säkerställs för de flygförband som anmäls till styrkeregistren.

Försvarsunderrättelse- och säkerhetsverksamhet

Några motioner tar upp frågor om styrning, samordning, signalspaning och kontroll av *underrättelse- och säkerhetsverksamhet*.

För närvarande bereds ett antal utredningar i Regeringskansliet som behandlar dessa områden. Sådana utredningar är: En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (Ds 2005:30), Tvångsmedel för att förebygga eller förhindra allvarlig brottslighet (Ds 2005:21), Polisens behov av stöd i samband med terrorismbekämpning (SOU 2005:70), Tillgång till elektronisk kommunikation i brottsutredningar m.m. (SOU 2005:38), Informationssäkerhetspolitik – Organisatoriska konsekvenser (SOU 2005:71) och En effektiv förvaltning för insatsförsvaret (SOU 2005:96).

I rapporten En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet (Ds 2005:30) föreslås bl.a. att Försvarets radioanstalt skall få avlyssna signaltrafik inte bara i etern utan också i tråd. Försvarsförvaltningsutredningen föreslår i En effektiv

förvaltning för insatsförsvaret (SOU 2005:96) att underrättelsetjänsten bör utredas vad gäller styrning och organisation m.m. Kostnadsreduceringarna bör enligt utredningen uppgå till ca 100 miljoner kronor.

Propositioner inom dessa områden är aviserade av regeringen. Inom försvarsutskottets ansvarsområde har regeringen särskilt anmält i budgetpropositionen att avsikten är att man efter remissbehandling av Ds 2005:30 och prövning i Lagrådet kommer att förelägga riksdagen en proposition under våren 2006.

Motionerna pekar enligt utskottet på viktiga frågor. Utskottet utgår från att sådana frågor kommer att övervägas i den fortsatta beredningen av de nämnda utredningarna och inför de propositioner som nu förbereds av regeringen. Något särskilt uttalande i dessa frågor är inte nödvändigt från riksdagens sida. Med det anförda *avstyrker* utskottet motionerna 2005/06:Ju480 (fp) yrkandena 3 och 7, 2005/06:Ju534 (m) yrkande 5 och 2005/06:Ju564 (kd) yrkande 7.

Livstidsförlängning av förband

I motion 2005/06:Fö225 (fp, kd, c) tas upp frågor om livstidsförlängning av förband.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att investeringar som görs genom grundutbildning bör tas till vara. Utskottet anser också att gemensamma övningar med olika förbandstyper är av stor vikt för insatsorganisationens förmåga. Sådana övningar leder också till en förstärkt förmåga hos officerare att kunna leda högre förband, vilket är en kunskap som minskat under de senaste årens förändringar av försvaret. Utskottet utgår från att Försvarsmakten utifrån olika aspekter bedömer behovet av livstidsförlängning av förband och att regeringen återkommer till riksdagen om det skulle visa sig påkallat. Mot bakgrund av det anförda *avstyrker* utskottet motion 2005/06:Fö225 (fp, kd, c).

Värnpliktsersättningar

I ett par motioner föreslås förbättrade förmåner för de värnpliktiga.

Regeringen anmäler i budgetpropositionen att de ekonomiska förmånerna till totalförsvarspliktiga kommer att höjas. Regeringen anser att förmånerna bör räknas upp i enlighet med den allmänna pris- och löneutveckling som gäller för myndigheterna inom utgiftsområdet. Regeringen anser också att de ekonomiska villkoren för de totalförsvarspliktiga bör ses över och förbättras mot bakgrund av de minskade volymerna och de ökade rekryteringsbehoven för internationella insatser. Regeringen avser att återkomma till riksdagen om detta.

Utskottet delar regeringens och motionärernas uppfattning om att de ekonomiska förmånerna till totalförsvarspliktiga bör ses över och förbättras. Riksdagen har emellertid delegerat besluten om värnpliktsförmånerna till

regeringen. Mot den bakgrunden *avstyrks* motionerna 2005/06:Fö216 (c) yrkandena 1–4 samt 2005/06:Fö245 (v).

Frivilligorganisationer

I motion 2005/06:Fö223 (m) föreslås att budgetramarna till frivilligorganisationerna och till hemvärdet inte skall reduceras.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen att senare års förändringar av försvaret innebär att behovet av de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet också minskar. Regeringen har därför reducerat anslagen till dessa organisationer 2006.

Utskottet anser det också rimligt att försvarets minskade organisation även återspeglar sig i frivilligorganisationernas verksamhet och den utbildning som de bedriver. Utskottet förutser dock att de frivilliga försvarsorganisationerna kommer att ha betydelsefulla uppgifter också inom ramen för det framtida försvarets. Utskottet utgår från att regeringen återkommer i nästa budgetproposition med förnyad redovisning av behovet av dessa organisationer samt omfattningen av den utbildningsverksamhet som de genomför. Därmed *avstyrker* utskottet motion 2005/06:Fö223 (m) yrkandena 1 och 2.

Materielförsörjning

I några motioner om försvarsmaterielfrågor understryks betydelsen *av marina system* och svenskt deltagande i det s.k. *Neuronprojektet*.

Utskottet anser liksom regeringen att satsningar inom försvarsindustriområdet i första hand borde ske inom de områden som har bäst möjligheter att ge Sverige en önskad position. Regeringen anmäler att en s.k. nisch benämnd *Marina system för grunda vatten* bör fortsätta att övervägas. Utskottet har inte något att erinra mot detta. Det ligger emellertid i sakens natur att antalet prioriterade områden bör vara begränsat. Regeringens överväganden bör avvaktas innan riksdagen tar ställning i denna fråga. Mot bakgrund av utskottets uppfattning *avstyrks* motionerna 2005/06:Fö220 (kd), 2005/06:Fö228 (s) och 2005/06:Fö257 yrkandena 1–3.

Regeringen anmäler i budgetpropositionen när det gäller den franskledda utvecklingen av en demonstrator för den obemannade *flygfarkosten Neuron* att regeringen avser att under hösten 2005 pröva olika alternativa lösningar för att därefter fatta beslut och informera riksdagen därom. Därmed *avstyrker* utskottet motion 2005/06:Fö254 (kd, m, fp, c, v).

Forskning

I en motion pekas på betydelsen av *vindtunnlar* i forskningssammanhang och i en annan motion föreslås forskning om spridningsvägar för *NBC-stridsmedel*.

Utskottet fäster stor vikt vid att den säkerhetspolitiska och flygtekniska forskningen inom försvaret skall vara framgångsrik och hålla hög kvalitet.

Det ankommer dock inte på riksdagen att besluta om enskilda projekt eller med vilka närmare metoder denna forskning skall ske. Därför *avstyrker* utskottet motionerna 2003/04:U350 yrkande 4, 2005/06:Fö214 (kd) yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:U384 (kd) yrkande 5.

Flygskolans lokalisering

I motion 2005/06:Fö246 (kd) föreslås att *flygskolans lokalisering* skall omprövas.

Riksdagen beslutade i maj 2001 om den militära flygutbildningen (prop. 2002/01:35, bet. 2000/01:FöU2, rskr. 2000/01:213). Regeringen har därefter i december 2001 beslutat att flygskolan lokaliseras till Malmens flygplats i Linköping. Utskottet anförde i betänkande 2001/02:FöU6 att det inte hade något att erinra mot detta. Riksdagen har vidare beslutat om grundorganisation för Försvarsmakten i december 2004 (prop. 2004/05:43, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143).

Utskottet ser inte några skäl att föreslå riksdagen att någon omprövning av lokaliseringen av flygskolans verksamhet skall ske. Motion 2005/06:Fö246 (kd) yrkandena 1 och 2 *avstyrks* därför.

Verksamhetsområdet Det civila försvaret

Propositionen

Resultatbedömning

Förmågan inom det civila försvaret

Den samlade förmågan inom det *civila försvaret* bedöms av Krisberedskapsmyndigheten likt föregående år som godtagbar. På samverkansområdesnivå bedöms förmågan som godtagbar i samtliga fall, förutsatt en 10-årig anpassningsperiod. En förutsättning för att kunna hantera ett väpnat angrepp är att ansvariga myndigheter, inom en anpassningsperiod, vidtar åtgärder som stärker förmågan vid ett förändrat omvärldsläge. Majoriteten av aktörerna inom krisberedskapen bedöms ha tillfredsställande möjligheter att under en anpassningsperiod hinna bygga upp den kompetens och den infrastruktur som behövs för att möta en annan hotbild än dagens.

Regeringens sammanfattande bedömning är att verksamheten har genomförts som planerat.

Krisberedskapsmyndigheten

Regeringen bedömer att *Krisberedskapsmyndigheten* har uppfyllt ställda mål för verksamheten. Genom de aktiviteter som genomförts har förutsättningar

skapats för att successivt kunna höja förmågan både hos myndigheten och hos andra aktörer som verkar inom det civila försvaret.

Diskriminering och mångfald

Trots viss underrepresentation av kvinnor i ledande befattningar och män i stödbefattningar bedömer regeringen att Krisberedskapsmyndigheten gör ett bra arbete i sin rekrytering genom att man är medveten om de brister i könsfördelningen som finns och att myndigheten arbetar för att få en mer jämställd arbetsplats.

När det gäller jämställdhetsplanen, etnisk mångfald och homo-, bi- och transpersonsfrågorna gör KBM enligt regeringen ett bra arbete. Regeringen anser att det är viktigt att myndigheten även i fortsättningen arbetar för att både diskriminering och kränkande särbehandling kan minskas.

Styrelsen för psykologiskt försvar

Styrelsen för psykologiskt försvar har fr.o.m. 2004 låtit massmedieberedskapen få en delvis ny inriktning. Under året påbörjades en studie med syfte att kartlägga medieföretagens roll och förutsättningar i det nya krishanteringssystemet. Studien som redovisades våren 2005 har mottagits positivt av medieföretagen.

Den vägledande och rådgivande verksamhet som styrelsen skall bedriva för att främja personalvården för totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt eller civilplikt har påbörjats på ett bra sätt. Arbetet med regeringsuppdragen avseende M/S Estonias haveri har fortgått enligt plan. Regeringen bedömer att styrelsen har uppfyllt ställda mål för verksamheten.

Inriktning

Åtgärderna som genomförs för att stärka samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred förbättrar också förmågan för det *civila försvaret*. Inriktningen för den verksamhet som i huvudsak stärker samhällets förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred redovisas under avsnittet om inriktning av verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

De kompletterande åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa den grundläggande förmågan inom det civila försvaret innefattar bl.a. omvärldsbevakning för höjd beredskap, underhåll av skyddsrum och fullträffsskyddade teleanläggningar m.m. samt utbildning för minröjning. Områden av stor betydelse är el-, tele- och informationssäkerhet samt skydd mot CBRN-händelser (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära händelser).

Regeringen anser att det fortsatt behövs vissa specifika förmågor inom det civila försvaret om de säkerhetspolitiska förutsättningarna skulle försämrats i framtiden. Regeringen ser därför att viss *civilpliktsutbildning* bör genomföras, att vissa befintliga anläggningar så som skyddsrum bör underhållas och att viss specifik kompetens behöver vidmakthållas. När det gäller stödet till de

frivilliga försvarsorganisationerna bör det även i fortsättningen inriktas mot att bygga en fredstida förmåga.

Medieföretagen skall ha en sådan robusthet och flexibilitet att en fri och oberoende nyhetsförmedling, myndighetsinformation och varningsmeddelanden kan förmedlas snabbt och heltäckande även vid onormala händelser, vid svåra påfrestningar på samhället i fred och vid höjd beredskap.

Styrelsen för psykologiskt försvar har under våren 2005 redovisat regeringens uppdrag att kartlägga hur medieföretagen inom privata sektorn, främst de stora och medelstora företagen, och public service-företagen uppfattar hot, risker och sårbarhet. Med utgångspunkt från kartläggningen skall styrelsen verka för att öka medvetandet och höja kunskapsnivån hos medieföretagen och andra viktiga aktörer inom säkerhets- och beredskapsområdet. Myndigheten skall årligen genomföra en risk- och sårbarhetsstudie inom området mediers beredskap med start år 2006.

Styrelsen skall verka för att kvinnor och män skall kunna genomföra utbildning enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspflicht under sådana förutsättningar att det i alla delar upplevs som rättvist och jämställt.

Styrelsen skall under 2006 slutföra arbetet med upprättandet av en informationsbank avseende M/S Estonias haveri samt överlämna denna till lämplig instans för förvaring. Vidare skall en ny opinionsstudie genomföras om befolkningens syn på samhället, säkerhetspolitiken, totalförsvaret, försvarsviljan samt upplevelse av hot mot bakgrund av förändringar i omvärlden.

Styrelsen skall genomföra förbandsbesök i större omfattning än under 2004.

Styrelsen skall under 2006 verka för samordning av samhällets insatser samt hjälpa och stödja dem som bor och vistas i Sverige och som drabbats av naturkatastrofen i Asien 2004. De erfarenheter och slutsatser som kan göras från bedriven verksamhet skall redovisas.

Budget för politikområdet Totalförsvaret

Beredskapskredit för totalförsvaret

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag (punkt 1) om beredskapskredit för totalförsvaret.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kr i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Riksdagen bemyndigade regeringen att utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kr för 2005, om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger. Regeringen anser att ett motsvarande bemyndigande, avseende samma belopp, bör lämnas för 2006. Beredskapskrediten skall säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas, avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om beredskapskredit för totalförsvaret.

Anslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen

- godkänner regeringens förslag (punkt 17) i den del som avser anslagen under politikområdet Totalförsvaret samt avslår motionerna 2005/06:Fö:249, 2005/06:Fö:256 och 2005/06:Fö:259,
- godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2006–2008 (punkt 3),
- bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 59 200 000 000 kr efter 2006 (punkt 4),

- godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006 (punkt 5) samt avslår motion 2005/06:Fö218 yrkandena 12 och 13. Utskottet anser att regeringen bör återkomma med en proposition innan beslut fattas om renovering och modifiering av haubitssystem, jämför reservation 1 (m, fp, kd, c),
- godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2006–2007 (punkt 6),
- bemyndigar regeringen att för 2006 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 28 500 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital (punkt 7).

Anslag 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m. och anslag 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Propositionen

Anslag 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	21 412 009	Anslagssparande	450 792
2005	Anslag	22 125 249 ¹	Utgiftsprognos	21 686 540
2006	Förslag	21 458 378		
2007	Beräknat	19 920 101 ²		
2008	Beräknat	20 275 969 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/2005:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

²Motsvarar 19 576 628 tkr i 2006 års prisnivå.

³Motsvarar 19 547 417 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget omfattar utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av insatsorganisationen, planering m.m., insatser samt försvarsunderrättelseverksamhet. Under anslaget finansieras den fredsfrämjande verksamhet med trupp utomlands som Försvarmakten genomför efter beslut av regeringen. Vidare finansierar anslaget Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda internationella insatser. Under anslaget beräknas belopp för de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet, liksom för deras verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. Anslaget finansierar vidare åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet, Försvarmaktens säkerhetsfrämjande samarbete med Estland, Lettland och Litauen – samt avveckling av materiel.

Anslaget är till sin helhet hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

I enlighet med inriktningen om sänkningen av ramen för utgiftsområdet i proposition 2004/05:5 och vad som ovan sagts i avsnitt 3.10 har anslaget genom beslut minskats med 1 miljard kronor 2006 och 3 miljarder kronor 2007.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % har anslaget genom beslut minskats med 133 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

Innevarande år uppgår *anslagsposten för de fredsfrämjande truppinsatserna* till 1 400 miljoner kronor. I enlighet med vad regeringen i proposition 2004/05:5 framhållit om ambitionsnivån för de fredsfrämjande truppinsatserna har anslaget ökat med 100 miljoner kronor 2006 och 300 miljoner kronor 2007. Beloppen har tidigare beräknats under anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*.

Anslaget har fr.o.m. 2006 minskats med 1,6 miljoner kronor för att finansiera upphandling av PFF-aktiviteter under anslaget 6:6 *Försvårshögskolan*.

Till sist har anslaget minskats med 12 miljoner kronor 2006, 31,1 miljoner kronor 2007 och 61,4 miljoner kronor 2008 som i stället beräknas under anslaget 7:1 *Kustbevakningen*.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:1 FÖRBANDSVERKSAMHET, BEREDSKAP OCH FREDSFRÄMJANDE TRUPPINSATSER M.M.

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	22 125 249	22 125 249	22 125 249
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	409 245	804 613	1 249 128
Beslut	-1 162 516	-3 278 577	-3 342 135
Överföring till/från andra anslag	86 400	268 816	243 727
Förslag/beräknat anslag	21 458 378	19 920 101	20 275 969

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Anslag 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	17 391 942	Anslagssparande	2 699 808
2005	Anslag	17 398 559 ¹	Utgiftsprognos	17 757 216
2006	Förslag	17 276 760		
2007	Beräknat	18 107 932 ²		
2008	Beräknat	18 700 386 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 17 576 591 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 576 591 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget omfattar utveckling, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av materiel, anskaffning, vidmakthållande och avveckling av anslagsfinansierade anläggningar samt forskning och teknikutveckling. Anslaget används också för finansiering av Totalförsvarets forskningsinstituts deltagande i internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet. Vidare används anslaget för kostnader för det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), den europeiska försvarsbyrån (EDA) samt för det säkerhetsfrämjande samarbetet med Estland, Lettland och Litauen. Anslaget finansierar vidare åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet.

Anslaget är till sin helhet hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Även för 2006 avser regeringen att fatta beslut om utgiftsbegränsningar som innebär att 1 500 miljoner kronor av tillgängliga medel vid ingången av 2006 inte får användas.

Investeringsplan och bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2006–2008.

Regeringen föreslår vidare att den bemyndigas att under 2006 för ramanslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 59 200 000 000 kr efter 2006.

De viktigare materielprojekt för insatsorganisationens utveckling och operativa förmåga som regeringen under 2006 kan komma att fatta beslut om att utveckla och anskaffa är:

- renovering och modifiering av Haubits 77 B,
- anskaffning ingenjörbandvagn,
- omsättning av VHF- och UHF-utrustning,

- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbase-
rade försvaret (Ledsyst T),
- utveckling av gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS),
- anskaffning av nytt igenkänningssystem (IK NY),
- fortsatt utveckling av torped, mina, sensor (TMS),
- fördjupad förstudie av ubåtssystem,
- interoperabilitet JAS 39 Gripen,
- utveckling av radar till JAS 39 Gripen och
- planerings-, utbildnings- och värderingsutrustning till JAS 39 C/D
(Petra).

TABELL INVESTERINGSPLAN

Miljoner kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Materiel och anläggningar	16 363	16 839	16 327	17 182	17 744
Forskning och teknikut- veckling	1 029	1 052	950	926	956
Summa investeringar	17 392	17 891	17 277	18 108	18 700
Anslag	17 392	17 891	17 277	18 108	18 700
Summa finansiering	17 392	17 891	17 277	18 108	18 700

TABELL BEMYNDIGANDE OM EKONOMISKA ÅTAGANDEN

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008-
Utestående åtaganden vid årets början	67 727 237	58 714 604	57 604 198		
Nya åtaganden	8 379 309	14 072 543 ¹	15 987 379 ³		
Infriade åtaganden	17 391 942	15 182 949 ²	15 776 760 ⁴	17 576 591 ⁵	40 238 226
Utestående åtaganden vid årets slut	58 714 604	57 604 198	57 814 817		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	68 500 000	68 500 000	59 200 000⁶		

¹ Efter avdrag för ett prognostiserat anslagssparande ut från 2005 på 2 207 308 tkr.² Endast åtaganden som inte finansieras med ingående anslagssparande (2 699 808 tkr).³ Endast åtaganden som inte finansieras med ett prognostiserat anslagssparande ut från 2006 på 1 500 000 tkr.⁴ Endast åtaganden som inte finansieras med ingående anslagssparande (2 207 308 tkr).⁵ Endast åtaganden som inte finansieras med ingående anslagssparande från 2006 (1 500 000 tkr).⁶ Inklusive beställningsutrymme för EUBG.

Investeringsplanen är regeringens förslag till inriktning för materielförsörjningen 2006–2008. Regeringen anser att förslaget bör ses i ett helhetsperspektiv kopplat till målen för politikområdet, kraven på operativ (del)förmåga, funktionernas och insatsorganisationens utveckling samt behovet av tillgång till kompetens. Investeringar av väsentlig betydelse för insatsorganisationens utveckling och operativa förmåga i olika hänseenden redovisas under inriktningen av stridskrafterna.

Inom ramen för materieförsörjningen finns ett stort antal materielobjekt som antingen redan är beställda eller avses beställas. De specifika objekt som ingår i regeringens förslag avseende 2006 ovan är av särskild betydelse på grund av storleken på de ekonomiska åtagandena för staten samt dess komplexitet och dignitet för insatsorganisationens utveckling.

Investeringarna i materiel omfattar bl.a. de objekt som benämnts objektsramar, dvs. splitterskyddad granatkastare (Amos), måldetekterande artillerigranat (Bonus), stridsfordon 90, stridsvagn 121/122 Leopard, korvett av Visbyklass, torpeder, flygburet radarsystem FSR 890, JAS 39 Gripen, helikopter 14 samt helikopter 15.

För att ge en överblick över var i tiden materielobjekt, utöver objektsramarna, befinner sig i beställningshänseende redovisar regeringen nedan objekt som redan är beställda, som återstår att beställa under 2005, som avses beställas under 2006 och som avses beställas efter 2006.

Redan beställt

De objekt som redan har beställts är bl.a.

- delbeställningar av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T),
- anskaffning av luftvärnsrobotsystem RBS 23 Bamse,
- anskaffning av nytt igenkänningssystem (IK NY),
- anskaffning av elledning- och observationsinstrument (EOI) till markstridskrafterna,
- utveckling av nytt pansarskott (NLAW),
- vidareutveckling av luftspaningsradar PS 860,
- forskning och teknikutveckling avseende luftfarkoster (FoT 25),
- renovering och modifiering av Haubits 77 B – steg 1,
- anskaffning av försvarsmaktsgemensamt högfrekvensradiosystem (HF 2000) och
- demonstrator för nytt gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS).

Återstår att beställa under 2005

Bland annat följande objekt återstår att beställa under 2005

- beställning (fas 2) inom det internationella flygtekniksamarbetet (ETAP),
- anskaffning nytt pansarskott (NLAW),
- utveckling av artillerigranat (Excalibur),
- utveckling av splitterskyddad enhetsplattform (SEP),
- produktdefinitionsfas av luftvärnsrobot till korvett av Visbyklass,
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbaserade försvaret (Ledsyst T),
- multifunktionssensor (MFS) och
- utveckling av materiel för IT-försvarsförband,

- utveckling av framtida ytstridsfartygssystem,
- överbyggnadsåtgärder inom flygteknikområdet.

Planerade beställningar under 2006

Bland annat följande objekt har planerade beställningsbeslut under 2006

- renovering och modifiering av Haubits 77 B,
- anskaffning ingenjörbandvagn,
- omsättning av VHF- och UHF-utrustning,
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbase-
rade försvaret (Ledsyst T),
- anskaffning av nytt igenkänningssystem (IK NY),
- fortsatt utveckling av gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS),
- utveckling av torped, mina, sensor (TMS),
- fördjupad förstudie av ubåtssystem,
- utveckling av radar till JAS 39 Gripen och
- planerings-, utbildnings- och utvärderingsutrustning till JAS 39 C/D
(Petra).
- fortsatt anskaffning av materiel till IT-försvarsförband och
- modifiering interoperabilitet JAS 39.

Planerade beställningar efter 2006

Bland annat följande objekt har planerade beställningsbeslut efter 2006

- renovering och modifiering av Haubits 77 B,
- anskaffning av torped, mina, sensor (TMS),
- fortsatt anskaffning av materiel för IT-försvarsförband och
- delbeställning av ledningssystemets tekniska grund för det nätverksbase-
rade försvaret (Ledsyst T).

I enlighet med den nya inriktningen av materieförsörjningen avser regeringen utveckla och förändra beslutsprocessen. I stället för som hittills med beslut för hela projekt vid ett fåtal tillfällen anser regeringen att större och principiellt viktiga projekt bör etappindelas i lämpliga intervaller med reella möjligheter till att vid behov ominrikta eller avbryta projekten. Vidare bör kopplingarna till möjligheterna att vidmakthålla och utveckla befintliga system tydligare redovisas, liksom vilka alternativ med konsekvensbeskrivningar vid fortsatt respektive avbruten verksamhet som föreligger. Regeringen avser därför att i kommande beslut om bl.a. framtida ytstridsfartygssystem, framtida utbåtsutveckling, utveckling av torped, mina och sensor samt splitterskyddad enhetsplattform tillämpa ett sådant system.

Investeringar i anläggningar omfattar bl.a. ombyggnad av vissa ledningsplatser.

Investeringarna i forskning och teknikutveckling omfattar bl.a. ett antal tekniska demonstratorprojekt, t.ex. utveckling av simuleringsdemonstrator för informations- och ledningskrigföring, utveckling av demonstrator för NBC-ledningssystem och demonstrator för höghastighetsraket. Vidare ingår forskning och teknikutveckling rörande främst ledningsförmåga i det nätverksbaserade insatsförsvaret, tekniker för samband och kommunikation, informationskrigföring, vapen- och sensorteknik samt forskning inom det nationella flygtekniska forskningsprogrammet.

Förslaget till bemyndigande för 2006 baseras på vad som sagts ovan. I förslaget ingår objekt med ekonomiskt utfall fr.o.m. 2007 som redan har beställts (Utestående åtaganden vid årets början) och som planeras beställas under 2006 (Nya åtaganden). Vilka år de utestående åtagandena vid slutet av 2006 beräknas infrias framgår av tabell 3.18.

I förslaget till bemyndiganderam för 2006 har *1 300 miljoner kronor beräknats för uppsättandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan*. Planerade beställningsbeslut under 2006 avseende snabbinsatsstyrkan omfattar bl.a. lätta fordon, bandvagnar, sambandssystem, geografisk information, förplägnadsmateriel, ammunition, sensor och NBC-materiel.

Avslutningsvis vill regeringen förorda att Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) muntligen beskriver materielförsörjningen i sin helhet för riksdagen (försvarsutskottet).

TABELL BERÄKNADE INFRIANDEN AV UTESTÅENDE ÅTAGANDEN VID SLUTET AV 2006

Tusental kronor

	Beräknade infrianden (betalningar)				Summa
	2007	2008	2009	2010–	
Redan ingångna åtaganden					
Operativ ledning och logistik	554 740	387 158	64 186	36 098	1 042 183
IT-försvarsförband					
Ledsyst T					
Demonstrator taktiskt radiosystem (GTRS)					
Igenkänningssystem (IK NY)					
Multifunktionssensor (AESAs)					
Luftspaningsradar (PS 860)					
Försvarsmaktsgemensamt högfrekvensradiosystem (GTRS)					
Övrigt					
Markstridskrafter	1 220 005	948 675	315 102	836 385	3 320 167
Amos					
Bonus					
Stridsfordon 90					
Splitterskyddad enhetsplattform (SEP)					
Normfordon					
Fordon för nordisk stridsgrupp (NBG)					
Luftvärnsrobotsystem RBS 23 Bamse					
Pansarskott (NLAW)					
Artillerigranat (Excalibur)					
Eldlednings- och observationsinstrument (EOI)					

Renovering och modifiering Haubits 77 B					
Renovering Arthur					
Renovering Stridsfordon och strids- vagn					
Övrigt					
Sjöstridskrafter	1 451 555	1 756 393	1 929 968	497 823	5 635 739
Korvett av Visbyklass					
Torped					
Produktdefinition ytstridsfartyg (YS NY)					
Produktdefinition ubåt (A 26)					
Modifiering av stridsbåt 90 H					
Halvtidsmodifiering ubåt av Got- landsklass					
Halvtidsmodifiering minröjningsfar- tyg av Landsortsklass					
Taktisk länk					
Torped, mina, sensor (TMS)					
Luftvärnsrobot till korvett av Visby- klass					
Högfrequensradio (HF 2000)					
Övrigt					
Luftstridskrafter (Flygförband och Helikopter)	8 374 915	4 469 389	1 926 591	392 479	15 133 374
JAS 39 Gripen					
Helikopter 14					
Helikopter 15					
Forskning och teknikutveckling					
luftfarkoster					
Internationella flygtekniksamarbetet					
ETAP					
Meteor					
Omsättning av VHF- och UHF- utrustning					
Telebas 2004					
Övrigt					
Övriga materielobjekt	3 548 347	7 386 746	4 322 591	1 291 441	16 549 125
Forskning och teknikutveckling	200 028	18	1	0	200 047
Anläggningar	0	0	0	0	0
Summa ingående åtaganden	15 349 591	14 948 378	8 558 440	3 024 226	41 880 635

	Beräknade infrianden (betalningar)				Summa
	2007	2008	2009	2010–	
Nya åtaganden 2006					
Operativ ledning och logistik	22 500	99 500	145 000	14 000	281 000
Gemensamt taktiskt radiosystem (GTRS)					
PSYOPS					
Övrigt					
Markstridskrafter	118 862	135 222	418 347	1 442 000	2 111 431
Stridsfordon 90					
Stridsvagn 121/122 Leopard					
Multifunktionsfordon (MPV)					
Renovering och modifiering					
Robotsystem 70 och/eller 90					
Renovering och modifiering					
Haubits 77 B					
Renovering och modifiering					
stridsvagn och/eller stridsfordon					
Övrigt					
Sjöstridskrafter	107 604	165 364	163 841	3 040 500	3 477 309
Korvett av Visbyklass					
Fördjupad förstudie av ubåtssystem					
Stridsbåt 90 H					
Torped, mina, sensor (TMS)					
Luftvärmsrobot till korvett av Visbyklass					
Ledningssystem till Helikopter-bataljon					
Övrigt					
Luftstridskrafter (Flygförband och Helikopter)	406 335	549 355	671 475	1 012 343	2 639 507
JAS 39 Gripen					
Helikopter 14					
Forskning och teknikutveckling					
luftfarkoster					
Omsättning av VHF- och UHF-utrustning					
Övrigt					
Övriga materielobjekt	2 330 367	1 501 722	1 320 168	2 794 413	7 946 670
Forskning och teknikutveckling	700 472	200 000	90 000	12	990 484
Anläggningar	64 228	0	0	0	64 228
Summa nya åtaganden	3 750 367	2 651 163	2 805 831	8 303 268	17 510 629
Summa åtaganden	19 099 958	17 599 542	11 364 271	11 327 494	59 391 264
Prisomräkning till prisläge 2006	-23 367	-22 951	-15 089	-15 040	-76 447
Korrigerig för anslagssparande	-1 500 000				-1 500 000
Summa beräknade infrianden bemyndigandebehov 2006	17 576 591	17 576 591	11 349 182	11 312 454	57 814 817

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

I enlighet med inriktningen om sänkningen av ramen för utgiftsområdet i proposition 2004/05:5 och vad som ovan sagts i avsnitt 3.10 har anslaget genom beslut ökats med 100 miljoner kronor 2006 och 600 miljoner kronor 2007.

För att finansiera den ökade ambitionsnivån för de fredsfrämjande truppinsatserna har anslaget minskats med 100 miljoner kronor 2006 och 300 miljoner kronor 2007.

Från och med 2006 minskas anslaget med 90 miljoner kronor som i stället beräknas under anslaget 6:11 *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*

Som en del i arbetet med att förbättra redovisningar och framställningar till riksdagen vad gäller materielförsörjningen överväger regeringen om en förändring av ändamålet med anslaget skulle kunna ge en mer rättvisande bild av utgifterna för rena investeringar. Mot bakgrund av en ökning av genomförandet av internationella krishanteringsinsatser ser regeringen med tillförsikt på att ambitionerna för reparationer, underhåll och ledningsstöd inte har minskat i samma grad som den övriga materielanskaffningen. Detta förhållande förtydligar behovet av att se över anslagsstrukturen i samband med att spårbarheten mellan operativa förmågekrav och materielförsörjningen fortsätter att utvecklas. I dagens ändamål ingår även vidmakthållande, drift m.m. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med eventuella förslag till förändring när denna fråga noggrant övervägts.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:2 MATERIEL, ANLÄGGNINGAR SAMT FORSKNING OCH TEKNIKUTVECKLING

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	17 391 059	17 391 059	17 391 059
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-23 091	501 943	1 087 365
Beslut	98 792	610 673	630 653
Överföring till/från andra anslag	-190 000	-395 744	-408 692
Förslag/beräknat anslag	17 276 760	18 107 932	18 700 386

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Försvarsmaktens avgiftsbelagda verksamhet m.m.

För 2006 beräknar regeringen att Försvarsmakten kommer att disponera avgiftsinkomster om ca 1 540 miljoner kronor. Av dessa utgör inkomster enligt 4 § avgiftsförordningen (1992:191) 400 miljoner kronor och övriga avgiftsinkomster 953 miljoner kronor. Därutöver disponerar myndigheten även inkomster för royalty, övertalig materiel m.m. som för 2006 beräknas uppgå till 187 miljoner kronor.

Motionerna

Ola Sundell m.fl. (m) framhåller i *kommittémotion 2005/06:Fö259* och Erling Wälivaara m.fl. (kd) i *kommittémotion 2005/06:Fö256* att Sverige bör öka sin förmåga att medverka i internationella operationer. Sverige skall aktivt delta i uppbyggnaden av EU:s nya snabbinsatsstyrkor och på sikt kunna bidra med en egen "battle group" i enlighet med EU:s rekommendationer.

Risken att omställningskostnaderna är underskattade liksom att den önskade utvecklingen inte ryms inom angiven ram innebär att motionärerna förordar en väsentligt mindre besparing på det militära försvarets anslag (6.1 och 6.2) än regeringen.

Det militära försvaret bör således utvecklas på en högre nivå än vad regeringen föreslår. Anslagen 6.1 Förbandsverksamhet, beredskap och internationella insatser m.m. och 6.2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling tillförs 400 000 000 kr utöver regeringens förslag. Någon fördelning mellan de två anslagen görs ej.

I den redovisning regeringen gett riksdagen anges inte kostnaderna för de enskilda materielprojekten, inte heller om materielen finns att köpa på annat håll eller ens om insatsförsvaret har behov av dessa projekt. Därför är det viktigt att den materielplan som föreläggs riksdagen är spårbar. Detsamma gäller generellt för regeringens årliga resultatredovisning. Denna utgör en grund för den fortsatta verksamheten inom respektive område som riksdagen skall fatta beslut om. Det bristande underlaget utesluter en självständig och korrekt bedömning av Sveriges folkvalda. Att regeringen muntligen vill komplettera informationen förändrar inte detta.

Av detta skäl motsätter sig motionärerna ett godkännande av vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt.

Motionärernas strävan är att få ett bättre försvar för de pengar som nu sätts. Våra grannländer har i dag fler insatsförband än vad Sverige kan sätta upp, trots lägre försvarsanslag. Sverige försvaras inte av staber och förvaltningar. De fasta kostnaderna måste reduceras och ge utrymme för insatsförband och nationella förband med tillhörande förbandsverksamhet.

Motionärerna *föreslår att riksdagen anvisar* med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 enligt uppställning:

	Regeringens förslag	Motionärernas förslag
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser		
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och utveckling	38 735 138 000	+400 000 000
Summa förändringar		+400 000 000

Eskil Erlandsson m.fl. (c) framhåller i *kommittémotion 2005/06:Fö249* att det är Centerpartiets uppfattning att Sverige skall öka sin förmåga att medverka i internationella operationer. Sverige skall aktivt delta i uppbyggnaden av EU:s

nya snabbinsatsstyrkor och på sikt kunna bidra med styrkor motsvarande en egen ”battle group”.

Risken att omställningskostnaderna är underskattade liksom att den önskade utvecklingen inte ryms inom angiven ram innebär att vi förordar en väsentligt mindre besparing på det militära försvarets anslag (6.1 och 6.2) än regeringen.

Motionärerna föreslår att riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
6:1 och 6:2	38 735 138	+400 000
Summa för utgiftsområdet	43 433 124	+400 000

I *partimotion 2005/06:Fi241* av Lars Leijonborg m.fl. (fp), som bereds av finansutskottet, framhålls att det är Folkpartiets uppfattning att Sverige skall öka sin förmåga att medverka i internationella operationer och aktivt delta i uppbyggnaden av EU:s nya snabbinsatsstyrkor. Sverige skall på sikt kunna bidra med en egen ”battle group”.

Risken att omställningskostnaderna är underskattade liksom att den önskade utvecklingen inte ryms inom angiven ram innebär att motionärerna förordar en väsentligt mindre besparing på det militära försvaret än regeringen. Det militära försvaret förstärks med 400 miljoner kronor år 2006, vilket bör tillföras Försvarsmaktens anslag.

I den redovisning regeringen lämnar anges inte kostnaderna för enskilda materielprojekt, inte heller om materielen finns att köpa på annat håll eller ens om insatsförsvaret har behov av den. Det bristande underlaget utesluter en självständig och korrekt bedömning av Sveriges folkvalda. Att regeringen muntligen vill komplettera informationen förändrar inget. Av detta skäl motsätter sig motionärerna godkännande av vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt.

I *fyrpartimotionen 2005/06:Fö218* av Eskil Erlandsson m.fl. (c, m, fp, kd) framhålls att under lång tid har ett enigt försvarsutskott begärt att regeringen skall ge underlag för att riksdagen skall kunna godkänna viktiga materielbeställningar till försvaret. Senast under sommaren 2005 lovade försvarsministern att budgetpropositionen skulle få en sådan utformning. I den redovisning regeringen nu lämnar riksdagen anges inte kostnaderna för de enskilda materielprojekten, inte heller om materielen finns att köpa på annat håll eller ens om insatsförsvaret har behov av den. Därför är det viktigt att den materielplan som föreläggs riksdagen är spårbar.

Det bristande underlaget utesluter en självständig och korrekt bedömning av Sveriges folkvalda. Att regeringen muntligen vill komplettera informationen förändrar inte detta. Av detta skäl motsätter sig Allians för Sverige det godkännande av vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt. Riksdagen bör *avslå* regeringens förslag om *anskaffning av viktiga*

gare materielprojekt (yrkande 12) och begära att regeringen återkommer med förslag till anskaffning av viktigare materielprojekt (yrkande 13).

Utskottet

Anslagsbelopp

Riksdagen har beslutat (prop. 2004/05:5, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143 samt prop.2004/05:1, bet. 2004/05:FiU1, rskr. 2004/05:47) att den ekonomiska ramen för utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet skall jämfört med 2004 minska med 3 miljarder kronor under perioden 2005–2007. Reduceringen skall ske med 0,6 miljarder kronor 2005, 1,5 miljarder 2006 och 3 miljarder vid utgången av 2007. Utskottet konstaterar att den nu föreslagna reduktionen av Försvarsmaktens anslag är i linje med detta beslut. I kommittémotionerna 2005/06:Fö259 (m), 2005/06:Fö256 (kd) och 2005/06:Fö249 (c) föreslås en ökning av anslagen till Försvarsmakten med 400 000 000 kr jämfört med regeringens förslag. I partimotionen 2005/06:Fi241 (fp) som bereds av finansutskottet föreslås också en ökning av utgiftsramen med 400 000 000 kr. Kommittémotionernas förslag utgår inte från någon omfördelning från andra anslag inom utgiftsområdet och inom den av riksdagen beslutade ekonomiska ramen.

Mot bakgrund av vad utskottet har anfört *tillstyrks* därför regeringens förslag till anslagsbelopp för anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m. och anslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling samt *avstyrks* kommittémotionerna 2005/06:Fö259 (m), 2005/06:Fö256 (kd) och 2005/06:Fö249 (c).

Materielanskaffning, investeringsplan och beställningsbemyndiganden

Riksdagen har vid olika tillfällen *beslutat* om att riksdagens inflytande över materielanskaffningen skall öka. Försvarsutskottet framhöll i betänkandet 2004/05:FöU4 (s. 197–199) om riksdagens inflytande på materieförsörjningen att utskottet vid flera tidigare tillfällen (bet. 1994/95:FöU4, bet. 1996/97:FöU4, bet. 2001/02:FöU11, bet. 2003/04:FöU6) har uttalat att riksdagen bör ha ett större inflytande när det gäller utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt. I betänkandet 2003/04:FöU6 (s. 22) anförde utskottet bl.a.

Utskottet anser att regeringen – liksom hittills – bör besluta i alla löpande frågor som berör teknik, industrisamarbete, tidsplaner m.m., men att riksdagen skall ges större inflytande i sådana principiella utvecklings- och anskaffningsfrågor som får en betydande påverkan på Försvarsmaktens operativa effekt och därmed för Sveriges säkerhets- eller försvarspolitik samt för våra möjligheter att med olika typer av förband och system medverka i fredsfrämjande insatser.

Därför bör regeringen i samband med försvarsbesluten underställa riksdagen ställningstagandena till de större nya forsknings-, utvecklings- och anskaffningsprojekt som förestår under perioden och därvid belysa deras bedömda kostnader, konsekvenser för förbandens operativa effekt

samt eventuella industriella aspekter. Därutöver bör riksdagen hållas fort-löpande informerad genom att regeringen i budgetpropositionerna redovisar för riksdagen alla viktigare projekt under det aktuella budgetåret.

Det nuvarande systemet med s.k. objektsramar har varit informativt och ändamålsenligt men bör utvecklas genom att riksdagen informeras om vilka objekt som ingår i bemyndiganderamen för materiel, anläggningar, forskning och teknikutveckling så att det blir jämförbarhet mellan bemyndiganderam och anslag.

Med anledning av vad utskottet uttalade gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2003/04:FöU6, rskr. 2003/04:195 och 196) med innebörd bl.a. att *riksdagens inflytande över materielförsörjningen* borde stärkas.

Utskottet ansåg i betänkandet 2004/05:FöU4 att regeringens redovisning av Försvarsmaktens materielförsörjning i budgetpropositionen för 2005 och i *försvarspropositionen inte svarade upp mot de krav på ökat inflytande som riksdagen har ställt*. Regeringens redovisning måste bli tydligare och mer informativ i främst två avseenden.

Utskottet framförde att för det första behöver sammanhanget mellan forskning och teknikutveckling (FoT), utvecklingen av viktigare materielsystem och objekt samt anskaffning av viktigare materiel å ena sidan och förbandsutveckling och operativ effekt å andra sidan – den s.k. spårbarheten – utvecklas och förtydligas. Detta har utskottet tidigare betonat (bet. 2001/02:FöU11 s. 19) och samtidigt framfört att materielförsörjningen behöver bli mer flexibel. Det är alltså inte godtagbart att regering och riksdag i sena skeden tvingas till beslut utan reella valmöjligheter. I försvarspropositionen anser också regeringen att strategiska vägval i materielförsörjningen bör uppmärksammas bättre och att kopplingen mellan materielplaneringen och den framtida insatsorganisationen bör bli tydligare. Även Riksrevisionen rekommenderade i sin framställning (2003/04:RRS9) att regeringen och försvarsmyndigheterna skyndsamt introducerar en metod i materielplaneringen som tydliggör dessa samband, dvs. en ökad spårbarhet. Utskottet förordade än en gång att riksdagen ges ett reellt inflytande över vilka viktigare materielsystem och objekt som skall utvecklas och anskaffas. Utskottet underströk att ett tydligt riksdagsinflytande över materielförsörjningen för övrigt inte är något nytt. Utskottet hänvisar t.ex. till hur materielförsörjningen behandlades i 1992 års försvarsbeslut (prop. 1991/92:102, bet. 1991/92:FöU12, rskr. 1991/92:125). I betänkandet (s. 54–55, 64, 69 och 73–75) redovisar utskottet sina överväganden och ställningstaganden till konkreta materielobjekt och pekar också ut ett ärende där regeringen bör återkomma.

Utskottet anförde vidare i betänkandet 2004/05:FöU4 att för det andra behöver ekonomistyrningen och ekonomiredovisningen för materielförsörjningen utvecklas. Utskottet hänvisade till att som Riksrevisionen framhållit är det nödvändigt att regeringens redovisning till riksdagen fyller högt ställda krav för att riksdagen skall kunna utöva sin finansmakt. Anslagsberäkningen behöver bli mer informativ och kunna kopplas till anslagsförbrukningen. Det kan heller inte vara oöverstigligt från sekretessynpunkt att *redovisa ekonomiska ramar för de viktigaste systemen* och objekten. Internationella jämförelser visar att detta är fullt möjligt. Eventuellt kan anslagsstrukturen och de finansi-

ella reglerna behöva förändras för att uppnå en bättre handlingsfrihet och flexibilitet, dels mellan förbandsverksamheten och materieförsörjningen, dels i samband med budgetårsskiften.

Utskottet utgick från att regeringen utvecklar redovisningar och framställningar till riksdagen så att riksdagens inflytande över materieförsörjningen tillgodoses i enlighet med vad utskottet anfört. Riksdagen bör således genom *formella ställningstaganden godkänna utveckling och anskaffning av viktigare materielprojekt*. Som bakgrund till regeringens förslag till riksdagen skall skälen till utvecklingen eller anskaffningen redovisas liksom vilka operativa behov som skall tillgodoses. Detta borde enligt utskottet riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Riksdagen beslutade i enlighet med detta.

Regeringen redovisar i budgetpropositionen vilka viktigare materielprojekt man planerar att beställa under 2006. Regeringen redovisar också en investeringsplan och ett beräknat behov av bemyndiganden för nya beställningar och för tidigare gjorda beställningar. Utskottet har av företrädare för Försvarsdepartementet också fått muntlig information om detta. Försvarsdepartementet har dessutom i en särskild skrivelse till försvarsutskottet anmält att vissa materielprojekt som var planerade att beställas under 2005 i stället kan komma att beställas under 2006.

Utskottet konstaterar att materielredovisningen förbättrats jämfört med de senaste årens budgetpropositioner och att riksdagen i enlighet med riksdagens beslut nu formellt underställs förslag om anskaffning av viktigare materielprojekt. Utskottet förutsätter att den redovisning som regeringen nu gör utvecklas ytterligare till nästa budgetproposition. Det operativa behovet av de olika materielprojekten och materielslagen bör klargöras ännu tydligare. Utskottet anser också att det bör framgå vilka särskilda materielprojekt där systemet med kortare serier och successiva beställningar kommer att tillämpas. Det bör vidare framgå hur detta på ett tydligare sätt återspeglar sig i bemyndiganderamens storlek. Vidare anser utskottet att den redovisning av kostnader som nu sker stridskraftsvis (motsv.) och på en övergripande nivå måste bli mer detaljerad och redovisas för olika materielprojekt.

I propositionen föreslås bl.a. att riksdagen skall godkänna att regeringen nästa budgetår får besluta om att utveckla och anskaffa en renovering och modifiering av *artillerisystemet haubits 77 B*. Endast två moderniserade haubitsbataljoner av typen 77 B/D avses emellertid att anskaffas. Antalet pjäser blir således *mycket* begränsat. Projektet är, såvitt utskottet erfarit, ett av de mer kostnadskrävande utvecklings- och anskaffningsprojekt som regeringen planerar att beställa nästa budgetår. Kostnaden per pjäs blir därför mycket hög. Utskottet noterar samtidigt att behovet av artilleriförband i insatsorganisationen enligt regeringens egen mening är synnerligen begränsat. Endast en fjärdedels haubitsbataljon behövs år 2008 som ett insatsförband. Varken propositionen eller den redovisning i övrigt som delgetts utskottet utvecklar projektets totala omfattning, skälen för utvecklingen och anskaffningen, eller vilka andra alternativ som kan övervägas för att modernisera artilleriet. Utskottet kan inte heller bedöma vilka framtida operativa behov som skall till-

godoses. Detta finns inte redovisat. Inga svenska artilleriförband är anmälda till några internationella styrkeregister vilket inte heller är aktuellt, såvitt utskottet kan bedöma. Den nordiska snabbinsatsstyrkan kommer inte att innehålla något haubitsförband. Utskottet har emellertid inget att invända mot att *planeringen* av en modernisering av artilleriet fortsätter för att vidmakthålla markstridskrafternas förmåga till indirekt eld på långa avstånd. Utskottet anser mot bakgrund av vad det ovan anförts att ytterligare underlag måste underställas riksdagen genom en *proposition* innan den slutligt kan godkänna en utveckling och anskaffning av ett moderniserat haubitssystem 77 B/D. Utskottet anser att någon *beställning inte får ske förrän riksdagen lämnat sitt slutliga godkännande*.

Med det anförda *tillstyrker* utskottet regeringens förslag om viktigare materielprojekt (punkt 5), *tillstyrker* investeringsplanen (punkt 3), *tillstyrker* det föreslagna bemyndigandet (punkt 4) samt *avstyrker* flerpartimotion (m, fp, kd, c) 2005/06:Fö218 yrkandena 12 och 13.

Anslag 6:3 Krisberedskapsmyndigheten

Propositionen

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	134 319	Anslagssparande	24 026
2005	Anslag	136 649 ¹	Utgiftsprognos	134 765
2006	Förslag	146 692		
2007	Beräknat	149 201 ²		
2008	Beräknat	152 002 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 146 692 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 146 692 tkr i 2006 års prisnivå.

Krisberedskapsmyndigheten är en central förvaltningsmyndighet med särskilt ansvar enligt 4 och 8 §§ förordningen (2002:472) om åtgärder för fredstida krishantering och höjd beredskap. Anslaget finansierar myndighetens förvaltningsutgifter. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

TABELL UPPDRAGSVERKSAMHET

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	382	382	0
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	3 500	3 500	0
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	2 500	2 500	0

Med uppdragsverksamhet avses i detta sammanhang den avgiftsbelagda verksamhet som regleras i 7 § förordningen (2002:518) med instruktion för Krisberedskapsmyndigheten. Instruktionen anger att Krisberedskapsmyndigheten får åta sig att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd åt andra myndigheter samt åt kommuner och landsting.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med 868 000 kr fr.o.m. 2006.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:3 KRISBEREDSKAPSMYNDIGHETEN

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	144 649	144 649	144 649
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	2 911	5 435	8 252
Beslut	-868	-883	-899
Förslag/beräknat anslag	146 692	149 201	152 002

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Krisberedskapsmyndigheten*.

Anslag 6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar*Propositionen*

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	15 515	Anslagssparande	2 742
2005	Anslag	38 667 ¹	Utgiftsprognos	37 219
2006	Förslag	25 736		
2007	Beräknat	17 745 ²		
2008	Beräknat	18 093 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 17 436 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 436 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Styrelsen för psykologiskt försvars förvaltningsutgifter samt arvoden till ledamöterna i Överklagandenämnden för totalförsvaret och övriga kostnader för nämndens verksamhet. Anslaget finansierar också den verksamhet som myndigheten genomför inom områdena massmediernas beredskap, sprida kunskap om säkerhetspolitik och totalförsvaret samt opinionsundersökningar, dvs. att följa svensk opinionsutveckling av betydelse för totalförsvaret. Vidare finansierar anslaget vägledande och rådgivande verksamhet för totalförsvarets pliktiga. Anslaget finansierar även samordningen av insatserna för att hjälpa och stödja dem som bor och vistas i Sverige och som drabbats av naturkatastrofen i Asien samt förvaltningsutgifter för det nationella rådet för samordning och stöd till drabbade med anledning av naturkatastrofen i Asien. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med 105 000 kr fr.o.m. 2006.

Anslaget har vidare engångsvis ökat med 8,3 miljoner kronor 2006 för finansiering av Nationella rådet för samordning och stöd till drabbade med anledning av naturkatastrofen i Asien. Beloppet beräknades tidigare under anslaget 90:5 *Regeringskansliet m.m.*

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:4 STYRELSEN FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	17 467	17 467	17 467
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	74	385	735
Beslut	8 195	-107	-109
Förslag/beräknat anslag	25 736	17 745	18 093

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Medlen för informationsuppdraget i fråga om M/S Estonias haveri finansieras genom den s.k. övertäckningsfonden som disponeras av Sjöfartsverket.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Styrelsen för psykologiskt försvar*.

Anslag 6:5 Totalförsvarets pliktverk*Propositionen*

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	235 779	Anslagssparande	14 807
2005	Anslag	248 049 ¹	Utgiftsprognos	244 716
2006	Förslag	251 549		
2007	Beräknat	255 606 ²		
2008	Beräknat	260 050 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 251 549 tkr i 2006 års prismet.

³ Motsvarar 251 549 tkr i 2006 års prismet.

Anslaget disponeras av Totalförsvarets pliktverk för mönstring, antagningsprövning, inskrivning och stöd under grundutbildning samt enskilda ärenden inom området. Vidare finansierar anslaget Totalförsvarets pliktverks verksamhet med att ge myndigheter och andra som har bemanningsansvar inom totalförsvaret stöd och service avseende bemanning med totalförsvarspliktiga.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

TABELL UPPDRAGSVERKSAMHET

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	51 450	52 999	-1 549
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	60 100	60 100	0
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	58 415	58 415	0

Huvuddelen av den avgiftsbelagda verksamheten avser tjänster som Totalförsvarets pliktverk lämnar till Försvarsmakten. Totalförsvarets pliktverk disponerar intäkterna.

Regeringen uppskattar att av de budgeterade utgifterna under anslaget för 2006 kan ca 246 miljoner kronor hänföras till Det militära försvaret och ca 5 miljoner kronor till Det civila försvaret. För verksamheten personalredovisning avser ca 21 miljoner kronor det militära försvaret och ca 6 miljoner kronor det civila försvaret.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med 1,5 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:5 TOTALFÖRSVARETS PLIKTVERK

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	248 049	248 049	248 049
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 988	9 069	13 539
Beslut	-1 488	-1 512	-1 538
Förslag/beräknat anslag	251 549	255 606	260 050

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Totalförsvarets pliktverk*.

Anslag 6:6 Försvarshögskolan*Propositionen*

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	28 197	Anslagssparande	3 121
2005	Anslag	30 596 ¹	Utgiftsprognos	30 184
2006	Förslag	32 856		
2007	Beräknat	32 814 ²		
2008	Beräknat	33 440 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 32 256 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 32 256 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Försvarshögskolan för forskning och utveckling m.m. inom skolans kompetensområde. Verksamheten skall kunna knytas till utbildningen och tillgodose totalförsvarets behov.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

TABELL UPPDRAGSVERKSAMHET

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	377 022	352 044	24 978
(varav tjänsteexport)	200	174	26
Prognos 2005	338 828	343 828	-5 000
(varav tjänsteexport)	500	450	50
Budget 2006	316 474	322 474	-6 000
(varav tjänsteexport)	500	450	50

Huvuddelen av Försvarshögskolans avgiftsbelagda verksamhet utgörs av utbildningsverksamheten som beställs av Försvarsmakten. Försvarshögskolan disponerar intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Regeringen uppskattar att av de budgeterade utgifterna under anslaget för 2006 kan omkring 23 miljoner kronor hänföras till verksamhetsområdet Det militära försvaret och omkring 10 miljoner kronor till Det civila försvaret.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med 184 000 kr fr.o.m. 2006.

Anslaget har vidare fr.o.m. 2006 ökat med 1,6 miljoner kronor för att finansiera upphandling av PFF-aktiviteter. Beloppet beräknades tidigare under anslaget 6:1 *Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.*

Slutligen har anslaget engångsvis för 2006 ökat med 600 000 kr för finansiering av det svensk-finska bidraget till European Security and Defence College s.k. högnivåkurs. Beloppet har tidigare beräknats under anslaget 6:10 *Nämnder m.m.*

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:6 FÖRSVARSHÖGSKOLAN

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	30 596	30 596	30 596
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	244	777	1 375
Beslut	-184	-187	-191
Överföring till/från andra anslag	2 200	1 628	1 659
Förslag/beräknat anslag	32 856	32 814	33 440

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Försvvarshögskolan*.

Anslag 6:7 Försvarets radioanstalt

Propositionen

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

<i>Tusental kronor</i>				
2004	Utfall	407 247	Anslagssparande	9 310
2005	Anslag	424 764 ¹	Utgiftsprognos	419 056
2006	Förslag	456 409		
2007	Beräknat	481 883 ²		
2008	Beräknat	508 247 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet.

2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 474 528 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 492 353 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar den verksamhet med signalspaning som Försvarets radioanstalt bedriver och kapitalkostnaden för den teknikutveckling som behövs för denna verksamhet. Anslaget finansierar även Försvarets radioanstalts bidrag till att ge förvarning om förändrade förhållanden i vår omvärld samt

myndighetens lämnande av stöd vid fredsfrämjande internationell verksamhet.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret, politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik samt politikområdet Rättsväsendet.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004. Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Även detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

TABELL UPPDRAGSVERKSAMHET

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	12 329	12 329	0
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	11 907	11 907	0
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	11 600	11 600	0

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar uppdrag som genomförs för att lämna stöd till myndigheter m.m. samt uppdrag för att genomföra IT-säkerhetsanalyser. Intäkterna disponeras av myndigheten.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med 2,5 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

För att finansiera utgifter för räntor och amorteringar har regeringen genom beslut ökat anslaget med 18,4 miljoner kronor 2006, 36,8 miljoner kronor 2007 och 55,2 miljoner kronor 2008. Det sista året för kompensationen för övergången till lånefinansiering av myndighetens investeringar år 2008.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:7 FÖRSVARETS RADIOANSTALT

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	424 764	424 764	424 764
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 794	22 623	30 016
Beslut	15 851	34 497	53 467
Förslag/beräknat anslag	456 409	481 883	508 247

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Försvarets radioanstalt*.

Anslag 6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut*Propositionen*

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	185 092	Anslagssparande	7 507
2005	Anslag	189 759 ¹	Utgiftsprognos	187 209
2006	Förslag	192 859		
2007	Beräknat	196 418 ²		
2008	Beräknat	200 476 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 192 859 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 192 859 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar säkerhets- och försvarspolitisk forskning för regeringens behov, NBC-skyddsforskning samt flygteknisk kompetens- och resursutveckling. Totalförsvarets forskningsinstituts verksamhet skall tillgodose totalförsvaret med forskning, metod- och teknikutveckling samt med utredningsverksamhet. Kompetensen skall kunna nyttiggöras utanför totalförsvaret samt som stöd till svensk industri och vid export av krigsmateriel.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004. Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Även detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

TABELL UPPDRAGSVERKSAMHET

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	1 100 567	1 098 659	1 908
(varav tjänsteexport)	11 338	10 288	1 050
Prognos 2005	1 070 000	1 068 000	2 000
(varav tjänsteexport)	13 000	11 000	2 000
Budget 2006	1 089 000	1 087 000	2 000
(varav tjänsteexport)	13 000	11 000	2 000

Den avgiftsfinansierade verksamheten omfattar forskning samt teknik- och metodutveckling för bl.a. Försvarmakten, Försvarets materielverk, Krisbe-

redskapsmyndigheten samt andra kunder. Totalförsvarets forskningsinstitut får disponera intäkterna.

Utredningen om översyn av Totalförsvarets forskningsinstitut (SOU 2004:41) föreslog i sitt betänkande bl.a. att myndigheten tilldelas anslagsmedel för främjande av strategisk forskning och utveckling. Regeringen lämnade den 21 oktober 2004 ett uppdrag om fördjupat underlag avseende forskningsstrategiskt anslag till Totalförsvarets forskningsinstitut. Myndigheten redovisade underlaget den 31 januari 2005. Regeringen inväntar Försvarsförvaltningsutredningens och Försvarsstyrningsutredningens slutbetänkanden innan ställning tas till förslaget.

Regeringen beräknar att av de budgeterade utgifterna under anslaget för 2006 kan omkring 104 miljoner kronor hänföras till verksamhetsområdet Det militära försvaret och omkring 89 miljoner kronor till verksamhetsområdet Det civila försvaret.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med drygt 1,1 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:8 TOTALFÖRSVARETS FORSKNINGSPROJEKT

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	189 759	189 759	189 759
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 239	7 819	11 901
Beslut	-1 139	-1 160	-1 184
Förslag/beräknat anslag	192 859	196 418	200 476

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Totalförsvarets forskningsinstitut*.

Anslag 6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Propositionen

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

<i>Tusental kronor</i>				
2004	Utfall	88 265	Anslagssparande	0
2005	Anslag	75 665 ¹	Utgiftsprognos	74 649
2006	Förslag	75 211		
2007	Beräknat	75 211		
2008	Beräknat	75 211		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar utgifter för stöd till den verksamhet som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. De frivilliga försvarsorganisationerna, som anges i bilaga till förordningen, får bidrag för den del av deras verksamhet som främjar totalförsvaret och som omfattar ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, funktionärsutbildning för den egna organisationen samt ungdomsverksamhet. Anslaget disponeras av Försvarsmakten och Krisberedskapsmyndigheten.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförlig till verksamhetsområdena Det militära respektive Det civila försvaret.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:9 STÖD TILL FRIVILLIGA FÖRSVARSORGANISATIONER

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	75 665	75 665	75 665
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-454	-454	-454
Förslag/beräknat anslag	75 211	75 211	75 211

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med knappt 0,5 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret*.

Anslag 6:10 Nämnder m.m.

Propositionen

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

<i>Tusental kronor</i>			
2004	Utfall	5 278	Anslagssparande 67
2005	Anslag	7 139 ¹	Utgiftsprognos 7 086
2006	Förslag	6 496	
2007	Beräknat	5 906	
2008	Beräknat	5 906	

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Anslaget finansierar den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till Svenska Röda Korset och till Centralförbundet Folk och Försvar.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Anslaget har till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % genom beslut minskats med 43 000 kr fr.o.m. 2006.

Anslaget har engångsvis för 2006 minskats med 0,6 miljoner kronor. Beloppet har i stället beräknats under anslaget 6:6 *Försvarshögskolan*.

Vidare har anslaget fr.o.m. 2007 minskats med 1,2 miljoner kronor som i stället beräknats under anslaget 7:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.*

TABELL 0.40 HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:10 NÄMNDER M.M.

<i>Tusental kronor</i>			
	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	7 139	7 139	7 139
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-43	-43	-43
Överföring till/från andra anslag	-600	-1 190	-1 190
Förslag/beräknat anslag	6 496	5 906	5 906

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Regeringen bedömer att verksamheten inom Svenska Röda Korset och Centralförbundet för Folk och Försvar huvudsakligen är hänförligt till verksamhetsområdet Det civila försvaret. Vad gäller anslaget i övrigt bedömer regeringen att de budgeterade utgifterna huvudsakligen kan hänföras till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Nämnder m.m.*

Försvarets materielverk

Propositionen

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

TABELL UPPDRAGSVERKSAMHET

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt-kostnad)
Utfall 2004	17 004 515	16 862 034	142 481
(varav tjänsteexport)	23 801	20 571	3 230
Prognos 2005	21 260 000	21 260 000	0
(varav tjänsteexport)	25 000	23 000	2 000
Budget 2006	18 664 800	18 664 800	0
(varav tjänsteexport)	26 000	24 000	2 000

Försvarets materielverk är, med undantag av det nedan behandlade anslaget 6:11 *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*, en avgiftsfinansierad myndighet vars främsta uppgift är att anskaffa, vidmakthålla och avveckla materiel och förnödenheter på uppdrag av Försvarmakten och andra kunder. Myndigheten bistår Försvarmakten i fråga om långsiktig materielförsörjningsplanering och materielsystemkunskap. För de enskilda uppdragen utformar Försvarets materielverk offerter utifrån Försvarmaktens fastställda materielplan. Försvarmakten gör sedan kundbeställningar gentemot Försvarets materielverk. Kundbeställningarna utgör ett åtagande för Försvarets materielverk gentemot kunden och är grunden för uppföljning av myndighetens verksamhet.

Försvarets materielverk får disponera intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten.

Regeringen uppskattar att av de budgeterade kostnaderna för 2006 kan ca 18 653 miljoner kronor hänföras till det militära försvaret och ca 12 miljoner kronor till det civila försvaret.

Regeringen föreslår att förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2006–2008 godkänns.

TABELL INVESTERINGSPLAN

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008
Investeringsbudget avse- ende anläggningstillgångar	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835
Summa investeringar	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835
Lån i Riksgäldskontoret	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835
Summa finansiering	47 657	173 424	163 890	162 835	120 835

En stor del av investeringarna avser ett nytt affärssystem som myndigheten planerar att införa under perioden. Vidare kommer investeringar att göras bl.a. för att förbättra säkerheten i Försvarets materielverks lokala nätverk.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att för 2006 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 28 500 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital.

Försvarets materielverk behöver ett rörelsekapital för att finansiera utstående förskott till industrin och övrigt behov av rörelsekapital. Regeringen föreslår, mot bakgrund av det bedömda framtida kreditbehovet, att krediten i Riksgäldskontoret uppgår till 28 500 000 000 kr.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om *investeringsplan och bemyndiganden för Försvarets materielverk*.

Anslag 6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Propositionen

TABELL ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall		Anslagssparande	0
2005	Anslag	0 ¹	Utgiftsprognos	0
2006	Förslag	90 000		
2007	Beräknat	93 330 ²		
2008	Beräknat	96 877 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 90 000 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 90 000 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget finansierar Försvarets materielverks tillhandahållande av resurser inom teknik- och materieförsörjning, inklusive forskning för stöd till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Anslaget finansierar även, inom ovan nämnda område, Försvarets materielverks egna myndighetsuppgifter samt Försvarets materielverks samverkansuppgifter med övriga myndigheter.

Resurser definieras enligt följande: Kompetens, ledningsförmåga och analyskapacitet avseende försvarsrelaterad industri, kompetenser/nischer, internationella materielsamarbeten samt statens materieförsäljning och exportstöd.

Anslaget är till sin helhet hänförligt till verksamhetsområdet Det militära försvaret.

Anslaget har inte tidigare funnits uppfört på statsbudgeten. Medel för ändamålet har t.o.m. budgetåret 2005 beräknats under anslaget 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling*. Från och med 2006 beräknas 90 miljoner kronor i stället under föreliggande anslag.

TABELL HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008 FÖR 6:11 INTERNATIONELLA MATERIELSAMARBETEN, INDUSTRIFRÅGOR OCH EXPORTSTÖD M.M.

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005 ¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	0	0	0
Överföring till/från andra anslag	90 000	93 330	96 877
Förslag/beräknat anslag	90 000	93 330	96 877

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker vad regeringen föreslår om anslag till *Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.*

Politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar

Politikområdet *Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar* omfattar verksamhetsområdet *Skydd mot olyckor* och verksamhetsområdet *Svåra påfrestningar*. Inom politikområdet bedrivs verksamhet som omfattar beredskapen för vissa normala fredstida olyckor liksom extrema fredstida störningar och olyckor med omfattande konsekvenser som t.ex. svåra epidemier, allvarliga smittsamma djursjukdomar och allvarliga störningar i elförsörjningen eller telekommunikationerna. Avgörande är arbetet med att förebygga och hantera olyckor samt förmågan att motstå störningar och att kunna hantera konsekvenserna av det inträffade.

Med normala fredstida olyckor menas både olyckor som människan vållat och naturolyckor där skador kan förorsakas på människa, egendom eller miljö. Verksamheten omfattar räddningstjänst, olycks- och skadeförebyggande verksamhet samt övriga åtgärder vid olyckor enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, lagen (1982:821) om transport av farligt gods, lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor. Vidare styrs verksamheten av ett antal författningar inom sjösäkerhetsområdet. Politikområdet omfattar även åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Statens räddningsverk prövar enligt lagen om skydd mot olyckor och den därtill knutna förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor frågan om ersättning till kommuner för vidtagna åtgärder och uppkomna merkostnader vid genomförda räddningsinsatser.

Myndigheter inom utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet* som bedriver verksamhet med stöd av nämnda författningar är Kustbevakningen och Statens räddningsverk.

Inom politikområdet skall vidare *tillräcklig förebyggande verksamhet bedrivs och tillräcklig krishanteringsförmåga* åstadkommas i händelse av att en svår påfrestning på samhället i fred inträffar. Genom att höja förmågan inför en svår påfrestning på samhället i fred ökas också förmågan att motstå ett väpnat angrepp.

Målet för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar är att minska risken för och konsekvenserna av olyckor och svåra påfrestningar på samhället i fred och minska lidande och skadeverkningar av olyckor och katastrofer i andra länder.

Verksamhetsområdet Skydd mot olyckor

Mål, omfattning, insatser och resultat

Propositionen

Målet är att skydda kvinnors, mäns och barns liv, säkerhet och hälsa mot olyckor, samt att förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

Verksamhetsområdet *omfattar* åtgärder för att förebygga och begränsa konsekvenser av olyckor samt avhjälpa skador. Verksamhetsområdet begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av Statens räddningsverk och Kustbevakningen inom utgiftsområdet. Verksamhet bedrivs också av andra statliga myndigheter till del baserade på samma lagstiftning samt av kommunerna.

Inom politikområdet innefattas även den verksamhet som Krisberedskapsmyndigheten bedriver med uppgiften att införa, förvalta och utveckla ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet (Rakel).

För 2004 uppgick tilldelat belopp inklusive anslagssparande till 1 318 miljoner kronor. Genom regeringens beslut om utgiftsbegränsningar blev utgifterna 1 248 miljoner kronor under 2004. Vid utgången av 2004 fanns därmed ett anslagssparande om 70 miljoner kronor.

Insatser som under året gjorts inom verksamhetsområdet Skydd mot olyckor är bl.a. upphandling av tre nya flygplan som skall användas i Kustbevakningens verksamhet. Kustbevakningen har under innevarande år även påbörjat upphandlingen av två större fartyg vilka kommer att öka myndighetens förmåga vad avser brandbekämpning, nödläktring, nödbogsering samt oljeupptagning. Under året har Kustbevakningen även fått vissa nya uppgifter inom det polisiära området.

Statens räddningsverk har fr.o.m. den 1 januari 2005 det samordnade ansvaret för barnsäkerhetsarbetet. Räddningsverket skall på ett övergripande plan samordna sektorsmyndigheterna och vara pådrivande i barnsäkerhetsarbetet för att förbättra säkerheten samt motverka olycksfall och skador till följd av brister i den inre och yttre miljön.

Statens räddningsverk har på regeringens uppdrag tagit fram ett nytt vidareutbildningssystem avseende tillämpning av den nya lagen för skydd mot olyckor.

När det gäller *resultatet* anser regeringen att den verksamhet och de åtgärder som vidtagits av myndigheterna inom verksamhetsområdet har haft en positiv inverkan på samhällets förmåga att förebygga, förhindra och begränsa konsekvenserna av olyckor. Regeringen konstaterar vidare att ett stort antal åtgärder vidtagits för att minska antalet olyckor vilket har medfört att antalet olyckor har minskat samt att utvecklingen vad avser dödsfall till följd av olyckor har varit stadigt nedåtgående i Sverige sedan slutet av 1980-talet.

Utskottet

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anfört om mål, omfattning, insatser och resultat avseende verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Inriktning av verksamhetsområdet Skydd mot olyckor för år 2006**Utskottets förslag i korthet**

Med hänsyn till det pågående arbetet med att åstadkomma en utökad användarkrets av Rakelsystemet, avstyrker utskottet kommitémotion 2005/06:Ju564 yrkande 8.
Jämför reservation 8 (kd).

Propositionen

Regeringen anser att arbetet med det riskanalysbaserade systemet för sjösäkerhetstillsynen har utvecklats positivt och att samverkan med Sjöfartsverket kommer att kunna bidra till en effektivare inspektionsverksamhet.

Sjötrafiken i vårt närområde har ökat markant och kommer enligt bedömningar fortsätta öka, och det finns prognoser som anger en fortsatt ökning med upp till 50 % fram till 2015. Navigationsförhållandena i Östersjön innebär särskilda svårigheter för stora fartyg och under vintertid kan det råda svåra isförhållanden. Dessutom finns risker som är förknippade med undermålig sjöfart. Vidare används i dag större fartyg än tidigare och i vårt närområde återfinns en omfattande trafik med handelsfartyg, som i sig kan innehålla 1 000-tals ton bunkerolja.

Regeringen kan konstatera att de riskreducerande och sjösäkerhetshöjande åtgärder som successivt införs inte helt kan kompensera den ökande risken för fartygsolyckor. Denna utveckling ställer krav på kompletteringar av räddningstjänstförmågan. För att säkerställa en nödvändig räddnings- och nödbogseringsberedskap beslutade regeringen under 2004 att Kustbevakningen skall genomföra ett flertal investeringar i syfte att stärka den svenska förmågan avseende bl.a. nödbogsering och miljöräddningstjänst till sjöss. Målsättningen är att säkerställa en adekvat räddningsberedskap i syfte att ha förmåga att förhindra att olja kommer ut i vattenmassan då det föreligger risk för oljeutsläpp vid en fartygsolycka. I andra hand bör det finnas en förmåga att begränsa konsekvenserna av en olycka.

Det internationella samarbetet är av stor betydelse för den gemensamma förmågan i vårt närområde att möta ett större utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen. I dag finns ett väl utvecklat internationellt samarbete, både genom regionala avtal, som t.ex. Helcom för Östersjön och Bonnöverenskommelsen för Nordsjön, och inom ramen för det nordiska samarbetet.

För att kunna möta och begränsa konsekvenserna av ett påslag av olja på stränder från ett större utsläpp av olja är det av särskild betydelse att för-

mågan att begränsa effekterna av ett eventuellt utsläpp i den strandnära miljön stärks, t.ex. bör svåranserade eller särskilt skyddsvärda områden kunna skyddas genom användningen av länsor eller annan materiel. Räddningsverkets arbete med att förbättra förmågan vad avser strandbekämpning bör mot denna bakgrund utvecklas. För den nationella förmågan att möta ett större påslag av olja på land är det av stor vikt att denna risk beaktas i det arbete som för närvarande genomförs i kommunerna med att ta fram sårbarhetsanalyser respektive handlingsplaner.

Vid världskonferensen om riskreduktion och förebyggande av naturkatastrofer, Kobe den 18–22 januari 2005, uppmanades länderna att etablera nationella plattformar som ett led i att förebygga naturolyckor. När det gäller implementeringen av de nationella plattformarna arbetar International Strategy for Disaster Reduction (ISDR) inom FN med att ta fram mål och indikatorer för dessa plattformar.

Regeringen avser, som ett led i sitt arbete med att ytterligare stärka det *internationella humanitära biståndet*, med finansiering från anslaget för internationellt utvecklingssamarbete (utg.omr. 7), från den 1 januari 2006 upprätta en förstärkt internationell verksamhet vid Statens räddningsverk. Verksamheten förläggs till Kristinehamn och skall huvudsakligen hantera verkets internationella katastrof- och biståndsinsatser, återuppbyggnadsarbete samt kapacitetsuppbyggnad i katastrofbenägna utvecklingsländer.

När det gäller *humanitär minröjning* är målet att Statens räddningsverk skall bidra till att utveckla svensk kompetens inom området, samt även stödja FN och andra organ vid humanitära minröjningsinsatser med ledning, kvalitetssäkring och utbildning. Räddningsverket skall, som Sveriges operativa aktör inom humanitär minröjning till lands, fortsatt bidra till att utveckla Swedec som svenskt kompetenscentrum för ammunitions- och minröjning. Räddningsverket skall även bidra med kompetens till det internationella minröjningscentret Geneva International Centre for Humanitarian Demining (GICHD).

Med anledning av flodvågskatastrofen i Sydostasien i slutet av 2004 har regeringen uppdragit åt Statens räddningsverk att skapa beredskap att kunna bistå till följd av en allvarlig olycka eller katastrof i utlandet då många människor med hemvist i Sverige drabbas. Verket skall i sådana situationer kunna bistå med förberedda insatsteam i samverkan med berörda myndigheter och organisationer.

Den s.k. Gemenskapsmekanismen för räddningstjänst inrättades inom EU i oktober 2001. Dess syfte är att underlätta för medlemsländerna att hjälpa varandra med insatsgrupper, experter och andra resurser som ett drabbat land efterfrågar och behöver för att klara konsekvenshanteringen vid större olyckor och katastrofer. Vid en akut krissituation där de nationella resurserna inte räcker till för att klara en räddningstjänstinsats kan det bli nödvändigt att begära hjälp genom Gemenskapsmekanismen.

Statens räddningsverk skall inom ramen för det säkerhetsfrämjande arbetet i Central- och Östeuropa, inklusive Ryssland, vidmakthålla och utveckla

samarbetet med länderna i regionen på räddningstjänstområdet såväl när det gäller operativa aspekter som inom utbildningsområdet och det förebyggande området.

Krisberedskapsmyndigheten skall införa, förvalta och utveckla radiokommunikationssystemet för skydd och säkerhet, Rakel. Verksamheten skall bedrivas i nära samverkan med företrädare för användare av systemet. Den internationella utvecklingen på området, särskilt inom de nordiska grannländerna, skall följas. Krisberedskapsmyndigheten skall sprida kunskap om Rakelsystemet och verka för en stor anslutning till systemet.

Inriktningen skall vara att den första etappen av Rakel skall vara i drift under januari 2006, och hela systemet skall vara i drift 2010.

Motionen

I kommittémotion 2005/06:Ju564 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) yrkande 8 anförs att vid extraordinära händelser, exempelvis ett terrorattentat i Sverige, måste samtliga berörda myndigheter kunna kommunicera utan hinder. En självklar förutsättning är enligt motionärerna att samtliga använder sig av samma kommunikationssystem, vilket inte har varit fallet. Sedan en tid tillbaka implementeras Rakelsystemet men dessvärre vägrar vissa myndigheter att ansluta sig till systemet. Beror det på brister i systemet eller kostnadsökningar skall de enligt motionärerna definieras och åtgärdas. Beror det på andra faktorer är det enligt motionärerna oacceptabelt.

Utskottet

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anför om inriktningen av verksamhetsområdet Skydd mot olyckor för år 2006.

När det gäller frågan om gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet har utskottet tidigare (bet. 1999/2000:FöU5 och bet. 2000/01:FöU8) framhållit att det är av största vikt för medborgarnas trygghet att samhället har väl fungerande kommunikation för hantering av olyckor, katastrofer, brottsbekämpning, samhällsstörningar m.m. Utskottet har också uttryckt sin förståelse för att polis, räddningstjänst och sjukvård m.fl. måste ha goda kommunikationer såväl inom sin egen organisation som mellan de samverkande organisationerna för att kunna fullgöra sina uppgifter på bästa sätt.

Även i senare betänkanden (bet. 2001/02:FöU1 och bet. 2001/02:FöU10) har utskottet uttalat att man förutsätter att inriktningen av arbetet med införandet av ett nytt kommunikationssystem skall vara att få till stånd ett landstäckande gemensamt system för radiokommunikation.

Utskottet har erfärit att den arbetsgrupp som Regeringskansliet tillsatt och som har haft till uppgift att ta fram ett förslag till en utökad användarkrets av Rakelsystemet har avlämnat en rapport i slutet av oktober månad 2005. Förslaget grundar sig på de behov av säkerställd och tvärsektoriell kommunikation som finns i samhällets arbete med ordning, säkerhet och krisberedskap. Arbetsgruppen föreslår att förändringar bör ske med utgångspunkt i de författningar som styr samhällets åtgärder för ordning, säkerhet och hälsa.

Rapporten har sänts till ett antal remissinstanser för synpunkter. Remisstiden går ut den 26 januari 2006.

I avvaktan på resultatet av detta arbete avstyrker utskottet motion 2005/06:Ju564 (kd) yrkande 8.

Verksamhetsområdet Svåra påfrestningar

Mål, omfattning, insatser och resultat

Propositionen

Målet är att minska risken för och konsekvenserna av svåra påfrestningar på samhället i fred. Om en sådan påfrestning skulle inträffa skall kvinnors, mäns och barns liv, personliga säkerhet och hälsa tryggas samt skador på egendom eller miljö hindras eller begränsas.

Samhällets planering av åtgärder för beredskapen mot svåra påfrestningar på samhället i fred sker samordnat med planeringen för det civila försvaret inom ramen för sex samverkansområden.

Från och med budgetåret 2005 beräknas anslaget 7:5 *Krisberedskap* (tidigare 6:5 *Civilt försvar*) under politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar i stället för under politikområdet Totalförsvar.

Tilldelade medel 2004 för verksamhetsområdet uppgick till 1 917 miljoner kronor, inklusive anslagssparande. Genom regeringens beslut om utgiftsbe- gränsningar uppgick det totala tillgängliga utrymmet till 1 729 miljoner kro- nor. De totala utgifterna 2004 uppgick till 1 657 miljoner kronor. Vid ut- gången av 2004 var anslagssparandet 260 miljoner kronor.

Utgifter för de åtgärder som framför allt inneburit att en förmåga skapats för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred uppgick 2004 till ca 1 400 miljoner kronor.

Insatser inom verksamhetsområdet Svåra påfrestningar har bl.a. gjorts ge- nom att Krisberedskapsmyndigheten under året prioriterat arbetet med att stärka krishanteringsförmågan hos kommuner och länsstyrelser, utveckla planeringssystemet, förbättra näringslivssamarbetet, fördjupa internationellt samarbete och EU-samarbete samt arbetet med utbyggnaden av Rakelsyste- met.

När det gäller beredskapen mot svåra påfrestningar i fred gör Krisbered- skapsmyndigheten bedömningen att *samhällets samlade förmåga inte är godtagbar*.

Trots vissa förbättringar i krishanteringsförmågan, kvarstår brister inom el- försörjning, telekommunikationer, IT, beredskap mot massförstörelsevapen, dricksvattenförsörjningen, de samhällsviktiga transfereringssystemen, för- mågan att hantera de CBRN-relaterade hot som inte utgörs av massförstörel- sevapen samt förmågan att hantera kriser som kräver stora polis- eller sjuk- vårdsinsatser.

När det gäller *resultatet* anser regeringen att möjligheten att väga samman och lämna en samlad bedömning av samhällets förmåga är behäftad med stor osäkerhet. På vissa områden, särskilt då det gäller krishanteringsförmågan, har läget förbättrats jämfört med föregående år genom de åtgärder som vidta- gits inom utgiftsområdet. Det finns dock fortfarande grava brister i vissa

samhällsviktiga system som påverkar samhällets totala förmåga att motstå och hantera en svår påfrestning på samhället i fred. Vid sidan av redan konstaterade brister och vidtagna åtgärder finns det andra faktorer som påverkar samhällets förmåga. Det handlar främst om den tekniska utvecklingen och förändringar av samhällets struktur.

Utskottet

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anfört om mål, omfattning, insatser och resultat avseende verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Inriktning av verksamhetsområdet Svåra påfrestningar för år 2006

Propositionen

Regeringen anser att ny kunskap som stärker samhällets krisberedskap är en viktig del i samhällets förmåga att hantera en kris. Regeringen ser därför utvecklingen inom detta område som en viktig del i Krisberedskapsmyndighetens arbete med att stärka samhällets totala krishanteringsförmåga. Exempel på sätt att skaffa sig ny kunskap är genom forskning, omvärldsanalys och metodutveckling.

Ett annat prioriterat område för Krisberedskapsmyndigheten att verka inom är krishantering. Krisberedskapsmyndigheten skall verka för att utveckla krisberedskapsarbetet och stärka krishanteringsförmågan på lokal, regional och nationell nivå. Myndigheten skall stödja berörda aktörer på lokal, regional och central nivå så att kompetensen och kunskapen inom området krisberedskap är tillräcklig i förhållande till aktörernas roller och så att de har tekniska förutsättningar för att kunna leda och samverka vid en kris.

I den försvarspolitiska propositionen hösten 2004 anförde regeringen att det är nödvändigt att eftersträva en generell förmåga att förebygga och hantera händelser som kan leda till en svår påfrestning på samhället i fred. Detta betyder framför allt att förmågan till krisledning måste stärkas. Övnings- och utbildningsinsatser får därför ökad betydelse.

Under 2006 bör vidare åtgärder vidtas som förbättrar samhällets krishanteringsförmåga att leda, samordna, samverka och informera under en kris, åtgärder som stärker insatsberedskapen och förmågan att genomföra operativa insatser inom främst polis, hälso- och sjukvård och räddningstjänst samt åtgärder som minskar samhällets sårbarhet och ökar robustheten i samhällsviktiga system.

För att åstadkomma en tillräcklig förmåga inom ovanstående områden bör åtgärder prioriteras som syftar till att öka säkerheten inom områdena elförsörjning och elektroniska kommunikationer. Även fortsatt bör arbete bedrivas för att kunna säkerställa elförsörjningen i hela landet, oavsett störningstyp. Vid långvariga och omfattande störningar i elsystemet bör samhällsbehovet av el prioriteras. Försörjningen med bränsle måste fungera även under elav-

brott. Den nära kopplingen mellan elförsörjning och elektroniska kommunikationer, och dess betydelse för att leda arbetet under kriser, innebär att området även fortsatt måste prioriteras. Säkerheten vid användande av Internet bör utvecklas och IT-incidenthanteringen stärkas. Möjligheten att hantera störningar i den kommunala vattenförsörjningen bör förbättras.

Vidare bör förmågan att möta CBRN-risker och -hot stärkas liksom förmågan att hantera större utbrott av smittsamma sjukdomar hos människor och djur, oavsett spridningsorsak, samt förutsättningarna för att hantera en kris i vatten- och livsmedelsförsörjningen.

Under 2006 bör myndigheterna vidta åtgärder för att inom en rimlig tid uppnå en godtagbar förmåga. Detta innebär att myndigheterna bör identifiera de åtgärder som ger störst effekt för att snabbt öka samhällets beredskap mot svåra påfrestningar på samhället i fred.

Utskottet

Utskottet har inget att invända mot vad regeringen anför om inriktningen av verksamhetsområdet Svåra påfrestningar för år 2006.

Budgetförslag för politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen

- godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2006–2008
- bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor*, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kr efter 2006,
- godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2006–2008
- godkänner förslaget till investeringsplan för krisberedskapen för perioden 2006–2008,
- bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:5 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 501 400 000 kr efter 2006,
- bemyndigar regeringen att för 2006 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 660 000 000 kr,
- bemyndigar regeringen att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kr,
- fastställer avgiftsuttaget för finansiering av åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation till högst 100 000 000 kr under 2006,
- fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kr under 2006.

Anslag 7:1 Kustbevakningen

Propositionen

Anslaget finansierar Kustbevakningens verksamhet med att utföra sjöövervakning och annan kontroll- och tillsynsverksamhet samt räddningstjänst till sjöss. Anslaget finansierar även Kustbevakningens kostnader för samordning

av de civila behoven av sjöövervakning och sjöinformation. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförlig till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar. Anslaget finansierar även Kustbevakningens verksamhet inom politikområdena Skatt, tull och exekution, Rättsväsendet, Miljöpolitik, Livsmedelspolitik samt Kommunikationer.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	594 898	Anslagssparande	38 419
2005	Anslag	641 875 ¹	Utgiftsprognos	633 251
2006	Förslag	692 159		
2007	Beräknat	795 459 ²		
2008	Beräknat	883 869 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 781 792 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 852 385 tkr i 2006 års prisnivå.

Anslaget har genom överföring från andra anslag inom utgiftsområdet ökat för att dels finansiera utgifter för räntor och amorteringar, dels finansiera utgifter för att bemanna och driva plattformarna enligt nedanstående investeringsplan. Från och med 2008 har anslaget ökat till den nivå som långsiktigt krävs med hänsyn till investeringsplanen.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % har anslaget genom beslut minskats med 3,9 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

Dessutom har anslaget ökat med 3,25 miljoner kronor för finansiering av nya uppgifter till följd av nya regler avseende farligt gods. Beloppet har tidigare beräknats med 3 miljoner kronor under anslag 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor* och med 250 000 kr under utgiftsområde 3, anslag 3:3 *Tullverket*.

HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008, FÖR 7:1 KUSTBEVAKNINGEN

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	641 875	641 875	641 875
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 918	23 348	36 067
Beslut	-8 008	18 352	13 603
Överföring till/från andra anslag	46 374	111 885	192 324
Förslag/beräknat anslag	692 159	795 459	883 869

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Investeringsplan för Kustbevakningen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2005–2007.

INVESTERINGSPLAN

Miljoner kronor

	Antal	Totalt	Anskaffat t.o.m. 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Investeringar							
Flygplan	3	630	6	210	414	0	0
Större kombinations- fartyg	2	660	3	0	0	330	327
Kombinationsfartyg	8	1 200	0	0	0	0	150
Övervakningsfartyg	10	200	0	0	0	0	0
Övriga investeringar	–	–	–	74	67	59	65
Summa investeringar		2 690	9	284	481	389	542
Lån		2 690	9	284	481	389	542
Summa finansiering		2 690	9	284	481	389	542

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag till Kustbevakningen samt förslag till investeringsplan för Kustbevakningen.

Anslag 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra olyckor

Propositionen

Från anslaget som disponeras av Statens räddningsverk utbetalas ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförlig till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	24 960	Anslagssparande	40
2005	Anslag	25 000 ¹	Utgiftsprognos	24 664
2006	Förslag	24 850		
2007	Beräknat	24 850		
2008	Beräknat	24 850		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden efter år 2006

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kr efter 2006.

Bemyndigandet avser bidrag till kommunernas verksamhet med att förebygga jordskred och andra naturolyckor för att stimulera sådana åtgärder.

Kommunerna kan ansöka om statsbidrag för åtgärder som de har utfört eller avser att utföra. Ansökan ställs till Statens räddningsverk tillsammans med erforderligt tekniskt underlag. Grundprincipen är att utbetalningen sker när åtgärderna, för vilka bidrag beviljats, är genomförda och slutbesiktigade. För att stimulera kommunerna att utföra förebyggande åtgärder kan hälften av bidraget för planerade men ännu inte utförda åtgärder betalas efter att slutligt beslut har fattats. Resterande del utbetalas när åtgärderna utförts och är slutbesiktigade. Efter det att projektet godkänts har kommunen tre år på sig att genomföra åtgärderna. Principen att det slutliga bidraget inte betalas ut förrän projektet är slutbesiktigat medför ofta förskjutningar i utbetalningarna och anslagssparande kan därför uppkomma.

BEMYNDIGANDE OM EKONOMISKA ÅTAGANDEN

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	12 598	11 966	15 000	13 000	
Nya åtaganden	4 656	12 227	10 000		
Infriade åtaganden	4 943	9 193	12 000	10 000	3 000
Utestående åtaganden vid årets slut	11 966	15 000	13 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000		

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor samt att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kr efter 2006.

Anslag 7:3 Ersättning vid räddningstjänst m.m.

Propositionen

Under anslaget som disponeras av Statens räddningsverk utbetalas i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser, insatser för att be-

kämpa olja m.m. till sjöss samt för utredning av allvarliga olyckor. Anslaget finansierar även de räddningsinsatser som Räddningsverket kan behöva genomföra till lands i Estland, Lettland och Litauen. Från och med 2006 används även anslaget för kostnader i ett initialt skede för räddningstjänstinsatser som lämnats efter förfrågan genom den s.k. Gemenskapsmekanismen inom EU.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförligt till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Under 2004 har från anslaget 12,5 miljoner kronor utbetalats till åtta kommuner för ersättning för räddningstjänstkostnader på grund av bl.a. översvämningar och skogsbränder. Vidare har ersättning för saneringskostnader utbetalats till Ystads, Simrishamns och Norrtälje kommuner. Återsökning för saneringskostnader i samband med händelserna kring Alambra och Fu Schan Hai pågår tillsammans med Kustbevakningen gentemot försäkringsbolag.

ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	21 550	Anslagssparande	592
2005	Anslag	20 000	¹ Utgiftsprognos	19 731
2006	Förslag	19 880		
2007	Beräknat	21 080		
2008	Beräknat	21 080		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

Från och med 2006 bör ändamålet med anslaget även omfatta utgifter för stöd till räddningstjänstinsatser som lämnats efter förfrågan genom EU:s s.k. Gemenskapsmekanism. Anslaget skall endast tillfälligt täcka de utgifter som uppstår. Den aktör som begärt hjälpen skall sedan betala motsvarande belopp till Räddningsverket.

Utfallet på anslaget varierar kraftigt mellan åren. Detta beror på att det är svårt att förutsäga antalet olyckor som kräver räddningsinsatser och konsekvenserna av dessa. Flera beslut om ersättning har också resulterat i överklaganden och i vissa fall har kompletterande utbetalningar beslutats.

Utfallet har de senaste fem åren legat både över och under på statsbudgeten anvisat anslag.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % har anslaget genom beslut minskats med 120 000 kr fr.o.m. 2006.

Anslaget har fr.o.m. 2007 ökats med 1,2 miljoner kronor som tidigare beräknades under anslag 6:10 *Nämnder m.m.*

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag 7:3 *Ersättning vid räddningstjänst m.m.*

Anslag 7:4 Samhällets skydd mot olyckor

Propositionen

Anslaget som disponeras av Statens räddningsverk, finansierar verksamhet inom räddningstjänstområdet inklusive olycks- och skadeförebyggande åtgärder samt beredskap och indirekta kostnader för internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF. Till detta tillkommer finansiering för beredskap och indirekta kostnader beträffande verkets förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i situation då många människor med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget finansierar även bidrag för främjande av den enskilda människans förmåga. Delar av Centrum för risk- och säkerhetsutbildnings verksamhet finansieras från anslaget liksom delar av verksamheten vid Nationellt centrum för lärande från olyckor (NCO). Anslaget finansierar även ersättning till länsstyrelserna för tillkommande uppgifter med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Verksamheten som finansieras från anslaget är i huvudsak hänförlig till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	607 314	Anslagssparande	31 419
2005	Anslag	734 901	¹ Utgiftsprognos	725 027
2006	Förslag	685 652		
2007	Beräknat	675 709	²	
2008	Beräknat	685 150	³	

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 663 999 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 660 480 tkr i 2006 års prisnivå.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % har anslaget genom beslut minskats med 4,4 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

För 2005 ökades anslaget med 80,7 miljoner kronor för förvaltningskostnader som tidigare beräknats under anslaget 6:5 *Civilt försvar*. För 2006 minskar dessa kostnader med 4,2 miljoner kronor 2006 och 6,4 miljoner kronor 2007. Anslaget har minskats med motsvarande belopp.

Dessutom har anslaget minskats med 38 miljoner kronor fr.o.m. 2006 som i stället beräknats under anslag 7:1 *Kustbevakningen*, dels för finansiering av nya uppgifter avseende farligt gods med 3 miljoner kronor, dels för finansiering av Kustbevakningens investeringsplan med 35 miljoner kronor.

På grund av avveckling av civilplikten har anslaget minskats med 18 miljoner kronor fr.o.m. 2006. Beloppet har i stället beräknats under anslag 7:5

Krisberedskap. 2007 minskas anslaget genom beslut med 14 miljoner kronor och 2008 med 16 miljoner kronor.

Anslaget har slutligen minskats med 0,9 miljoner kronor 2006, 2,6 miljoner kronor 2007 och 4,2 miljoner kronor 2008 som i stället beräknas under utgiftsområde 15, anslag 25:2 *Studiemedel m.m.*, och utgiftsområde 16, anslag 25:79 *Centrala studiestödsnämnden m.m.*, för att finansiera studiemedelsberättigandet av utbildningen i skydd mot olyckor.

Investeringsplan för perioden 2006–2008

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2006–2008.

INVESTERINGSPLAN

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Övriga förvaltningskostnader	182 748	7 750	8 550	8 550	8 550
Internationell verksamhet	67 990	7 200	32 000	32 000	32 000
Investeringar CRS	274 140	38 460	34 600	33 185	31 450
Investeringar inomhusvarning	15 884	33 000	–	–	–
Summa investeringar	540 762	86 410	75 150	73 735	72 000
Lån	479 211	86 410	75 150	73 735	72 000
Anslag	61 551	–	–	–	–
Summa finansiering	540 762	86 410	75 150	73 735	72 000

Investeringar planeras inom Statens räddningsverks internationella verksamhet i Kristinehamn och inom Räddningsverkets centrum för risk- och säkerhetsutbildning. Nyanskaffning av RDS-mottagare för beredskapen runt kärnkraftverken finns med i investeringsplanen för perioden. Systemet för varning av allmänheten genom RDS-mottagare skall fortsätta och ersätta tidigare mottagare i berörda områden runt kärnkraftverken.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor* samt till *investeringsplan* för Statens räddningsverk såvitt avser skydd mot olyckor för perioden 2006–2008.

Anslag 7:5 Krisberedskap

Propositionen

Anslaget finansierar åtgärder för att bibehålla och förbättra samhällets robusthet mot och förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället, åtgärder som behöver genomföras i nuvarande omvärldsläge för att säkerställa sam-

hällets beredskap inför ett väpnat angrepp och åtgärder för att kunna stödja och ta emot stöd från andra länder vid svåra påfrestningar i fred. Planeringen av åtgärderna sker inom ramen för samverkansområdena Teknisk infrastruktur, Transporter, Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen, Ekonomisk säkerhet, Områdesvis samordning, samverkan och information samt Skydd, undsättning och vård. Dessutom finansieras kostnader vad avser den regionala försöksverksamheten inom det s.k. Gotsam från anslaget. Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförlig till politikområdet Totalförsvaret, verksamhetsområdet Det civila försvaret och politikområdet Skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar, verksamhetsområdet Svåra påfrestningar.

Anslagssparandet från 2004 beror främst på den utgiftsbegränsning som regeringen beslutade för anslaget under 2004. Utgiftsbegränsningen har i första hand uppnåtts genom att investeringar inte skett i planerad takt.

Prognosen för 2005 innebär att ett anslagssparande uppstår. Detta beror i huvudsak på regeringens beslut om utgiftsbegränsningar.

Även för 2006 avser regeringen att fatta beslut om utgiftsbegränsningar som innebär att 250 miljoner kronor av tillgängliga medel vid ingången av 2006 inte får användas.

ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall	1 657 078	Anslagssparande	263 939
2005	Anslag	1 635 434 ¹	Utgiftsprognos	1 612 495
2006	Förslag	1 778 637		
2007	Beräknat	1 812 744 ²		
2008	Beräknat	1 850 804 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

² Motsvarar 1 766 736 tkr i 2006 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 754 413 tkr i 2006 års prisnivå.

Investeringsplan för perioden 2006–2008

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för krisberedskapen för perioden 2006–2008.

INVESTERINGSPLAN

Tusental kronor

	Anskaffat t.o.m. 2004	Prognos 2005	Budget 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
So Teknisk infrastruktur	–	–	–	–	–
So Transporter	6 300	6 350	19 800	14 850	5 500
So Spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemika- lier och radioaktiva ämnen	82 798	26 545	48 100	35 100	24 250
So Ekonomisk säkerhet	0	5 300	2 950	3 500	3 900
So Områdesvis samordning, samverkan och information	4 400	22 800	4 740	6 890	4 860
So Skydd, undsättning och vård	367 600	35 295	33 050	29 850	28 450

Summa investeringar	460 800	96 290	108 640	90 190	69 710
Lån	430 300	42 865	43 640	40 590	32 960
Anslag	30 500	53 425	65 000	49 600	34 050
Summa finansiering	460 800	96 290	108 640	90 190	69 710

Investeringar under 2006 inom samhällets krisberedskap genomförs inom samtliga samverkansområden. Huvuddelen av investeringarna är undantagna från reglerna om lånefinansiering och finansieras i stället med anslag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:5 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred som, inklusive tidigare gjorda beställningar, medför utgifter på högst 501 400 000 kr efter 2006.

BEMYNDIGANDE OM EKONOMISKA ÅTAGANDEN

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Förslag 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början	208 022	144 086	310 424	498 459	243 752
Nya åtaganden	102 854	298 300	476 450	167 200	38 000
Infriade åtaganden	166 790	132 162	288 415	421 907	239 752
Utestående åtaganden vid årets slut	144 086	310 224	498 459	243 752	42 000
Erhållet/föreslaget bemyndigande	156 181	411 450	501 400		

Bemyndigandet avser verksamhet som bedrivs inom samverkansområdena Teknisk infrastruktur, Transporter, Områdesvis samordning, samverkan och information samt Skydd, undsättning och vård. Från och med 2006 ingår i bemyndiganderamen även Krisberedskapsmyndighetens forskningsbidrag, vilket tidigare inte varit fallet.

Beredskapsinvesteringar

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 660 000 000 kr.

Regeringen bemyndigas att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kr.

Från och med 1998 övergick Statens räddningsverk till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Låneramen för 2006 skall även täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Från och med 1999 övergick Socialstyrelsen till att lånefinansiera beredskapsinvesteringar. Riksdagen har på tilläggsbudget för 2005 i samband med den ekonomiska vårpropositionen bemyndigat regeringen att låta Socialstyrelsen disponera ytterligare 100 miljoner kronor i låneramsutrymme för att stärka den nationella beredskapen mot en influensapandemi. Motsvarande bemyndigande behövs även för 2006. Den totala låneramen på 300 miljoner kronor skall även täcka tidigare gjorda beredskapsinvesteringar.

Avgift för elektroniska kommunikationer

Regeringen föreslår att avgiftsuttaget för att finansiera åtgärder för att skydda elektroniska kommunikationer mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid som tas ut i enlighet med lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation fastställs till högst 100 000 000 kr under 2006.

Finansieringen av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation sker genom att den som äger allmänna kommunikationsnät av betydelse från allmän synpunkt och som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation betalar en avgift. Åtgärder som finansieras genom avgifterna syftar till att säkra de elektroniska kommunikationernas robusthet.

Elberedskapsavgift

Regeringen föreslår att avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften, som tas ut i enlighet med elberedskapslagen (1997:288) för att finansiera beredskapsåtgärder som beslutas med stöd av nämnda lag, fastställs till högst 250 000 000 kr under 2006.

Finansieringen av åtgärder som genomförs enligt elberedskapslagen (1997:288) sker genom att den som innehar nätkoncession enligt ellagen (1997:857) betalar en avgift. Åtgärderna som finansieras syftar till att tillgodosätta elförsörjningen i landet vid höjd beredskap. Vid beslut om utformningen av åtgärderna skall även effekterna för beredskapen inför svåra påfrestningar på samhället i fred beaktas.

Regeringens anslagsöverbäganden

Inom ramen för föreliggande anslag 2006 har 261 295 000 kr beräknats för samverkansområdet Teknisk infrastruktur, 100 000 000 kr för åtgärder för att skydda elektroniska kommunikationer mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid, 250 000 000 kr för elberedskapsåtgärder, 74 000 000 kr för samverkansområdet Transporter, 181 568 000 kr för samverkansområdet Spridning av allvarliga smittämnen, farliga kemikalier och radioaktiva ämnen, 27 110 000 kr för samverkansområdet Ekonomisk säkerhet, 534 622 000 kr för samverkansområdet Områdesvis samordning, samverkan och information, 339 190 000 kr för samverkansområdet Skydd, undsättning och vård samt 10 000 000 kr för vissa fredsfrämjande och humanitära insatser.

Kommunerna har en mycket viktig funktion att fylla i samhällets krishanteringssystem och ett värdefullt arbete utförs också i detta sammanhang. I den nya överenskommelsen mellan staten och Svenska Kommunförbundet i juni 2004 har de formella grunderna för kommunernas utökade uppgifter lagts fast. Överenskommelsen flyttar fokus från höjd beredskap till svåra påfrestningar. Den gäller under förutsättning att riksdagen fattar beslut om nödvändigt lagstöd. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till författningsreglering. Enligt nuvarande överenskommelse skall medlen betalas ut senast den 31 mars. Den nya överenskommelsen föreskriver att utbetalning skall ske senast den 30 juni. Utbetalningen för 2006 avses ske senast den 30 juni 2006 och gälla för hela den verksamhet som kommunerna förväntas bedriva under året. För 2006 har 250 miljoner kronor beräknats under anslaget för detta ändamål.

Kostnader för åtgärder som främst ger en förmåga att motstå och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred beräknas uppgå till ca 1,5 miljarder kronor. I de flesta fall medför åtgärderna en nytta över hela hotskalan, fred såväl som krig.

Regeringen har i förhållande till 2005 beräknat anslaget enligt följande.

Till följd av den generella begränsningen av anslagen med 0,6 % har anslaget genom beslut minskats med 10,5 miljoner kronor fr.o.m. 2006.

För 2005 minskades anslaget med 82,8 miljoner kronor för förvaltningskostnader som i stället beräknades under bl.a. anslag 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor*. För 2006 minskar dessa kostnader med 4,2 miljoner kronor och 6,4 miljoner kronor 2007. Anslaget har ökat med motsvarande belopp.

Anslaget har ökat med 3,9 miljoner kronor 2006 och 3,3 miljoner kronor 2007 vilka tidigare beräknats under anslag 7:1 *Kustbevakningen*. Vidare har anslaget minskats 9,7 miljoner kronor 2008 som i stället beräknats under anslag 7:1 *Kustbevakningen*.

Anslaget har engångsvis ökat med 18 miljoner kronor 2006 på grund av avveckling av civilplikten. Anslag 7:4 *Samhällets skydd mot olyckor* har minskats med motsvarande belopp.

HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008, FÖR 7:5 KRISBEREDSKAP

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	1 747 434	1 747 434	1 747 434
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	15 594	61 506	112 458
Beslut	–10 485	–28 758	–29 568
Överföring till/från andra anslag	26 094	32 563	20 480
Förslag/beräknat anslag	1 778 637	1 812 744	1 850 804

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2005 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag

- a) till anslag 7:5 *Krisberedskap*
- b) till *investeringsplan* för krisberedskapen för perioden 2006–2008
- c) att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslag 7:5 *Krisberedskap* besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 501 400 000 kr efter 2006,
- d) att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta *Statens räddningsverk* disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 660 000 000 kr,
- e) att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta *Socialstyrelsen* disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kr,
- f) att avgiftsuttaget för finansiering av åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation fastställs till högst 100 000 000 kr under 2006 och
- g) att avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften fastställs till högst 250 000 000 kr under 2006.

Anslag 7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet

Propositionen

Anslaget finansierar utbyggnad, driftsbidrag och förvaltning av ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet.

Verksamheten som finansieras från anslaget är hänförlig till verksamhetsområdet Skydd mot olyckor.

ANSLAGSUTVECKLING

Tusental kronor

2004	Utfall		Anslagssparande	0
2005	Anslag	323 000	¹ Utgiftsprognos	55 680
2006	Förslag	219 000		
2007	Beräknat	35 000		
2008	Beräknat	0		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2005 års ekonomiska vårproposition (bet. 2004/05:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2006.

I enlighet med 7 § förordningen (2002:518) med instruktion för Krisberedskapsmyndigheten tas avgifter ut för finansiering av drift och förvaltning av Rakelsystemet. Intäkterna disponeras av Krisberedskapsmyndigheten.

UPPDRAGSVERKSAMHET

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt-kostnad)
Utfall 2004 (varav tjänsteexport)	0	13 039	-13 039
Prognos 2005 (varav tjänsteexport)	0	22 000	-22 000
Budget 2006 (varav tjänsteexport)	23 000	47 000	-24 000

Redovisning av bemyndiganden

För 2004 erhöll regeringen ett bemyndigande för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet. Nedan redovisar regeringen avräkningen mot erhållet bemyndigande.

REDOVISNING AV BEMYNDIGANDE

Tusental kronor

	Utfall 2004	Prognos 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007	Beräknat 2008–
Utestående åtaganden vid årets början		0	1 697 656	1 459 400	
Nya åtaganden		1 697 656	0		
Infriade åtaganden		0	238 256	634 656	824 744
Utestående åtaganden vid årets slut		1 697 656	1 459 400		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 280 000				

Regeringens anslagsöverbäganden

I förhållande till 2005 har regeringen beräknat anslaget i enlighet med den finansiering som framgick i budgetpropositionen för 2004 (prop. 2003/04:1 utg.omr. 22 avsnitt 10.10.6).

På grund av överklagandet av upphandlingen av Rakel och den försening som detta innebar kommer Krisberedskapsmyndigheten inte att ha några avgiftsintäkter under 2004 och 2005. Verksamheten har under dessa år varit helt anslagsfinansierad.

HÄRLEDNING AV ANSLAGSNIVÅN 2006–2008, FÖR 7:6 GEMENSAM RADIOKOMMUNIKATION FÖR SKYDD OCH SÄKERHET

Tusental kronor

	2006	2007	2008
Anvisat 2005¹	323 000	323 000	323 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Överföring till/från andra anslag	-104 000	-288 000	-323 000
Förslag/beräknat anslag	219 000	35 000	0

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2004 (bet. 2004/05:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Utskottet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag 7:6 *Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet*.

Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag (punkt 17) och anvisar anslag under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet enligt sammanställningen i bilaga 2 i detta betänkande.

Detta innebär att motionerna 2005/06:Fö249 (c), 2005/06:Fö256 (kd) och 2005/06:Fö259 (m) avstyrks.

Propositionen

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2006 volym 5 lämnat förslag till fördelning av anslag inom utgiftsområde 6 (punkt 17).

Motionerna

Eskil Erlandsson m.fl. (c) i *kommittémotion 2005/06:Fö249*, Erling Wälivaara m.fl. (kd) i *kommittémotion 2005/06:Fö256* och Ola Sundell m.fl. (m) i *kommittémotion 2005/06:Fö259* föreslår samtliga att Försvarsmaktens anslag 6:1 och 6:2 tillsammans skall öka med 400 000 000 kr jämfört med regeringens förslag. I *partimotion 2005/06:Fi241* av Lars Leijonborg m.fl. som bereds av finansutskottet framförs samma uppfattning.

Utskottet

Under avsnitten om respektive anslag i detta betänkande redovisas regeringens och motionärernas förslag utförligare. Under avsnitten om anslagen redovisas också utskottets ställningstaganden till förslagen.

Mot bakgrund av vad utskottet anför under avsnitten för respektive anslag och under förutsättning av riksdagens bifall till finansutskottets betänkande 2005/06:FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna föreslår försvarsutskottet att riksdagen *anvisar anslag* inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet i enlighet med bilaga 2 i detta betänkande samt *avslår* kommittémotionerna 2005/06:Fö249 (c), 2005/06:Fö256 (kd) och 2005/06:Fö259 (m).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Anskaffning av viktigare materielprojekt (punkt 3)

(m, fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp) och Karin Enström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Fö218 (c, m, fp, kd) yrkandena 12 och 13 av Eskil Erlandsson m.fl. och avslår proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 5.

Ställningstagande

För att välgrundade beslut skall kunna fattas krävs korrekta och utförliga underlag. Ett enigt försvarsutskott har under en lång tid begärt att regeringen skall presentera underlag rörande viktiga materielbeställningar till försvaret. Detta för att riksdagen skall kunna godkänna beställningarna på goda grunder. Så sent som sommaren 2005 lovade försvarsministern att budgetpropositionen skulle få en sådan utformning. I den redovisning regeringen nu lämnar riksdagen anges inte kostnaderna för de enskilda materielprojekten, inte heller om materielen finns att köpa på annat håll eller ens om insatsförsvaret har behov av den. Det är viktigt att den materielplan som föreläggs riksdagen är spårbar. Det bristande underlaget utesluter att Sveriges folkvalda kan göra en självständig och korrekt bedömning. Att regeringen muntligen kompletterar informationen förändrar inte detta. Av nämnda skäl *motsätter* vi oss det godkännande av vad regeringen föreslår i budgetpropositionen punkt 5 om anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006.

Riksdagen bör således *bifalla* vad som anförs i fyrpartimotionen 2005/06:Fö218 av Eskil Erlandsson m.fl. (c, m, fp, kd) om att avslå regeringens förslag om anskaffning av viktigare materielprojekt (yrkande 12) och begära att regeringen återkommer med förslag till anskaffning av viktigare materielprojekt (yrkande 13).

2. Styrning (punkt 6) (m, fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp) och Karin Enström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Fö218 (m, fp, kd, c) yrkandena 4 och 11 av Eskil Erlandsson m.fl.

Ställningstagande

Det är riksdagens uppgift att besluta om försvarets långsiktiga inriktning och storlek. Regeringen tar sedan vid och fyller ut riksdagens ”beställning”. På papperet styr riksdagen alltså indirekt genom regeringen och regeringen styr Försvarmakten direkt genom Förvarsdepartementet.

Den nuvarande svaga politiska styrningen av Försvarmakten har utgjort ett problem. Riksdagens styrning av det militära försvaret är näst intill obefintlig, regeringens styrning är allmänt hållen och backas upp av ett resurs-svagt och reaktivt försvarsdepartement.

Riksdagens styrningskapacitet är beroende av att regeringens återrapportering om försvarets verksamhet fungerar tillfredsställande. Det gör den inte. Regeringens redogörelser för försvarets verksamhet, som görs i den årliga budgetpropositionen, är endast allmänt deskriptiva och relateras inte till några tydliga mål för försvaret. Viss information redovisas även i försvarsmyndigheternas årsredovisningar. Sammantaget har riksdagen ingen klar bild vare sig av hur målen uppfylls, av verksamhetens resultat eller av dess kostnader.

Regeringen har av riksdagen fått ett öppet mandat att skapa den insatsorganisation som riksdagen beställt. Regeringen har misslyckats med att verkställa beställningen. Den uppföljning av det förra försvarsbeslutet som försvarsutskottet genomförde visar tydligt att de förband som skulle produceras inte såg dagens ljus. Omställningen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvar till ett flexibelt insatsförsvar är långt ifrån förverkligad. Ett problem är att regeringens regleringsbrev till Försvarmakten är otydliga.

Det är uppenbart att förhållandet mellan Förvarsdepartementet och Försvarmakten måste förändras. En given utgångspunkt är att förändra Förvarsdepartementets kompetens. Förvarsdepartementet måste, oberoende av vilka skäl som lett till dagens situation, öka rekryteringen av personal från andra håll än försvarsmyndigheterna.

Riksdagens inriktning för Försvarmakten separeras i ett långsiktigt och ett ettårigt perspektiv. Det vill säga, den långsiktiga planeringen i form av riksdagens bemyndigande till regeringen måste särskiljas från den årliga budgeten. Den långsiktiga planeringen skall ange inriktningen för personal- och

materieförsörjning samt verksamhetsinriktningen. Den årliga budgeten skall utformas utefter den verksamhet som skall genomföras under kommande år.

Ett särskilt problem är bristen på oberoende expertis. Försvarsdepartementet måste förbättra sin förmåga att analysera information utifrån uppställda mål för försvarsverksamheten. En given åtgärd i sammanhanget är att utnyttja fristående och kompetenta utvärderingsorganisationer.

Att snabbt och enkelt anpassa det svenska försvaret till förändrade hot och förutsättningar har visat sig vara såväl svårt som ekonomiskt kostsamt och ta längre tid än vad regeringen trott. Omstruktureringen kommer inte att kunna fullföljas med regeringens föreslagna och av riksdagen beslutade ekonomiska ram. Insatsförbanden kommer att innehålla brister i såväl utbildning och samövning som vapen och annan nödvändig materiel.

Att reducera en verksamhet samtidigt som effektiviteten skall ökas i den nya och mindre försvarsorganisationen kräver i de flesta fall att den verksamhet som skall avvecklas organiseras i en avvecklingsorganisation. Detta ger tydlighet samtidigt som möjligheterna att föra rätt personal och materiel till den nya och mindre organisationen ökar.

Det krävs även kortare ledtider och minskade ekonomiska bindningar för att öka flexibiliteten. Detta är en grundläggande förutsättning för att åstadkomma de operativt användbara insatsförbanden och samtidigt tillgodose den nödvändiga flexibiliteten i det svenska försvarets utveckling. Personal skall kunna korttidsanställas samtidigt som ledtid och serielängd i materielbeställningarna reduceras.

Utskottet föreslår därför att riksdagen *bifaller* motion 2005/06:Fö218 yrkandena 4 och 11 (c, m, fp, kd) av Eskil Erlandsson m.fl.

3. Insatsorganisationen (punkt 7) (m, fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp) och Karin Enström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed avslår riksdagen proposition 2005/06:1 (utg.omr. 6) punkt 2.

Ställningstagande

I försvarsutskottets betänkande 2004/05:FöU4 ansåg utskottet att regeringens förslag till inriktning av insatsorganisation i propositionen Vårt framtida försvar (prop. 2004/05:5) borde vara preliminär och att regeringen skulle återkomma i frågan i budgetpropositionen för 2006. Utskottet pekade på behovet av att regeringen då bl.a. skulle redogöra för beredskapssystemet. Utskottets begäran var grundad på att regeringen i propositionen hade lämnat

en otydlig beskrivning av kraven på operativ förmåga hos insatsorganisationen.

Regeringen har nu återkommit i budgetpropositionen där den skriver att det nya beredskapssystemet skall innehålla två förbandsgrupper. Grupp ett med beredskapstid 0–90 dagar och grupp två med beredskapstid 91–360 dagar. Förbanden i dessa förbandsgrupper utgör tillsammans insatsförbanden. Ett förband eller del av förband kan ha olika beredskap för nationella respektive internationella insatser. Beredskap för nationella behov upprätthålls i huvudsak med grundorganisationens resurser eller genom mobilisering. Beredskap för internationella insatser upprätthålls genom anställda, kontrakterade eller de som avgivit intresseförklaring för internationella insatser.

Regeringen anser att det ofta behövs ytterligare personal och materiel för att kunna upprätthålla förmåga, tillgänglighet och uthållighet nationellt och internationellt för insatsförbanden. Den personal och materiel som krävs för detta organiseras i s.k. resursförband. Inga krav ställs dock på att resursförbanden inom viss tid skall kunna agera som förband, och de är därför inte beredskapssatta inom ramen för det nya beredskapssystemet.

Att en stor del av den svenska insatsorganisationen inte åsätts någon beredskap får en rad negativa följder. Först och främst innebär det en överhängande risk för att dessa förband, i den mån ett sådant begrepp kan användas i sammanhanget, utvecklas till rena personal- och materielreserver. Som sådana kan de kanske spela en roll när det gäller att individvis eller med viss materiel förstärka insatsförbanden. Som förband kommer de uppenbarligen aldrig att förstärka eller ens organiseras.

Det är en självklarhet att förband som inte planeras kunna användas på sikt inte kan rättfärdiga sin existens. I likhet med många andra förband blir deras definitiva avveckling bara en tidsfråga. Att inte ta till vara de investeringar som gjorts i utbildning av soldater och materielanskaffning framstår som ett slöseri med skattebetalarnas pengar. Det kommer därtill att slå hårt mot motivationen hos den värnpliktiga och anställda personal som skall ingå i ”förbanden”.

En viktig fråga är också hur riksdagen skall kunna utvärdera och följa upp resursförbanden. Om ett sådant arbete skall bli meningsfullt, eller ens möjligt, krävs fixerade kriterier i form av bemanning eller beredskapstid.

Under beredningen av budgetpropositionen har utskottet fått en föredragning från Försvarsmakten angående resursförbanden. När vad som då framkom jämförs med regeringens beskrivningar blir förvirringen närmast total. Att regeringen och Försvarsmakten, i den fundamentala frågan om utformningen av insatsorganisationen, ger helt olika bilder av resursförbanden understryker styrningsproblemen inom politikområdet.

Vi underkänner alltså regeringens förslag om insatsorganisationen (punkt 2). Regeringen bör återkomma med en förnyad formell redovisning av insatsorganisationen och dess beredskap. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Internationella insatser (punkt 8) (m, fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp) och Karin Enström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Fö218 (c, m, fp, kd) yrkande 3 av Eskil Erlandsson m.fl. och 2005/06:U290 yrkande 24 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m).

Ställningstagande

Antalet väpnade konflikter i och mellan stater visar på ett stort behov av internationella kris- och konflikthanteringsförmågor. Krishantering har betydelse för att skapa stabilitet och säkerhet med hjälp av både fredsbevarande och fredsframtvingande metoder. FN:s, EU:s och Natos trovärdighet i fråga om internationell fred och säkerhet bygger på att de enskilda länderna (utifrån egna beslut) tar sin del av ansvaret och bidrar till de gemensamma fredssträngningarna. Efterfrågan på svensk medverkan inom FN, EU och NATO är stor. Sveriges bidrag skulle dock kunna bli avsevärt större.

Vi förordar en högre ambitionsnivå från Sveriges sida när det gäller långsiktiga internationella insatser. Svenskt försvar bör på sikt klara av att samtidigt leda och delta i två insatser av bataljons storlek, samt några mindre insatser i fredsbevarande operationer. Mot bakgrund av detta, och regeringens önskan att bidra till EU:s snabbinsatsstyrkor, krävs prioriteringar samstämmiga med våra utrikespolitiska mål. På sikt skall Sverige ha förmåga att sätta upp en egen ”battle group”.

De svenska internationella insatserna präglas av en tydlig, geografisk splittring. För närvarande tjänstgör ca 780 män och kvinnor i utlandstjänst, fördelade på 15 olika missioner. På några ställen är det enbart en handfull observatörer som utgör själva insatsen. Varje separat operation som Sverige engagerar sig i kräver avsevärda stabs- och underhållsresurser. Dessa kostnader ökar inte proportionellt med ett större antal soldater. Därför borde insatserna långsiktig koncentreras till färre områden.

Förhållandet blir mycket tydligt när vi tittar på kostnaden per anställd i utlandsstyrkan vid små och korta missioner. Där blir snittkostnaden väsentligt högre än vid mera omfattande och långsiktiga internationella insatser. Att etablera och avetablera förband i främmande land framstår som mycket kostsamt. Det dåliga resursutnyttjandet gör att Sveriges bidrag generellt blir mindre och mera kortvariga än vad som annars skulle ha varit fallet. Färre men större insatta svenska förband har också betydelse för våra officerares möjlighet att öva sig i ledning av högre förband.

Sveriges agerande i internationella operationer bör styras mot områden där Sverige besitter ”komparativa fördelar”. Vi måste fråga oss vad andra länder inte kan eller vill bidra med och bli mera bristtäckande. För att ytterligare stärka svenskt inflytande över insatserna bör vi sträva efter att komma på plats mycket tidigare än hittills. Det gäller både när insatsen skall etableras och då den förstärks eller byggs ut.

Den i december 2004 antagna säkerhetsstrategin för EU är en viktig del i den utveckling vi vill se med en union som i ökad utsträckning skall kunna bidra till att främja frihet, fred och säkerhet i världen. Säkerhetsstrategin har direkt påverkan på den fortsatta utformningen av svensk och europeisk utrikes- och säkerhetspolitik och har resulterat i ett antal konkreta initiativ, däribland upprättandet av en sammanhållen krishanteringsförmåga som skall finnas till EU:s förfogande år 2008 som ett komplement till EU:s övriga diplomatiska, ekonomiska och utvecklingspolitiska verktyg. Meningen är att stridsgrupper bestående av 1 500 soldater skall kunna mobiliseras och delar av styrkan vara på plats i ett krisområde inom tio dagar och kunna stanna där under minst en månad. Vi välkomnar att Sverige har åtagit sig att ansvara för arbetet med att sätta upp och leda en nordisk-baltisk stridsgrupp. Dock råder oklarheter i huruvida regeringen har löst finansieringen vad gäller det svenska bidraget till EU:s stridsgruppskoncept. Detta bör omgående klaras ut. De operationer som den nordisk-baltiska stridsgruppen kan tänkas genomföra kan bli mycket krävande och farliga. Det är därför extra viktigt att finansieringen för personalförsörjning, materiel och träning är tryggad. Sverige måste även fortsatt kunna ställa upp i FN- och Natoleda operationer. Vidare har det upprättats en europeisk försvarsbyrå för utveckling av militär förmåga, forskningssamarbete och materiel, inom ramen för den utveckling som sker av medlemsländernas gemensamma försvarsmaterielpolitik. Medlemsländerna har även antagit en solidaritetsklausul för att gemensamt och bättre kunna hantera konsekvenserna av storskaliga terroristangrepp eller kunna bistå varandra vid större naturkatastrofer. Vi ser det som självklart att Sverige måste kunna bistå ett EU-land eller nordiskt land som utsätts för hot eller angrepp.

Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motion 2005/06:U290 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m) anförs om att regeringen klarar att finansiera det svenska bidraget till EU:s stridsgrupper samtidigt som Sverige även fortsatt kan delta i FN- och Natoleda insatser (yrkande 24). Riksdagen bör vidare tillkännage för regeringen som sin mening vad i motion 2005/06:Fö218 (c, m, fp, kd) av Eskil Erlandsson m.fl. anförs om utökad förmåga till internationella insatser (yrkande 3).

5. Försvarsunderrättelse- och säkerhetsverksamhet (punkt 9) (kd)

av Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju564 yrkande 7 av Holger Gustafsson m.fl. (kd) samt avslår motionerna 2005/06:Ju480 yrkandena 3 och 7 av Johan Pehrson m.fl. (fp) och 2005/06:Ju534 yrkande 5 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m).

Ställningstagande

Vikten av god underrättelsetjänst kan inte överskattas i kampen mot terrorism. Kristdemokraterna anser att de olika underrättelseinstanserna Säkerhetspolisen, Militära underrättelsetjänsten och Försvarets radioanstalt måste samordnas bättre. Den ena handen måste veta mer om vad den andra gör. Ett tänkbart förslag är att placera en samordningsfunktion med egen stab och underrättelsechef i något relevant departement eller i en krisledningsfunktion på regeringsnivå. Den här övergripande "hatten" skall ha tillgång till både civila och militära underrättelser. Det skulle stärka Sveriges sammantagna analysförmåga av terrorism.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad som anförs i kommittémotion 2005/06:Ju564 yrkande 7 av Holger Gustafsson m.fl. (kd). Motionerna 2005/06:Ju480 yrkandena 3 och 7 av Johan Pehrson m.fl. (fp) och 2005/06:Ju534 yrkande 5 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m) avstyrks.

6. Livstidsförlängning av förband (punkt 10) (fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd) och Heli Berg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Fö225 av Allan Widman m.fl. (fp, kd, c).

Ställningstagande

Sverige utbildar årligen ett stort antal män och kvinnor till soldater. Kostnaden för denna grundutbildning utgör en stor andel av de samlade utgifterna för det militära försvaret. Efter utbildning placeras merparten av soldaterna i

de s.k. insatsförbanden. Under lång tid har livstiden på dessa förband varit kort. Redan efter tre eller fyra år har förbanden omsatts med nya soldater.

Det är enligt vår mening en klok politik att så långt som möjligt ta till vara den investering som militär grundutbildning utgör. I stället för att kasta bort duktiga soldater och förband bör de förvaltas och underhållas under längre tid. Vi utgår från att de flesta som genomgått grundutbildning känner likadant. Att minska takten i förbandsomsättningen och ”livstidsförlänga” soldaterna kräver emellertid regelbundna repetitionsutbildningar. Även repetitionsutbildning är naturligtvis förenat med kostnader. Dessa är dock mindre än kostnaderna för grundutbildning.

Möjligheterna att på detta sätt sänka Försvarmaktens sammantagna utbildningskostnader bör tas till vara.

En annan fördel är att repetitionsutbildningar medger övningar med fler deltagande förband. I dag deltar enbart förband under grundutbildning. Detta har blivit gränssättande i två avseenden. För det första har våra officerare fått färre möjligheter att öva sig i ledning av högre förband, vilket på sikt hotar deras kompetens. Detta i sin tur minskar möjligheten för svenskar att få ledande befattningar vid internationella insatser. I slutändan påverkas både vårt inflytande vid internationella krishanteringsoperationer och vår allmänna försvarsförmåga negativt. För det andra innebär övningar med begränsat antal förband och soldater mindre möjligheter att följa upp insatsförsvarets förmåga att operera i större enheter.

Riksdagen bör tillkänna för regeringen som sin mening vad som anförs i flerpartimotion 2005/06:Fö225 av Allan Widman m.fl. (fp, kd, c) om livstidsförlängning av förband.

7. Materieförsörjning (punkt 13) (kd)

av Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Fö220 av Alf Svensson (kd) och 2005/06:Fö257 yrkandena 1–3 av Johnny Gylling (kd) samt avslår motionerna 2005/06:Fö228 av Kerstin Andersson m.fl. (s) och 2005/06:Fö254 av Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, c, v).

Ställningstagande

Ett område som kommit i skymundan, men som borde uppmärksammas och lyftas fram, är propositionens avsnitt om materiefrågor och kopplat till det försvarsindustrins framtida roll. Svensk försvarsindustri intar en unik ställning och befinner sig inom en rad områden på teknikens absoluta framkant. Den modell som vi haft, har också givit Sverige billig försvarsmateriel i förhållande till om den skulle ha köpts från utlandet. Till detta skall också läggas

den tekniköverföring som sker; försvarsindustrins forskning och utveckling har i hög grad kommit också andra, civila områden till godo.

I regeringens förslag står att strategin för materielförsörjningen har fortsatt giltighet. Här talas också om nischområden som särskilt bör prioriteras. Regeringen menar att satsningarna på följande områden i ett första steg borde ha bäst förutsättningar för att ge Sverige en önskad position inom försvarsmaterielområdet: nätverksbaserade ledningssystem, flygfarkoster, stridsfordonssystem, korträckviddiga bekämpningssystem samt robusta telekommunikationssystem. Det talas också om att en nisch benämnd marina system för grunda vatten bör fortsatt övervägas.

Den sistnämnda nischen är ett av de områden där Sverige finns i tätposition genom smygtekniken på och under vatten för den kustnära zonen. Här har Sverige ett erkänt gott renommé i dag, och industrin har också fortsatt goda möjligheter att exportera dessa system. Därför vore det märkligt om inte nischen marina system också skall tillhöra de högprioriterade områdena!

Det finns många anledningar att satsa på marina system som ett i högsta grad prioriterat nischområde, något som vore bra för Sverige. Sverige behärskar bevisligen det maritima området och det finns intresse för produkterna också på exportmarknaden, vilket ju gör att systemen blir ekonomiskt effektiva.

Det är landets spetskunskap inom t.ex. det marina området som gör att Sverige kan fortsätta vara attraktivt inom den internationella säkerhetspolitiken och även fortsatt vara med och påverka. I dag har Kockums en ledande ställning i världen när det gäller minröjningssystem och smygtekniken på och under vatten. Till bilden hör att sjöfarten fortsätter öka och det sker just i den kustnära zonen världen över, ett område som svenska marinen behärskar väl och där vår kunskap kan komma till sin rätt. Även av det skälet bör nischen marina system i kustnära zonen högprioriteras.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad i motion 2005/06:Fö220 av Alf Svensson (kd) anförs om att satsa på nischen, marina system. Riksdagen bör vidare tillkännage för regeringen som sin mening vad i motion 2005/06:Fö257 av Johnny Gylling (kd) anförs om att högprioritera försvarsnischen Marina system för grunda vatten (yrkande 1), att följa upp marinbasbeslutet (yrkande 2) och om att det kvalificerade marina underhållet utförs i nära samarbete med den industri som har kompetens att bygga fartygen (yrkande 3). Motionerna 2005/06:Fö228 av Kerstin Andersson m.fl. (s) och 2005/06:Fö254 av Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, c, v) avstyrks.

8. Rakelsystemet (punkt 16) (kd)

av Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju564 yrkande 8 av Holger Gustafsson m.fl.

Ställningstagande

Vid extraordinära händelser, exempelvis ett terrorattentat i Sverige, måste samtliga berörda myndigheter kunna kommunicera utan hinder. En självklar förutsättning är att samtliga använder samma kommunikationssystem, vilket inte varit fallet. Sedan en tid tillbaka implementeras det s.k. Rakelsystemet (Radiokommunikation för effektiv ledning) som är tänkt att råda bot på problematiken. Dessvärre vägrar vissa myndigheter att ansluta sig till systemet. För det fall detta beror på brister i systemet eller kostnadsökningar skall de definieras och snarast möjligt åtgärdas. Beror det på andra faktorer så är det oacceptabelt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet tillstyrker motion 2005/06:Ju564 yrkande 8 av Holger Gustafsson m.fl.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006 (punkt 1) (m, fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp) och Karin Enström (m) anför:

Inför försvarsbeslutet 2004 eftersträvade Allians för Sverige en bred samförstånds lösning med regeringen kring försvars- och säkerhetspolitiken. Regeringen ställde sig avvisade till denna strävan. Socialdemokraternas försvarspolitiska uppgörelse med Miljöpartiet och Vänsterpartiet var förvånande då det är dessa partiers förhållningssätt till säkerhets- och försvarspolitiken som är statsministerns argument mot att släppa in dem i regeringen. Därför ställer vi oss starkt kritiska till den interna försvarsöverenskommelse som ingåtts mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i samband med budgetpropositionen för 2006. Uppgåelsen bygger inte bara på vänster- och miljöpartistiskt inflytande och bestämmanderätt över anslaget, utan ger i praktiken de båda stödpartierna vetorätt över vilka förmågor som skall bevaras i det svenska försvaret, vilken materiel som skall utvecklas och anskaffas samt hur den nationella krishantering skall utformas. Det betyder att försvarsfientliga miljöpartister och vänsterpartister som motsätter sig hela säkerhetssamarbetet inom EU, uppbyggande av snabbinsatsförmåga och den svenska insatsen i Afghanistan får rätt att diktera de avgörande delarna i svensk försvars- och säkerhetspolitik. Stödpartierna är inte längre bara ett underlag för regeringen, utan en direkt del av innehållet.

Samtidigt som anslagsminskningar genomförts har nya uppgifter tillförts försvaret. En kombination av osäkra ingångsvärden och årligen återkommande ekonomiska förändringar har skapat en svårhanterlig situation där försvaret på vissa områden närmar sig en systemkollaps. Ansvaret för dagens försvarskris vilar på regeringen.

I försvarsbeslutet 2004 uppgick anslagssparandet till 2,6 miljarder kronor som inte fick disponeras. Trots löften att dessa skulle få disponeras fr.o.m. 2006 så avser regeringen av allt att döma att hålla inne 1,7 miljarder kronor. Därmed är finansieringen av det prioriterade området Internationella insatser inte säkrad. Upprättandet av snabbinsatsstyrkan och utökade insatser i såväl Afghanistan som Kosovo skall finansieras inom ramen.

Ideliga förändringar utan tillräcklig styrning och uppföljning ställer Försvarsmakten inför en omöjlig situation. Ambitionen att i grunden ändra inriktning på försvaret är dock både nödvändig och riktig.

Det är vår uppfattning att Sverige skall öka sin förmåga att medverka i internationella operationer. Sverige skall aktivt delta i uppbyggnaden av EU:s nya snabbinsatsstyrkor och på sikt kunna bidra med styrkor motsvarande en egen "battle group".

Risken är att omställningskostnaderna för den förändring som försvaret nu går igenom är underskattade liksom att den önskade utvecklingen inte ryms inom angiven ram. Det innebär att vi förordar en väsentligt mindre besparing på det militära försvarets anslag än regeringen. Det militära försvaret förstärks med 400 miljoner kronor år 2006 som bör tillföras Försvarmaktens anslag (6:1 och 6:2).

2. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006 (punkt 1) (v)

av Berit Jóhannesson (v) anför:

Vänsterpartiet står bakom budgetpropositionen för 2006 utgiftsområde 6 med dess budgetramar samt inriktning och omfattning i stort. Vänsterpartiet har med detta dock inte gått ifrån sina tidigare åsikter utan vidhåller sin syn i de frågor där vi genom motioner eller på annat sätt markerat annan uppfattning än riksdagen. Det gäller t.ex. synen på Europeiska försvarsbyrån EDA.

3. Utgifterna m.m. inom utgiftsområde 6 för budgetåret 2006 (punkt 1) (mp)

av Lars Ångström (mp) anför:

Försvarmakten har lidit brist på politisk styrning och ansvarstagande, vilket bl.a. har lett fram till en situation där det viktigaste operativa kravet i närtid, internationella FN-mandaterade insatser, inte ännu har fått genomslag i vare sig personal- eller materielförsörjning. Allt från ubåtar till JAS-plan har anpassats för dyra pengar till Natostandard och anmälts till internationella styrkeregister, när man egentligen borde prioritera det som verkligen behövs, nämligen väl utrustade och utbildade soldater på marken för att hålla isär stridande parter och möjliggöra civila hjälpinsatser. Försvarmakten har hittills utan framgång bett om en inriktning för vad man, inom ramen för en begränsad ekonomi, *inte* skall göra. Men svaret har hittills låtit "gör allt med mindre pengar", vilket naturligtvis är en omöjlig ekvation. Miljöpartiet har i sitt samarbete med regeringen ambitionen att bidra till både långsiktighet och tydlighet i besluten.

I budgetpropositionen för år 2006 tas några viktiga steg i den riktning som Miljöpartiet under lång tid har förespråkat, men inom några områden anser jag att man kunde ha gått längre.

På *krigsmaterielsidan* måste kraven på den operativa förmågan styra materielanskaffningen, vilket inte alltid motsvarar industrins behov och önskemål. Jag ser den danska materielanskaffningsprocessen, inklusive tillvägagångssätt för information och beslutsfattande i de politiska instanserna, som ett rikt-

märke. Kopplingen mellan de utrikespolitiska målen, en helhetssyn på säkerhetsarbete i vid mening och krigsmaterielexport måste stärkas.

När det gäller de *värnpliktiga* anser jag att det nya utbildningssystem som genomförs kommer att ställa krav på förbättrade ekonomiska villkor för de kvinnor och män som kallas in till plikttjänstgöring. Till detta kommer att kraftfulla åtgärder måste vidtas för att de som genomgår utbildningen skall kunna använda denna som en merit i det civila livet.

Resurstilldelningen mellan det militära försvaret och de säkerhetsknapande åtgärder statsmakterna kan genomföra lämnar fortsatt övrigt att önska. Miljöpartiets säkerhetspolitiska analys, som bygger på ett helhetstänkande kring utveckling, miljö, hot och risker, har på senare tid aktualiserats genom förödande katastrofer. 11 september 2001, SARS-utbrottet 2003, tsunamikatastrofen 2004, orkanen Katrina 2005 och en pågående svält-, fattigdoms- och aidskatastrof som skördar liv varje dag året runt är bara några exempel på detta. Det konfliktförebyggande arbetet är långt mer kostnadseffektivt än ständiga katastrofutryckningar och måste ges ett långt större utrymme. Mot de icke-militära hoten såsom IT-sabotage, miljöförstöring, terrorism och klimatrelaterade naturkatastrofer kan man inte skydda sig med JAS-plan eller ubåtar. Dessa hot mot det civila samhället måste förebyggas genom minskad sårbarhet och mötas med en god civil krisberedskap. Jag anser att det förebyggande arbetet för att förhindra att konflikter uppstår ännu inte har fått tillräckligt genomslag i statsbudgeten.

4. Insatsorganisationen (punkt 7) (m, fp, kd, c)

av Eskil Erlandsson (c), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Erling Wälivaara (kd), Rolf Gunnarsson (m), Heli Berg (fp) och Karin Enström (m) anför:

Försvarsutskottet skrev i sammanfattningen till försvarsutskottets betänkande 2004/05:FöU4 *Sveriges försvarspolitik 2005–2007*: ”Det är viktigt att behålla och utveckla förmåga och kompetens för strid i bebyggd miljö och subarktiskt klimat.” Vidare skriver utskottet i betänkandet: ”Utskottet anser att vad som redovisats i dessa delar tills vidare kan läggas till grund för förmågeutvecklingen för de olika förbanden. Insatsorganisationen skall ha förmåga att uppträda i hela landet och under förekommande klimatologiska förhållanden. Det är viktigt att behålla och kunna utveckla förmåga och kompetens för strid i bebyggd miljö och i subarktiskt klimat.”

Regeringen säger i budgetpropositionen om helikopterbataljonen att det inte är möjligt att nu göra en samlad bedömning av dess förmåga. Dock bedöms att nödvändig operativ fredsverksamhet kan bedrivas från ordinarie fredsgruppering.

Vi kan bara konstatera att regeringen när det gäller helikopterförbanden inte klarar av att verkställa vad utskottet begärt om den subarktiska förmågan. Regeringen bör snarast rätta till detta och återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits.

5. Värnpliktsersättningar (punkt 11) (v)

av Berit Jóhannesson (v) anför:

Vänsterpartiet har i en motion föreslagit att en målsättning i ett system med totalförsvarsplikt bör vara att den enskilde inte skall förlora ekonomiskt på att genomföra sin plikttjänstgöring. När det är så få som tas ut till plikttjänstgöring ökar vikten av att i högre grad kompensera dem som genomför utbildningen. Dessutom kommer plikttjänstgöringen i allt högre grad att bygga på motivationen, och därmed bör den vara så ekonomiskt förmånlig att den framstår som ett meningsfullt alternativ till arbete och utbildning. Dagens ersättningar ligger inte i paritet med de faktiska utgifter som de totalförsvarspliktiga har.

Behovet i en framtida nivå på dagersättningen kan uppskattas till 100 kr.

Bostadsbidraget utgår i dag från den hyra man betalar, dock högst ett schablonmässigt tak som grundar sig på den generella bostadskostnaden i regionen. I vissa regioner är schablonen så låg att det inte täcker hyran. Detta innebär i praktiken att värnpliktiga som bor i dessa regioner är tvingade att använda sin dagersättning och i förlängningen låna pengar av anhöriga för att kunna genomföra sin totalförsvarsplikt. Förutom ett bostadsbidrag utgår ett hyrestillägg på, i dagsläget, 350 kr per månad, för att täcka kringkostnader utöver hyran. Detta gäller t.ex. fasta telefonavgifter, elkostnader, tv-licens, hemförsäkring, m.m.

Enligt Värnpliktsrådets beräkningar krävs en höjning av bidraget till 700 kronor i månaden för att täcka ovan nämnda kostnader. Det kan finnas särskilda skäl till att bostadsbidraget utgår om man skaffat lägenhet efter inryckningen. I dag utgår inte bidraget i dessa fall. Man får heller inte bostadsbidrag för tiden efter utryckning enligt dagens regler. Den nu utgående utbildningspremien måste då användas om man inte får arbete eller kommer in på någon utbildning direkt efter utryckningen. En övergångsperiod på t.ex. två månader borde därför vara logisk.

Regeringen har i budgetpropositionen sagt att värnpliktsförmånerna bör räknas upp i enlighet med pris- och löneutvecklingen. Regeringen har också redovisat att den anser att de ekonomiska villkoren för de totalförsvarspliktiga bör ses över och förbättras.

Utskottet anför att man delar regeringens och motionärernas uppfattning om att de ekonomiska förmånerna till totalförsvarspliktiga bör ses över och förbättras. Besluten i dessa frågor har delegerats till regeringen och regeringen har anfört att man avser återkomma till riksdagen i frågan om förbättringar av de ekonomiska villkoren.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2005/06:1 utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet föreslår regeringen:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 3.5).
2. Riksdagen godkänner inriktningen för insatsorganisationens utformning för 2008 (avsnitt 3.8.1.1).
3. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för perioden 2006–2008 (avsnitt 3.10.2).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling besluta om beställningar av materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling som inklusive tidigare gjorda beställningar medför utgifter på högst 59 200 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 3.10.2).
5. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt under 2006 (avsnitt 3.10.2).
6. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarets materielverk för perioden 2006–2008 (avsnitt 3.10.11).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 28 500 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital (avsnitt 3.10.11).
8. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för perioden 2006–2008 (avsnitt 4.9.1).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor, besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 4.9.2).
10. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Statens räddningsverk, såvitt avser Samhällets skydd mot olyckor, för perioden 2006–2008 (avsnitt 4.9.4).
11. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för krisberedskapen för perioden 2006–2008 (avsnitt 4.9.5).
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2006 för ramanslaget 7:5 Krisberedskap besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, som inklusive tidigare gjorda be-

ställningar medför utgifter på högst 501 400 000 kronor efter 2006 (avsnitt 4.9.5).

13. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Statens räddningsverk disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 660 000 000 kronor (avsnitt 4.9.5).
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2006 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 300 000 000 kronor (avsnitt 4.9.5).
15. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för finansiering av åtgärder mot allvarliga hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation till högst 100 000 000 kronor under 2006 (avsnitt 4.9.1).
16. Riksdagen fastställer avgiftsuttaget för elberedskapsavgiften till högst 250 000 000 kronor under 2006 (avsnitt 4.9.5).
17. Regeringen föreslår att riksdagen för 2006 anvisar anslagen under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet enligt följande uppställning:

Anslag <i>(Belopp i tusental kronor)</i>	Ansl.	Utskottets förslag
	typ	
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	(ram)	21 458 378
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	(ram)	17 276 760
6:3 Krisberedskapsmyndigheten	(ram)	146 692
6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	(ram)	25 736
6:5 Totalförsvarets pliktverk	(ram)	251 549
6:6 Försvarshögskolan	(ram)	32 856
6:7 Försvarets radioanstalt	(ram)	456 409
6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut	(ram)	192 859
6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	(ram)	75 211
6:10 Nämnder m.m.	(ram)	6 496
6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	(ram)	90 000
7:1 Kustbevakningen	(ram)	692 159
7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	(ram)	24 850
7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	(ram)	19 880
7:4 Samhällets skydd mot olyckor	(ram)	685 652
7:5 Krisberedskap	(ram)	1 778 637
7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	(ram)	219 000
Summa		43 433 124

Motioner från allmänna motionstiden 2003

2003/04:U350 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att prioritera forskning om olika tänkbara spridningsvägar för NBC-stridsmedel.

Motioner från allmänna motionstiden 2005

2005/06:Fö214 av Yvonne Andersson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning för att granska Sveriges behov av vindtunnlar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i framtiden bör fatta beslut så att ett samlat intresse för Sveriges behov av vindtunnlar kan tillgodoses.

2005/06:Fö216 av Johan Linander och Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anslaget till värnpliktsersättningar samt förmåner särskiljs från Försvarmaktens totala anslag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att knyta dagersättningen och utryckningsbidraget för de värnpliktiga till den genomsnittliga löneutvecklingen inom den statliga sektorn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värnpliktiga skall ha rätt till samma reseersättning vid resa med egen bil som statsanställda har.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att värnpliktiga på sin fritid skall ha tillgång till goda kommunikationer såsom kostnadsfri tillgång till Internetuppkoppling och telefon.

2005/06:Fö218 av Eskil Erlandsson m.fl. (c, m, fp, kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökad förmåga för internationella insatser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad styrning av Försvarmakten.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om planeringsförutsättningarna för Försvarmakten.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avslå regeringens förslag om anskaffning av viktigare materielprojekt i budgetpropositionen 2005/06:1 utgiftsområde 6, punkt 5.

13. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till anskaffning av viktigare materielprojekt i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:Fö220 av Alf Svensson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på nischen marina system.

2005/06:Fö223 av Göran Lindblad (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att budgetramarna till frivilligorganisationerna inte skall reduceras i jämförelse med 2005 års nivå.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att budgetramarna till hemvärnet inte skall reduceras i jämförelse med 2005 års nivå.

2005/06:Fö225 av Allan Widman m.fl. (fp, c, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om minskad förbandsomsättning och repetitionsutbildning inom Försvarsmakten.

2005/06:Fö228 av Kerstin Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatta satsningar på Sveriges unika marina kompetens.

2005/06:Fö245 av Berit Jóhannesson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättringar av de totalförsvarspiktigas ekonomiska villkor.

2005/06:Fö246 av Mikael Oscarsson och Mats Odell (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i första hand förlägga flygskolan till Uppsala.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i andra hand förlägga flygskolans andra år (den grundläggande taktiska utbildningen) till Uppsala.

2005/06:Fö249 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
6:1 och 6:2	38 735 138	+400 000
Summa för utgiftsområdet	43 433 124	+400 000

2005/06:Fö254 av Yvonne Andersson m.fl. (kd, m, fp, v, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att deltagande i Neuronprojektet skall stödjas och införas i nationell forskningsplan.

2005/06:Fö256 av Erling Wälivaara m.fl. (kd):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslaget under utgiftsområde 6 enligt uppställningen:

Anslag	Regeringens förslag	Vårt förslag
6.1 + 6.2	38 735 138 000	+400 000 000
S:a anslagsförändring		+400 000 000

2005/06:Fö257 av Johnny Gylling (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att högprioritera försvarsnischen Marina system för grunda vatten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att följa upp marinbasbeslutet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det kvalificerade marina underhållet utförs i nära samarbete med den industri som har kompetens att bygga fartygen.

2005/06:Fö259 av Ola Sundell m.fl. (m):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 enligt uppställningen:

	Regeringens förslag	Vårt förslag
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande insatser		
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och utveckling	38 735 138 000	+400 000 000
Summa förändringar		+400 000 000

2005/06:Ju480 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

3. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer med förslag som säkrar Försvarets radioanstalts förmåga att arbeta med underrättelseinhämtning samt att ett sådant förslag måste innehålla starkt parlamentarisk kontroll av underrättelseverksamheten och ett tydligt regelverk som eliminerar all oönskad överskottsinformation.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den demokratiska insynen kring underrättelsearbetet måste stärkas.

2005/06:Ju534 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Krisberedskapsmyndigheten.

2005/06:Ju564 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samordna Säkerhetspolisen, militära underrättelsetjänsten och Försvarets radioanstalt under en gemensam "hatt".
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att snarast möjligt åtgärda brister i Rakelsystemet.

2005/06:U384 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall prioritera forskning om möjliga spridningsvägar för NBC-stridsmedel.

2005/06:U290 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen klarar att finansiera det svenska bidraget till EU:s stridsgrupper samtidigt som Sverige även fortsatt kan delta i FN- och Nato-ledda insatser.

BILAGA 2

Förslag till anslag inom utgiftsområde 6

Anslag <i>(Belopp i tusental kronor)</i>	Anslagstyp	Utskottets förslag
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	(ram)	21 458 378
6:2 Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling	(ram)	17 276 760
6:3 Krisberedskapsmyndigheten	(ram)	146 692
6:4 Styrelsen för psykologiskt försvar	(ram)	25 736
6:5 Totalförsvarets pliktverk	(ram)	251 549
6:6 Försvarshögskolan	(ram)	32 856
6:7 Försvarets radioanstalt	(ram)	456 409
6:8 Totalförsvarets forskningsinstitut	(ram)	192 859
6:9 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	(ram)	75 211
6:10 Nämnder m.m.	(ram)	6 496
6:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	(ram)	90 000
7:1 Kustbevakningen	(ram)	692 159
7:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	(ram)	24 850
7:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	(ram)	19 880
7:4 Samhällets skydd mot olyckor	(ram)	685 652
7:5 Krisberedskap	(ram)	1 778 637
7:6 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	(ram)	219 000
Summa		43 433 124